

The Project Gutenberg eBook of Figurák. (Furcsa emberekről furcsa históriák.), by Géza Gárdonyi

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Figurák. (Furcsa emberekről furcsa históriák.)

Author: Géza Gárdonyi

Release date: December 21, 2012 [EBook #41683]

Language: Hungarian

Credits: Produced by Albert László, Tamás Róth and the Hungarian Distributed Proofreading Team (at <http://dphu.aladar.hu>) from page images generously made available by the Google Books Library Project

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FIGURÁK. (FURCSA EMBEREKRŐL FURCSA HISTÓRIÁK.) ***

Megjegyzések:

Tartalomjegyzék a [235.](#) oldalon található.

Az eredeti képek elérhetők innen: <http://books.google.com/books?id=6wEqAAAAYAAJ>.

Facebook oldalunk: <http://www.facebook.com/PGHungarianTeam>.

FIGURÁK.

(FURCSA EMBEREKRŐL FURCSA HISTÓRIÁK.)

IRTA

GÁRDONYI GÉZA.

BUDAPEST. 1890.

SINGER ÉS WOLFNER

BIZOMÁNYA.

Nyomatott Endrényi testvéreknél Szegeden.

ELŐSZÓ.

IRTA

MIKSZÁTH KÁLMÁN.

I.

II.

III.

IV.
V.

törvényszéki vádlottaknál csak az általános kérdések között szerepel, hogy az illető hova való; a lényegre mindegy. A könyvnél fájdalom majdnem az a főkérdés, hogy «hol látott napvilágot?» Egy szegedi illetőségű könyv már előre fitymáló mosolyt csal a kritikusi ajkakra, s e mosoly alatt lappangva szinte ott lebeg már a sententia: «Bűnös és büntetendő!»

Nekem magamnak is vannak Szegeden született szellemi gyermekeim, a kiknek sokkal több küzdelmet kellett kiállaniok, mint a budapesti kölykeimnek, pedig talán erőteljesebbek, életrevalóbbak ezeknél.

Nagy primitivitás ez s nincs is meg egyebütt, csak az irodalomban, mert a fülemilének ha dalol, nem kételkednek azért a nótájában, hogy nem a városligeti fasorban teszi, hanem valahol a szatmazi bokrok között.

VI.

Nekem egyrészt örömet okoz, hogy ez a könyv épen Szegedről jön, az én *fogadott* szülőföldemről. Mert az édes-vizű városnak, mely hadi vitézségével, kereskedelmi életrevalóságával, magyar hűségével, megszerezte czímerébe egy ezredév alatt a pelikánt, aztán a bárányt, majd a phónixet (ez került a legtöbbe), még szüksége volt egy állatra: a bagolyra. Arra a bagolyra, mely a szép homlokú Minerva istenasszony lábainál gubbaszkodik.

A paloták kupoláin csillámló napsugár nem veri ragyogását oly messzire, mint a nyomdák fekete betűiből kilövellő fény.

Egy városnak nem elég, hogy csak paprikája legyen: jobban mutatja, hogy igazi város, ha egy kis attikai só is terem benne.

Szeged egy rövid évtized óta magasan emelkedik ki az alföldi városok közt mint könyvpiacz. Tíz-tizenöt figyelemre méltó mű jelenik ott meg évenként: s ha egyszer az a kérdés támadna, miért követel magának a többi alföldi városoknál nagyobb rangot, nem a nagy házait kellene fölemlítenie, hanem e köteteket.

VII.

Mert vegyük föl azt a képzelt esetet - a mi különben világ végeiglen soha se teljesejék, - hogy Szeged elenyészik e föld színéről és három adat marad fel róla.

Az egyik adat azt hirdetné, hogy *hetvenezer lakosa* volt.

- Épen kétszerannyi mint Orosházának - mondaná a nyomozó történész.

A másik adat arról szólna, hogy nagy forgalma, élénk kereskedelme volt.

- Kedvező helyen feküdt - okoskodnék a történész - éppen a Tisza mellett.

De amint rábukkan a harmadik adatra, hogy tizenöt könyv jelent meg évenként a nyomdáiban, a historikus élénken vetné papírra: «Itt egy jelentékeny művelt város volt valamikor.»

Ám sok év sok tizenöt kötetjét lapoztam már át, de egyet sem találtam köztük feltünőbbet, mint fiatal irótársamnak ezt a könyvét, a «*Figurák*»-at. Tiszta kék ég alatt derült napsugár mosolyog, - a frissesség harmatja reszket az alakjain. Sok szín, sok szellem s még több elmésség. Csak még az izlésének kell egy kicsit tisztulnia.

VIII.

Szinte érzem, mikor őt e néhány sorral bemutatom a közönségnek: «No most ugyan erős ellenfelet veszek magamnak!»

De úgy gondolom, nem volt az becsületes s igazi kertész sohasem, aki azért tapos el üde, illatos virágokat, mert nem ő termesztette.

Mikszáth Kálmán.

-1-

A gizehi pergamen-lapok.

Van nekem egy franczia archeologus barátom, a ki már tíz év óta kotor Egyiptomban és hieroglyphok fejtegetésével foglalkozik.

Ma kaptam tőle éppen levelet, a melyben a legújabb fölfedezéséről értesít.

Azt mondja:

«Kedves Pajtás!

Alleluja! Heuréka!

Bukfenczet hány a lelkelem örömeiben! Mert olyan régiségre bukkantam ám, a melynek láttára a nap megáll az égen, a tudomány pedig ámulva tát száját!

Hald és ugorj:

Megtaláltam Ádám apánknak a naplóját!

Hiszed, nem hiszed, – az nekem mindegy: a drága lapok itt vannak a kezemben, valamennyi vékony majombőr-darabokra írva.

Ott találtam a Loophog-piramis omladékai között egy tökkobakban.

Eleinte nem is sejtettem, hogy micsoda végtelen nagybecsű dolgok ezek, de azután, mikor átolvastam az első sorokat, azt hittem, hogy leszédülök a székemről.

Három napig se nem ittam, se nem ettem, se nem aludtam; folytonosan a pergamen előtt ültem és olvastam lázasan.

Most már készen vagyok veled. Holnap reggel utazom egyenesen Párisba, hogy bemutassam a tudós világnak.

Neked addig is itt küldöm a hevenyében írt fordítást, a melyet én már letisztáztam.

A lapok útján értesülni fogsz a pergamen sorsáról.

Szervusz!

A. Gardy.»

*

A levél mellett csakugyan megtaláltam a naplót.

Tessék, itt van:

Paradicsom 1-ső év, 1-ső nap.

Ma kezdődött az életem.

Mikor a szemeimet fölnyitottam, körülöttem agyagdarabok hevertek, előttem pedig egy fényes alak állott.

A fényes alak azt mondta:

– «Lészen a te neved Ádám!»

– Kihez legyen szerencsém? – kérdeztem tőle udvariasan.

– Én vagyok a te teremtd, az Isten, – szolt és eltunt, mielőtt bővebb ismeretséget köthettem volna veled.

Mindenek előtt letisztogattam magamról a sarat, azután körülnéztem.

Különféle fák, virágok, bogarak, agarak, madarak és szamarak voltak körülöttem. A nap süttött és jószagú szellő sétálgatott az orrom alatt.

Nem messze tőlem egy forrás volt, melyből négyfelé folyt a víz.

Azonnal észrevettem, hogy ez az a forrás, a melyet a Genézis a paradicsom közepén levőnek mond, miértis rögtön tudtam magamat tájékozni.

Paradicsom, 1-ső év, 3-ik nap.

Kezdem unni az életet!

Itt még csak egy tisztességes korcsma sincsen, a hova elmehetne az ember egy kvaterkára.

Csak ezek az ostoba majmok, zsákszájú mammutok, örökké ordító oroszlánok vannak itt körülöttem.

Meguntam az eget, mert kék, meguntam a fákat, mert zöldek, meguntam a napot, mert nem tudok belenézni, meguntam a csillagokat, mert nincs teleszkópom.

Mit ér az ilyen élet!

Csak legalább egy pipa dohányom volna, hogy rágyujthatnék, hiszen finánczokat csak ezután teremt az Isten!

No ha ez sokáig így tart, hát fogok egy revolvert és agyonpuffantom magamat.

Ilyenféle szomorú tünődések között feküdtem egy pálmafa árnyékában, midőn egyszerre bódító szél érintette meg az arcomat, s a következő pillanatban már úgy aludtam mint a

juhászbunda.

Mikor fölébredtem, első dolgom volt az órát megnézni.

3 óra mult 5 perczzel ebéd után.

Amint föltekintek, hát legnagyobb meglepetésemre egy csinos hölgyet látok magam előtt, még pedig igen pikáns nyári ruhában, állván az a ruha mindössze egy kis fügefalevélből.

- Alásszolgája nagysád! - szoltam örömmel hozzája és bemutatam az idegen hölgynek magamat.

- Én Ádám vagyok.

- Én meg Éva, - válaszolt szemérmesen és rózsás kis mutatóujját elragadó naiv mozdulattal emelte ajkaihoz, miközben a fejét kissé féloldalt fordította és lopva egy hamiskás pillantást vetett reám.

- Minek köszönhetem a szerencsét, hogy nagysáddal találkozhatom?

- Én idevaló vagyok.

- Ja? Az nagyon pompás! E szerint landsmannok vagyunk?

- Igen, azok.

- De mondja csak nagysád, ha szabad kérdezem: hogyan van, hogy mi előbb nem találkoztunk?

- Ma születtem, - felelte szemérmesen.

- Úgy? Azt igen helyesen tette! Fogadja őszinte szerencsekívánatomat!

- Köszönöm.

A szép hölgy egy tulipánvirágot tűzött a hajába, én pedig a bajuszomat pödröttem.

- Hogy tetszik nagysádnak ez a tájék?

- Nagyon kedves.

- Persze, még nem tetszett erre járni.

- Hiszen mondtam, hogy ma születtem.

- Ja, igaz.

- És így nem is beszélhetek másról.

- Természetesen.

- Geografiát nem tanultam, - folytatta neki bátorodva.

- A mai világban nem is érdemes, kérem.

- Ön talán foglalkozott vele?

- Tagja vagyok a párisi földrajzi társaságnak.

- Az nagyon szép, de unalmas.

- A társaság?

- Nem: a földrajz és minden tudomány.

- Tehát beszéljünk másról.

- Majd én kezdem.

- Az nagyon érdekes lesz, - szoltam és a monoklimat a szememre csíptettem.

- Hogy tetszem én önnek? - kérdezte a szép hölgy és megingatván karcsú derekát, rám kacsintott.

- Nagysád elbűvölő!

- Ön hízeleg!

- Esküszöm!

- A férfiak könnyen esküsznek.

- Nagysád, én még soha sem esküdtem!

- Az meglehet.

- Szerelmes sem voltam soha.

- Ugyan?

- De most az vagyok!

- És kibe?

- Kegyedbe, bájos angyal!

E szavakat mondva térdre hullottam előtte.

Éva mosolygott.

- De hiszen ez fölösleges nyilatkozat uram!

- Miért? - kérdeztem csudálkozva.

- Mert én önnek a felesége vagyok.

- Kegyed? Az én feleségem?

- Igen, igen!

- Nem emlékszem az esküvőnkre, - dadogtam zavartan.

- Nem esküdtünk meg.

- Tehát vadházasság vagy polgári házasság?

- Nem.

- Hát kérek bővebb magyarázatot.

- Én önnek az oldalcsontja vagyok.

- Az lehetetlen.

- És mégis úgy van.

- De hisz' nekem nincs akkora oldalcsontom, mint kegyed!

- Az igaz, de az is igaz, hogy önnek egy csontja hiányzik.

- Zsebmetszés! - kiáltottam haraggal, a mint az oldalamhoz kapva Éva állításáról meggyőződtem.

Azonban Éva egyszerre eltüntette a haragomat: odasímult hozzám, aztán megcsókolta a hiányos helyet; átölelt és így suttogott:

- Ádám! Kis uram!

Én is megcsókoltam őt, és meghatottan szóltam:

- Nagysád! Azaz, hogy Éva! kis feleségem!

.....

Így történt, hogy nem maradtam agglegény.

Paradicsom, 1-év, 13-ik nap.

A hogy ma délután sétálunk a feleségemmel, hát egy almafa derekán papirost látok.

Közelebb megyek és ezeket olvasom rajta:

«Ezen fának gyümölcséből való evés tíz forint büntetés és a paradicsomból való kikergetés terhe alatt tilos.»

- Nézd már kis csibém, - mondom a feleségemnek - milyen korlátozást kezdenek itten.

- Pedig én éppen most akartam szakítani az almák közül, - úgy megkívántam.

- Szakíts, lelkem, hiszen úgy sem lát senki.

Éva körülnézett, azután lekapott egy almát és beleharapott.

- Hogy ízlik? - kérdeztem tőle.

- Nagyon jó pogácsaalma. Kóstold csak.

Még le sem nyeltem a falatot, már is zörgést hallok a bokrok között.

- Bújjunk el! - szóltam a feleségemnek s egy ribizli-bokor aljába vontam őt.

- Hol vagy Ádám? - kiáltott haragosan a közeledő.

- Pszt! Ne szólj! - suttogott Éva. - Az Úr!

Ő volt.

Közelebb jött a bokorhoz, aztán ismét kérdezte:

- Itt vagy, Ádám?

- Nem én, nem vagyok itt, - feleltem gyorsan.

- Hát miért bujtál el?

- Mezítelen vagyok, kérem alássan.

- Hogy tudod, hogy mezítelen vagy?

- Nincs rajtam a hóentráger.

- És te, Éva, miért bujtál el?

- Elvesztettem a turnűrömet.

- Gyertek elő!

Mit volt mit tenni, előbujtunk.

Remegve álltunk meg az Úr haragos színe előtt.

- Ki evett az almából? - kérdezte szörnyű hangon.

- Én nem! - szólt a feleségem.

- Én csak hozzá szagoltam, - feleltem röstelkedve.

- Nem láttátok a plakátot?

- Elromlott a monoklim, - feleltem dadogva.

- Én meg nem tudok olvasni, - mondá Éva.

- Hát miért szakítottál mégis az almából? - kérdezte a feleségemtől.

- Mert nagyon szép volt, csábított.

- És te, Ádám, miért ettél?

- Nem akartam kosarat adni a feleségemnek.

- Ez nem mentség. Ti tulajdon elleni kihágást követtetek el. Bűnötöket meg fogják örökíteni a piktorok és a versírók.

- Kegyelem! - kiáltottunk mindketten.

Az Úr folytatá:

- Halljátok büntetéseket: Az 1879. XL. t.-cz. 126. §-a alapján te Ádám azt a csutkát, a mely a torkodon akadt, örökké ott fogod viselni.

Ijedten kaptam a gégémhez, már ott volt a csutka.

- Te Éva két almát fogsz a melleden hordani, a melyek kívánatos voltukban a férfiakat bűnre fogják csábítani és veszedelembé ejteni.

Évának valóban két gyönyörű alma domborodott a mellén. - (Engem azonnal elcsábított, elkábított velem.)

Ezek után azt mondta az Úr:

- Ott künn tágasabb!

És kifelé mutatott.

Szóttalanul mentünk ki a paradicsomból.

Nekem azonnal eszembe jutott, hogy ennek így kellett megtörténnie, mert a genezis első fejezeteiben így van megírva.

* * *

Eddig terjednek a pergamen-lapok. A. G. barátom útban van most Páris felé, a hol be akarja mutatni a világnak.

Már most csak azt szeretném tudni, hogy hol tartja meg a fölolvasását: az akadémiában-e, vagy pedig a bolondok-házában?

A nagyapó.

Fehérhajú, pirosposzgás arcú, 70 esztendőes gyerek a nagyapó.

Az unokái számára született, a halála is nagyrészt azok érdekében történik.

Innen van az, hogy a hol unokák nincsenek, onnan a nagyapó is rendszerint hiányzik.

A nagyapó az unokával ugyanegy időben jelentkezik a világ előtt; csak az a különbség van kettőjük között, hogy az unoka csupán egy chinai esztendőért ért a születése előtt, a nagyapó pedig derék o. é. 70 esztendőket, s mielőtt nagyapóvá lett volna, annyi fázison ment át, mint valami lepke. Így először ő is unoka volt, azután a papájának a fia lett, később a fiának a papájává változott s csak így nyerhette el legvégül a boldog nagyapai állapotot.

Ebből látható, hogy nagyapóvá lenni nem könnyű dolog.

-13-

De nagy méltóság is ám ez: sem a miniszter, sem a pápa, sem ő felsége nem nevezhet ki senkit erre a méltóságra.

Az ember nem is a maga erejéből lesz nagyapóvá, hanem a fiáéból.

Korunk fiaiban kétségtelenül meg van az igyekezet, hogy apáikat erre a tisztségre juttassák, és ezért az utókor vizsontszolgálattal tartozik.

Aki már nagyapóvá lett, az rendszeren haláláig viseli ezt a tisztséget s nincs eset arra, hogy valaki a nagyapóságról lemondott volna.

A nagyapónak vannak elvitázhatlan fontos jogai, amik a következők:

1. §.

Reggel mikor kinyitja a szemét, jogában áll az unokát berendelni, ágyába tétetni és beszélni tanítani.

2. §.

Jogában áll, az unokáját járásra begyakorolni; ha köhög, czukrot venni neki, nemkülönben akkor is, ha nem köhög.

3. §.

Jogában áll, unokáját a hátára ültetni és négykézláb sétálni vele a szobában, s ha az unoka fejtetőre bukik, jogában áll vele együtt potyogtatni a könyeket a sajnos esemény fölött.

-14-

4. §.

Jogában áll, mindenkinek dicsekedni, hogy ő az unokájának a nagyapapája.

5. §.

Ha az unokát nála nélkül viszik sétára, jogában áll, odahaza töprenkedni, hogy az ő unokájának nem esik-e valami baja, és gyanakodni a cselédre, hogy katona-szeretője van.

6. §.

Valahányszor az unokája nevet, neki mindannyiszor jogában áll visszanevetni, és valahányszor az unokája sír, joga van ugyanannyiszor kétségbeesni.

7. §.

Ha az unoka új ruhát kap, joga van, mód fölött örülni és tetszését számtalan „csecse“ szó által nyilvánítani.

8. §.

Joga van beírni a kalendáriumba az unokája születése napját, továbbá azt a napot, a melyen először mosolygott, először fogott a kezével és a lábával; először szólt, először lépett, nemkülönben a fogak jövetelének aggodalommal teljes napjait is és ugyanezek nem csekély fontosságú sorrendjét.

-15-

9. §.

Jogában áll a bábát minden alkalommal kifizetni, ha pedig nincs pénze, tiszteletre méltó, jeles személynek tekinteni.

10. §.

Jogában áll, minden ingóbingó és nem ingóbingó vagyonát az unokájára átíratni.

Természetes, hogy ennyi joggal szemben az unokának is van joga elég.

Így:

1. §.

Az unokának jogában áll, a nagyapó karjai közé kíváncozni és cibálgatni a haját, szakállát és bajuszát.

2. §.

Jogában áll, billegetni a nagyapó füleit.

3. §.

Jogában áll, a nagyapóval egy csészéből kávézni és levesébe a kanállal belepaskolni.

-16-

4. §.

Jogában áll, a nagyapót a szónak négykézlábú értelmében lóvá tenni.

5. §.

Lábaira húzhatja a nagyapó mansettáit.

6. §.

Mikor a nagyapó azzal dicsekszik, hogy ő a világ legokosabb teremtése, jogában áll ezt elhinni.

7. §.

Jogában áll, a nagyapóval brudersaftot inni, a mi nem kis dolog.

Természetes, hogy ilyen egymásba ágazó jogok nagyon összetartják a nagyapót az unokával és az unokát a nagyapóval.

Jogsértés nem is fordul közöttük elő; rendesen megvannak nagy békeességben, legföljebb akkor van köztük egy kis összekülönbözés, ha a nagyapó nem enged babot dugni a füleibe és tollat az orrába.

No de aztán a nagyapó elégtétellel szokott szolgálni: előveszi az óráját és odaadja az unokájának, akit a csodálatos ketyegő jószág teljesen lebilincsel; vagy pedig vidám ludakat, bús szamarakat és szakállas zsidókat varázsol neki a falra, a mik után hiába kapdos az unoka, – fölfoghatatlan lévén előtte a megfoghatatlan.

-17-

Oh! a nagyapó az ilyen mulatságos dolgok kitalálásában valóságos zseni!

De nincs is ám az unoka előtt okosabb ember a világon, mint ő.

Innen van az, hogy sokszor is folyamodik a tudományához: ha szálka megy a talpacskájába vagy a kis tenyerébe, azt csak a nagyapó tudja kivenni; ha szája szakadt a gumilabdának, azt csak a nagyapó tudja összeforrasztani; ha könyékig lekváros állapotban találják, csupán a nagyapó tudja bebizonyítani, hogy nem ő kotorászott a fazékban.

Az unoka aztán ezekért a szolgálatokért különféle előnyökben részesíti a nagyapót: így megengedi neki, hogy a vajaskenyereből haraphasson; megteszi a kedvéért, hogy a dada megmosdathassa, s ha gyöngélkedik, a nagyapó kedvéért néha kész lenyelni az orvosságot is, – ha édes.

A nagyapó élete egészen összeforr az unokáéval. Mikor az öreg egy vezérdudához méltó nagy fújással fölnyitja a szemeit, első dolga megkérdezni, hogy az unokája hogy aludt; viszont az unoka is, mikor a reggeli sírást befejezte, egyszerre így gügyög:

– «Nadapóhoz!»

-18-

Ekkor a kis öreget átszállítják a nagy öreghez és megkezdődik a reggeli parlírozás.

Mikor aztán az unoka a dadónak nevezett tudományos intézetbe kezd járni, a nagyapó az, a ki rendesen érte megy és a legnagyobb érdeklődéssel hallgatja, hogy az unokája mit tanult.

Persze, ebben egy kis önzés is van: a nagyapó t. i. röstell, hogy a dadóbeli verseket már elfelejtette és így tudatlannak tűnik föl az unokája előtt. Miértis nagy hévvel igyekszik ő is megtanulni:

Ticsi vadot én
Majd mednövét én
Ha medéret, mint a pipa
Bajuszt tapot én –

és más efféle versekbe szedett axiomákat.

A nagyapó különben az unokák szaporodásával mindinkább visszafiatalodik.

Utoljára már annyira megy, hogy velük eszi a pempőt és a pozsonyi kétszersültet, sőt talán titokban a czuczlit is megszopja.

Egy napon aztán a nagyapónak is készítenek bölcsőt:

Hosszú fekete bölcső ez.

Tesznek alája jó puha forgácsot és magas fehér vánkost; a szemeit pedig letakarják átlátszó szép fehér fátyollal, hogy a legyek ne háborgassák az alvásában.

-19-

Az unoka furcsának találja ezt a magaviseletet a nagyapótól, de nem mer szólni, mert apa is, anya is szomorú; sírnak mindketten; olyan fényes vizet sírnak, mint ő szokott.

Azután odavezetik őt a nagyapóhoz és fölemelik, hogy csókolja meg a nagyapó kezét. Megszokta ő ezt tenni máskor is, de most nem mozdul meg az a kéz, hogy megsímogassa a fejét.

A kis unoka gondokba esik; szeretne kérdéseket tenni, hogy miért fektették abba a fekete bölcsőbe a nagyapót, mikor kel föl a nagyapó? – és más ilyeneket, a miket a kis feje kigondol; de mégsem mer szólni, mert olyan különös az neki, hogy a nagyok is tudnak sírni!

Másnap aztán a nagyapó bölcsőjére födelet szögeznek és csunya, barátságtalan emberek fölfogják a bölcsővel együtt és kiviszik egy fekete kocsiba, a melyben más nem ül: ők pedig egy másik kocsiba ülnek és megy velük sok bácsi, sok néni!

Elérnek egy olyan földhöz, a melyen csupa fakeresztek nőttek: ott van egy nagy gödör, abba beleeresztik a nagyapót a fekete bölcsővel és énekelnek fölötte mindenféle szomorú nótákat.

Mikor aztán földet kezdenek hányni a nagyapó fölé, az unoka is elkezd sírni, – sajnálja a nagyapót, hogy beföldelik...

* * *

... Csöndes, nyugalmas éjszakákon, mikor az unoka fölsír álmoközben, micsoda titkos, láthatatlan kéz az, a mely halkán megrengeti a bölcsőt?...

Lapszerkesztők párbaja.

– Egy hírlapíró emlékirataiból. –

Alacsony, barnaszakálú ember volt az első szerkesztőm.

A «Füllentő» című élczlapot csinálta.

Én akkor 17 éves lehettem és még a padok közé jártam.

Mikor bemutattam neki magamat, azt kérdezte tőlem, hogy dolgoztam-e már lapokba?

Azt feleltem, hogy az Üstökösnek többször küldtem be humoreszkeket.

Ez imponált neki.

Persze, azt nem kérdezte tőlem, hogy megjelentek-e azok a humoreszkek, nekem pedig volt annyi eszem, hogy erről nem szóltam semmit.

Glódy «eleinte» nem adott fizetést – az igaz, hogy később sem – de már ő akkor így fejezte ki magát.

Az első közleményt, a mely tőlem megjelent, a «Komáromi kis naptár»-ból írtam ki.

Adomák voltak.

Glódy kijelentette, hogy zseni vagyok, s honoráriumképen adott egy rövid szivart.

Ettől az időtől fogva sohasem nézte át a közleményeimet, beadta a kézirateimat a nyomdába olvasatlanul.

Dicséretemre mondhatom, hogy az élczeim nem voltak sokkal rosszabbak, mint az övéi, bár az ő vicczeinél rosszabbakat soha sem olvastam.

Mikor egy-egy számunk megjelent, hatalmas botokkal fölfegyverkezve indultunk sétálni a főutcára. Glódy azt mondta, hogy az élczlapszerkesztők nagy bot nélkül nem is képzelhetők. Én eleinte abban a reményben, hogy lapunkat úgy sem olvassa senki, nem nagy súlyt fektettem a nagy botra, de később azután okultam az ő példáján.

Mikor ott sétáltam a szerkesztőmmel a város legnépesebb utcáján, azt hittem, hogy az egész világ minket bámul. Szinte ragyogni éreztem körülöttünk a levegőt!

Pedig az ördög sem vett bennünket észre.

Ha azonban Glódy valamelyik ismerősével találkozott, engem azonnal bemutatott annak – mint *segédszerkesztőt*.

Én ilyenkor mindig egyenesre húztam a derekamat s azt hittem, hogy hozzám képest az amerikai köztársaság elnöke csak kötelesinas.

Szilveszter napján, a mint szokott ebédutáni látogatásomat teszem a *főszerkesztőnél*, ezt igen komor orcaállapotban találtam.

Szótlanul nyújtotta felém egyetlenegy örökfuldoklásban szenvedő csibukját, s midőn elhelyezkedtem a karosszékben, így szólt:

- Láttá?
- Mit?
- Az új lapot.
- Nem.
- Új lap indult, barátom!
- Miféle?
- Egy rémlap.
- Rémlap?
- Rémes dolgokkal foglalkozik, - bűnügyekkel.
- Mi a címe?
- «*Regélő Themis.*»

Ezt mondva, kihúzta a fiókját és elém tett egy zöldborítékú lapot.

Átleveleztem.

Zöld volt az belől is!

- Mit szól hozzá? kérdezte a főszerkesztő.
- Ostobaság! Nem árthat ez nekünk.
- Ha csak egy előfizetőnk marad is el e miatt, az is két pengő, hátha még vagy öt marad el!

Beláttam, hogy ígaza van.

Mindössze 40 «előfizetőnk» volt, azokból 12 tiszteletpéldányt járatott, 8 hozomra járatta a lapot, 6 helyre köteles példányt küldöttünk, négyen pedig valósággal beküldték a prenumerációpénzt. E szerint, ha ebből a valóban előfizető négy prenumeránsból maradna el öt, akkor igazán nem tudom, miből kaptam volna én a rövid szivarokat!

Képzeltető tehát, mennyire meg voltunk esve.

Glódy különösen dühös volt. Kijelentette előttem, hogy *Firczkyt*, azt a vörös akasztófárávalót, föl fogja pofozni!

Én kértem, hogy ne legyen ennyire szigorú, de ő nem tágitott. A *Regélő Themis*t a tisztességes sajtó ellen való merényletnek nevezte, *Firczkyt*, pedig haszontalan firkásznak, a ki még azt sem tudja, hova kell pontosvessző.

Mikor aztán én is belenyugodtam a fölpofozásba, a főszerkesztőm meggondolta a dolgot és figyelembe vette az előbbi kérésemet.

Ennek következtében arra a megállapodásra jutottunk, hogy *Firczky* haszontalan tollbitorló ugyan, de nem érdemli meg, hogy a kezünket vele beszennyezzük. E helyett üzenni fogunk neki a lapban, de olyan pokoli furfanggal, hogy egyszerre tönkremegy tőle.

A főszerkesztőm egészen nekividult.

Ujra megtömette velem a csibukját, a felesége őnagyságával kávéfőzetett, s így fölpuskaporozva a következő üzenetet sütöttük ki:

Szerkesztői üzenet.

Nyekergő Themisztoklásznak. Helyben. Augiász istállójának förtelmeiben fagygyúra hizott baromeunuch szellemességével papirosra tálalt szellemi ökröndözéseivel telt sajtómonstrumát, ezen egyéni idült bárgyúságnak sajnos és kívül-belül zöld kinyomatát, bevetette kellően kifejezett megvetésével együtt hozzánk a leveleknek önnél intelligensebb hordozója. Ha azt hiszi ön szerencsétlen szellemi nyomoronc, hogy városunk művelt közönsége ezen irodalmi szemétkorcsikertorzszörnyszülöttet pártolni fogja, akkor viszont mi elhiszszük, hogy a Gönczölszekere leszáll az égről és beáll önhöz equipagenak. Sapienti, sat.

Ez a latin szó szükségtelen volt ugyan ide, de mert egyikünk sem értette, mit jelent, hát igen jónak és odaillőnek találtuk.

Másnap megjelent az üzenet a Füllentőben, szép apró betűkkel, és mi vad gyönyörrel vártuk *Firczky* segédjeit.

Meg voltunk győződve, hogy a nyekergő Themisztoklász nem fog több számban megjelenni.

Mikor a párbajkihívás 24 órája letelt, Glódy egy üveg 25 kros bort hozatott az asztalára, s úgy vígadtunk, hogy még brúdert is ittunk volna, ha ez a fő- és segédszerkesztő között lehetetlenség

nem volna.

A következő szombaton azonban megjelent a Regélő Themis 2-ik száma s a következő üzenetet hozta:

Füllebbentő élczlapnak Helyben. Ha a butaság fájdalmat okozna az embernek, önök folyton ordítanak, minthogy pedig amúgy is ordítanak, önkénytelenül is azon állatra kell gondolnunk, a mely hasonló hangon és értelemmel szokott ordítani eső előtt.

Ezen a napon nem mertem meglátogatni a szerkesztőmet, de még az utcára sem mentem ki, annyira szégyeltem *magunkat*.

Leeresztettem a szobám függönyeit, lámpát és pipát gyújtottam, s föl-alá járva foglalkoztam a szégyenkezéssel.

Hogy a szerkesztőm mit csinált ezen idő alatt, rá sem mertem gondolni.

Este felé járt már az idő, mikor az ajtómon kopogtattak.

Nem szóltam, csak magamban sajnálkoztam, hogy nem zártam be az ajtót.

Glódy lépett be egy ismeretlen úriemberrel.

- *Kávé Péter!* - szólt az urat bemutatva, azután hozzám fordult: - Vártam önt. Bizonyosan olvasta az üzenetet. Kérem, legyen segédem.

- Kihívjuk?

- Meg fogom ölni!

- Nagyon helyes!

- Hát kérem, menjenek el hozzá rögtön, én itt megvárom önöket.

Átküldöttem a gazdasszonyomat a szomszédba, hogy kérjen kölcsön egy fekete kabátot.

Az asszony visszajött, hogy egyik szomszédban sincs fekete kabát s a mint tudja, az egész utcában nincs több fekete kabát egynél, de most az zálogban van.

Glódy levetette a saját fekete kabátját s azt mondta, hogy ő úgylát itt marad, hát addig ingújjban is meglehet.

Mikor Firiczky házához értünk, észrevettem hogy a kapu alatt beszaladt egy fiú; azután, hogy az udvarra léptünk, láttam egy létrát fölhúzódni a szénapadlás ajtaján.

- Nézze csak, - szóltam Kávéhez, - amott mászik egy létra.

- Firiczky barátunk, úgylátzik, oda menekült.

Mindazonáltal bementünk a Regélő Themis szerkesztőségébe, a melyet még mosókonyhakorából ismertem.

Egy öreg szakácsné volt ott. Azt mondta, hogy A Firiczky úr nincs otthon, elútazott még tegnap Tátrafüredre.

Otthagytuk a névjegyeinket és mentünk kifelé.

A kapu alatt az a gondolatom támadt, hogy mászszunk föl Firiczky után a padlásra.

Társam helyeselte ezt az eszmét.

Én tehát körülnéztem az udvaron, de létrát nem találtam.

Egy ott ácsorgó suhancznak szóltam, hogy hozzon egy létrát, kap érte két hatost.

Két percz múlva volt létránk.

Neki támasztottuk a padlásajtónak.

- Tessék előre menni! - biztatott Kávé Péter.

- Kérem, ön idősebb.

Nem igen hatotta meg az udvariasságom, attól tartott, hogy a melyikünk először földugja a fejét, azt Firiczky valami lécczel agyonkoppantja; de azért csak ment előre.

Mikor a padlásajtóhoz ért, óvatosan lesett föl a szemével és bekiáltott:

- Alásszolgája, Firiczky úr!

Semmi felelet.

- Önt keressük, Firiczky úr!

Semmi hang.

Vissza akart térni.

- Kérem, csak tessék bemenni, én is megyek.

Ott álltam a lábai alatt; láttam, hogy szeretne fejbe rugni, de nem tágítottam.

Bemászott hát a padlásajtón, én meg utána.

- Nincs itt, - mondá körülnézve.

Én azonban elindultam, hogy bejárom a padlást.

Megnéztem minden sarkot, de Firiczkynek nyoma sem volt.

A kémény mellett találtam egy mély üreget, oda is beszúrtam egy lézczcel.

Ordítás hangzott föl az üregből.

- Ki az? - kiáltottam le.

Firiczky úr mászott elő négykézláb, azután, hogy fölegyenesedett, tenyereit a gyomrára szorította.

- Mit akarnak velem? - nyögte szomorúan.

- Uram! ön Glódy urat megsértette!

- Ő is megsértett engem!

- Glódy úr elégtételt kér!

- Én is!

- Szíveskedjék segédeit a továbbiakra nézve hozzánk küldeni. Lakásom fazekas-utca 13.

Ezek után udvariasan meghajtottuk magunkat és lementünk vissza a létrán.

Az utcán a nyitott ablakon át hallottuk, mikor Firiczky siralmas hangon kiáltotta a szakácsnéjának:

- Néni! Melegítsen tányérokat! Az a gazember megölte a gyomromat!

Másnap eljött a két segéd.

Kardpárbajt akartak, de mi kijelentettük, hogy megbízónk, mint sértett fél, pisztolyt kíván, mert valahányszor kardot fog a kezébe, mindig izomgörcsöt kap.

Megegyeztünk tehát abban, hogy pisztolypárbaj lesz vaddisznógolyóra.

Találkozási helyül kitűztük a Szépasszonyvölgyet.

Glódy halálra sápadt, mikor megmondtuk, hogy vaddisznógolyóra fog menni a párbaj.

Azt mondta, hogy ő ezt ki nem állja, inkább megszökik, vagy visszavonja a kihívást.

Miután azonban én lapunk becsületére, a férfias bátorságra és a Komjáti-féle életbiztonsági pisztolyokra hivatkoztam, - gondolom, ez utóbbi érv hatása alatt - megnyugodott a dologban.

Másnap hajnalra volt kitűzve a meghalás. Glódy éjfélkor fölvert az álmomból, azt mondta, hogy nem tud aludni.

Én sajnálkoztam rajra, de egyúttal azt is megkérdeztem, hogy mi az ördögért keltett föl engem, mikor én aludni pompásan tudok.

- Könnyű magának! - mondta elkeseredve - de ha az én bőrömben lenne...

- Álljon háttal a pisztoly felé.

- Egykutya!

Jó gondolatom támadt.

- Tudja mit: az ellenfél segédei önt megtapogatják, hogy nincs-e a mellén valami bádóg, de hátul nem fogják megtapogatni. Öné az első lövés. Amint kisütötte a pisztolyát, forduljon meg azonnal.

- Hátul tömjem ki magamat?

- Természetesen!

- De hátha a fejemet találja?

- Hajtsa le a fejét.

Glódy kérdőjel alakra görbült, hogy jó lesz-e így?

- Nagyon jó.

Elmentünk az Erzsébet kávéházba és ittunk minden italból, a mit csak mértek, úgy, hogy én már valóságos likőrkereskedésnek éreztem magamat.

Hajnali öt órákor mentünk Glódy lakására.

Átöltözött szépen fekete ruhába és a bajuszát is kipödörte.

Én azután kitapaczíroztam hátulról becsületesen. A kabátja alá tettem egy vastag francia szótárt, egy bibliát, egy szakácskönyvet meg egy pár csizmaszárat. Arra a testrészére pedig, amelyen ülni szokott, egy nagy pléhfödőt.

Mire elkészültünk, odarobogott a fiakker a másik segéddel s mi beleültünk.

Megható pillanat volt az, midőn Glódy elbúcsúzott a feleségétől.

Még most is meg kell törülni a szememet a zsebkendővel, ha rágondolok.

Glódy a fiakkerban le akart ülni, de a fődő miatt nem tudott. Kávét barátunk egyre kínálta helylyel, de Glódy azt felelte, hogy állva kíván menni a halál elé.

Az úton nem szóltunk semmit.

Ünnepélyes komoly utazás volt ez.

Én ugyan nem féltettem Glódyt, de ő valószínűleg féltette magát, mert nagyon halavány volt és többször megtapogatta magán a borítékot.

A Szépasszonyvölgyben már akkor ott állt a másik kocsi.

A felek hidegen üdvözölték egymást s az idő is igen hideg volt.

Megtöltöttük a pisztolyokat, azután Kávét, mint legidősebb segéd, kibékülésre szólította föl a feleket.

Pillanatnyi hallgatás következett erre a fölszólításra. Úgy látszott, hogy mind a kettő szeretett volna kibékülni, csak első nem akart lenni a kéznyújtásban.

Kávét ismételte a kérdést.

Mind a ketten tagadólag intettek.

Erre letakartuk a pisztolyokat kendővel. Glódy választott először, azután Firiczky.

Fölállítottuk őket harmincz lépésnyi távolságra.

Az adott jelre Glódynak volt joga először löni.

Reszketve emelte föl a pisztolyát és lőtt.

Ugyanebben a pillanatban hirtelen megfordult és négykézlábra állt.

A pléhfödő körvonalai tisztán látszottak.

Valamennyien kaczagtunk.

Firiczky lőtt.

Glódy hasra esett.

A golyó a fődő gombjáról pattant vissza!

Hogyan jutott Matongó a bájos Kanyerának, Mpvapva leányának, kezéhez?

- Szerecsen novella. -

Haj-haj!

Abban a boldog országban, a hol örökös kánikula forralja a vizeket és a pizangfák árnyéka alatt ingyen lehet hűsölni, kevés olyan szép leány volt, mint Kanyera, a fehérhajú Mpvapva leánya.

Féherhajú Mpvapva leánya fekete volt, mint a korom, azaz olyan fekete, mintha bizonyos kormokat szétkeféltek volna az egész testén. Különben egyenes volt, mint a pálma; ajkainak csókját tenyéryni széles helyen lehetett érezni, kövér kezei akkorák voltak, mint egy-egy jól kifejlett cukordinnye, s ha a lábait ültében a sarkára támasztotta, nem volt olyan szerecsenszív, a melyet szép talpaival egyszerre el nem bűvölt volna.

Két afrikai gavallér kurizált titokban a bájos Kanyerának: *Matongó* és *Suna*.

Hogy Kanyera melyiket szerette, azt tőle sohasem kérdezték, s így az szűzi szívének örök titka

maradt.

Szép, deli ifjú volt mind a kettő; puha fekete gyapjút viseltek a fejükön, és Matongó ruházatul egy tarka nyakkendőt is, a mit egy utazótól csent el.

Matongó büszkén hordta ezt a nyakkendőt a térde kalácsa fölé kötve s lenézte Sunát, a ki ruházatul csupán három honi kakastollat viselt a hajába tűzve. Viszont Suna is lenézte Matongót, mert az ő orrában nagyobb volt a rézkarika, a hátára meg rinocerosz volt festve.

Egy napon megkérdezte a két gavallér Mpvapvát, hogy mi a leány ára?

- Hat fehér ökör, - felelte Mpvapva büszkén.

A két gavallér szomorúan sompolygott odább.

Kanyera a kapu mellett levő banánfa levelei között hallotta ezt a szóváltást és egy fél kókuszdió héjat telecsöpögtetett a könnyeivel.

Háromszor újult meg a hold ez után a szóváltás után.

Ez idő alatt az öreg Mpvapva huszonháromszor kergette meg a ház körül ólálkodó fiatalokat, sőt Matongónak egyszer úgy az inához vágott egy kiszáradt agyagdarabot, hogy Matongó hét nap, hét éjjel nyögött belé.

-36-

Egy holdvilágtalan csöndes éjen, midőn csupán a fehér csillagok bújtak ki az égnek fekete paplana alól, hogy az öreg Mpvapva kunyhóját bámulják, Matongó négykézláb odacsúszott a kerítés mellett levő banánhoz.

Az volt a szándéka, hogy az éjmadár énekét utánozva kicsalja Kanyerát a nádnyoszolyából és elmondja neki, hogy az ökröket nem képes előteremteni, azután pedig rábeszéli, hogy szökjenek el és építsenek kunyhót maguknak a kék hegyek tulsó oldalán.

Azonban mikor fölért a banánfa derekára, valami sötét alak ijedt mozdulatot tett fölötte.

Matongó azt hitte, hogy valami tolvajmajom lopódzott a fára, miért is óvatosan egy félre eső ágra húzódott és egy jól irányzott banánnal oldalba vágta a sötét alakot.

Egy nagy nyekkenés volt a felelet.

Hanem aztán csakhamar őfelé is szállt egy emberfej nagyságú banán és úgy találta a háta közepén, hogy csaknem lefordult a fáról.

Matongó egyszerre tisztában volt, hogy nem majommal van dolga.

- Te vagy, Suna? - kérdezte halkán.

- Én vagyok, Matongó, - szállott alá a felelet.

Egy perczre mind a ketten elhallgattak.

Ez alatt a percz alatt Matongónak furfangos terv játszotta át az agyavelejét.

- Valamit mondanék neked, - szólt hízelgő hangon Sunához.

- Fülelem nyitva van, - felelt Suna.

Matongó fölűszott hozzá a banánfa tetejére.

Suna rosszat gyanítva mászott odább az ágak között.

- Meg akarlak ajándékozni a térdem díszével, - szólt Matongó és levette a térdéről a nyakkendőt.

Suna kinyújtotta a kezét.

Ebben a pillanatban Matongó szemefehére megvillant: elkapta a Suna kezét, azután a derekát és nagyot ordítva rántotta le Sunát az ágról.

Mind a ketten lezuhantak a banánlevelekkel borított földre.

Itt aztán Matongó segítségért ordított és a Suna gégéjét szorongatta.

A kunyhóból csakhamar kirohant az öreg Mpvapva és a családja.

- Tolvajt fogtam, Mpvapva! - kiáltotta Matongó. - El akarta lopni a banánaidat és mérget akart önteni a kutadba!

-38-

Az öreg Mpvapva csöpp híjja, hogy el nem sápadt a haragtól.

- Gazember! - Kiáltotta dühtől vaczogó fogakkal.

Suna mentetetni akarta magát, de az öreg megfogta és kitaszította az udvarból.

Azután a Matongó nyakába borult és így szólt:

- Derék Matongó, fiammá fogadlak! - És odalökte az örömtől mosolygó Kanyera karjaiba.

Suna látta ezt a nádkerítés mögül és a szíve elszorult. Keserű hangon kiáltotta be

- Minek is volna neked az ökör, Mpvapva? - Elég hatökör vagy te magad is!

A fekete kutya.

A vasúti harang élesen kongott.

A vonat kerekei csikorogva indultak el.

Körülnéztem. A kupében egy vörösös szőke úri ember ült, mellette a díványon egy nagy bozontos fekete kutya, szemben velük egy szerezcsen.

A vörösös szőke úri emberen első pillanatra meglátszott, hogy angol, a fekete kutyán, hogy új foundlandi, a szerezcsenen, hogy inas.

Szivart vettem elő, levágtam a végét, azután megfordítottam és belefújtam, hogy kimenjen belőle a dohánypor.

Az angol udvariasan szólított meg:

- Bocsánat, ha meg nem sértem önt, talán a legközelebbi állomásig szíves lehetne a füstölésről lemondani, akkor majd átülünk.

- Talán árt önnek? Igen szívesen.

Ezeket mondva, visszatettem a szivaromat a zsebembe.

- Nem nekem, hanem Nero úrnak, - felelte az angol.

Ránéztem a szerezcsenre és a fejemmel bólintottam.

- Csalódik ön, - szólt az angol, - ez Thomas, ennek nem árt a füst, hanem igenis ennek.

Ezeket mondva, a nagy fekete kutyára mutatott.

A kutya a gazdája mozdulatára rámnézett.

Elkeseredetten komoly tekintete volt, nem szerettem volna összeveszni vele, s különben sem szoktam terhére lenni az utazótársaimnak.

Mindazonáltal nem tudtam visszatartani egy megjegyzést:

- Önagysága - szóltam a kutyára mutatva - talán tüdőbajos?

- Óh éppen nem, - felelt az angol, - csakhogynagyon tüsszög a dohányfüsttől.

Jó lenne, ha megtanítaná uraságod pipázni, akkor ilyen kellemetlenségek nem érnék ő kutyaságát.

Az angol megvető pillantással felelt, aztán intett a szolgájának, a ki fölbontotta az egyik paktáskát és pecsenyét, kenyeret vett elő.

A nagy fekete kutya olyan komoly arczczal ült ott a pamlagon, mintha valami londoni akadémia elnöke lett volna. A legnagyobb flegmával nézett ki az ablakon és meg-megingott, mikor a vonat a bakterházak előtt a sín-váltókon átugrott.

Az angol szeleteket vágott a kenyérből és a húsból, azután a kettős szeleteket odatartotta Nero orra alá.

Nero be-bekapta a szeleteket, azután ismét az előbbi hidegvérűséggel nézett ki az ablakon.

Most az inas egy palack bort vett elő, csészébe öntötte és megkínálta vele Nero urat.

Nero úr hamar belafatyolta a bort is.

Azt hittem, most egy szalvéta következik, a mivel megtörlik Nero úr száját, de csalódtam: az inas csak meghajolt és kedves egészségére kívánta neki az ebédet.

Az angol levette a fogasról a plédjét és ráterítette a kutyára.

Most már nem állhattam meg szó nélkül:

- Ugy-e bár uraságod hisz a *lélekvándorlásban*?

Az angol felelet helyett intett az inasának, a ki belenyúlt a belső zsebébe és egy nyomtatványt adott nekem.

Olvastam:

«Minthogy legkedvesebb barátom Nero, annyiszor kelt feltűnést és szolgálhat okot a kérdezősködésekre, hogy ugyanazon feleleteket többször kellene ismételnem, - jónak láttam kinyomatni a kutyám, barátom iránt érzett szeretetemet és tanúsított figyelmem okát:

Ezelőtt öt esztendővel Ceylon szigete mellett egy öbölben fürödtem.

Valami örvény vagy vízár elkapott.

Oda vesztem volna, de ez a kutya beleugrott a vízbe és a nyakamnál fogva kimentett.

Azt hiszem, egy nemeslelkű életmentő megérdemli, hogy az életéről mi is gondoskodjunk.

Lord Ebbolon D.»

- Nagyon helyes, - szólok a nyomtatvány átolvasása után, de egy szó ellen kifogásom van.

- És az?

- Ezek a kutyák nem nemeslelkűségből halásznak, vagy mentenek, mert ilyesmit föltenni róluk nem is lehet.

Az angol kimeresztett szemekkel nézett reám.

- Azt hiszi?

Persze hogy azt. Csak nem gondolja ön, hogy mikor ez a kutya önt kihúzta a vízből, tudta azt, hogy emberéletet ment? Hiszen ha ezt tudja, akkor nem a nyakát fogja meg önnek, hanem a karját, mert akkor azt is tudja, hogy a gégéjét elharaphatja.

Az angol még meredtebben nézett reám.

- Ön filozófus?

- Nem.

- Természetvizsgáló?

Ráhagytam, hogy az vagyok.

- Tehát az ebekről tudományosan nyilatkozik.

- Amint vesszük.

- És teljesen meg van győződve arról, hogy ez a kutya ösztönből mentett meg?

- Úgy van, uram.

Az angol fölállott, kinyitotta a kupé ajtaját, Nero urat pedig megfogta a nyakánál és kidobta.

Azután az inasát is megkapta.

Ez egy pillanatig ellenkezett.

Hiába rohantam közéjük, mielőtt segíthettem volna, az inas kirepült és az ajtó becsapódott.

- Szerencsétlen! - kiáltottam - mit tett ön?

- Mit? Hát kidobtam őket. Köszönöm, hogy fölvilágosított.

- De az inast? Miért dobta ki?

- Hozzá tartozott a kutyához.

- De mégis...

- A kutya az övé volt akkor is, *ő küldötte utánam a vízbe.*

Összecsaptam a kezeimet.

- Ön barom!

- Uram!!!

- A ki az életmentőjével így bánik, az rászolgált erre a titulusra.

- Hiszen ön mondta...

- Hogy dobja ki ezt a nemeslelkű embert, a ki megmentette önt?

- De hisz a kutya mentett meg!

- Értsen meg kérem: ez az ember mentette meg az ön életét, a kutya által.

Az angol leült és rám nézett.

- Az igaz! - felelte nyugodtan.

E pillanatban a vonat megállott, az angol pedig összeszedte a táskáit és kiszállt.

- Hova megy? - kérdeztem.

Vállat vont:

- Megyek és fölkeresem a szerencsenemet!

-45-

Az álló csillag.

Nem tudom, hány óra volt, mikor B. kapitány névestéjéről hazaértem.

Az ibolyaszínű égen teljes pompában ragyogtak a csillagok. A kövezeten ropogott a hó. Az utcza néptelen volt. Csak az én nyomaim látszottak a fehér hórétegen.

Mikor az ablakom függönyét lebecsátottam, szemembe ötlött, hogy a Jupiter szinte vakító ezüstszínben ragyog. Gondoltam magamban, talán azért látom ilyennek, mert jégkéreg van az ablakomon, azután hirtelen elfelejtettem az egész csillagvilágot és mély álomba merültem.

Nem tudom, meddig aludtam, de mikor fölnyitottam a szemeimet, némi kábultságot éreztem.

Fölugrottam, hogy el ne késsem a napi munkától. Az órám állt. Odamentem hát az ablakomhoz és fölhúztam a függönyt, hogy az idő felől tájékozzam magamat.

-46-

Az égen nem volt még napvilág. A Jupiter még mindig ott ragyogott az ablakommal szemben. Kívül az utcán csöndes volt minden.

Visszafeküdtem az ágyamba és ismét aludtam egy verset.

Emlékszem rá, hogy nagyon jól esett ez a második alvás. Olyan üdén ébredtem föl belőle, mintha akkor születtem volna.

Siettem is otthagyni az ágyat. Véleményem szerint délelőtti 10 óra lehetett és én már is elkéstem a munkámból.

Milyen nagy volt azonban a csudálkozásom, midőn az ablak függönyét fölhúzva, az eget az előbbi pompájában, a Jupiter csillagot az előbbi fehér izzásban pillantottam meg.

Hogy még egyszer neki dőljek az alvásnak, ahhoz nem éreztem kedvet. Eszembe jutott, hogy kitűnő konstantinápolyi dohányom van és hogy tegnap friss theát vettem.

Meggyújtottam hát a spirituszt és theát forraltam. Illatos és zamatos thea volt. Megtöltöttem utána a csibukomat és mert czudar hidegnek éreztem a levegőt, visszabujtam az ágyamba.

-47-

Gondoltam, olvasok valamit, míg a nap fölkel, de az ágyamhoz nem volt más könyv közel, mint Kantnak a filozófiája.

Három éve halogatom már ennek a könyvnek az elolvasását, most éreztem hozzá először hajlamot.

Azonban alig olvastam a könyvből 3 oldalt, az erős török dohánytól-e, vagy Kantnak a filozófiájától szédülni éreztem a fejemet.

Letettem hát a csibukomat, és ismét elaludtam.

A szél ordítva futkosott a kályhában, mikor fölébredtem; az ablakok zörögtek és az esőcsatornáról pilingelve hullottak alá a jégcsapok.

Csaknem hanyatt estem ijedtemben, mikor az égen ismét a csillagokat pillantottam meg.

Kétségtelen volt előttem, hogy a föld megállott s hogy én már 3-4 nappal nézek éjszakának.

Bizonyos, - gondoltam magamban, - hogy a földnek a tengelye az erős hideg következtében megfagyott és így a föld megszűnt forogni.

Tömerdek aggodalmam támadt egyszerre:

ha minket ért az a malór, hogy a hemiszféránk nem a nap felől állott meg, ki fog bennünket győzni petroleummal? hová lesz a naptár, napló, napóra, nappal, napos, napszamos, napfogyatkozás, reggeli, vacsora, délharangszó s más eféle napvilágos ízék;

-48-

ha örökös lesz az éj, arra leszünk-e kárhoztatva, hogy örökké aludjunk?

fognak-e az éjbe borult országok indítani expedíciót a polusokhoz, hogy a befagyott tengelyeket kiolvaszszák?

divatban marad-e az a köszöntés, hogy: jónapot?

a föld túlsó feléről nem özőnlenek-e ide a baglyok, denevérek, lumpok és az éjjeli bakterok?

micsoda óriási skandalum ez a világegyetemben, hogy egy kóborgó csillag állást foglal el?
hova lesz a tavasz, nyár és ősz, hova a seasonszerű kedves dolgok?
minek fogják nevezni a Pesti Naplót és felhős időben miképpen csinálunk nappali világosságot?
melyik fele lehet most a földnek lefelé s miután a föld megállott, nem zuhan-e le azon az oldalon a tenger és nem potyognak-e alá az emberek?

Ilyenféle gyötrődések között jártam a szobában körülbelül 1 óra hosszáig. Akkor aztán elbágyadva a kínos gondolatoktól, ismét elaludtam.

Arra ébredtem föl, hogy az ajtóm nyikorog.

Rablók, - gondoltam magamban és a revolveremhez nyúltam.

Ugyanebben a pillanatban kinyílt az ajtó és odaugrott hozzám a rendőrbiztos.

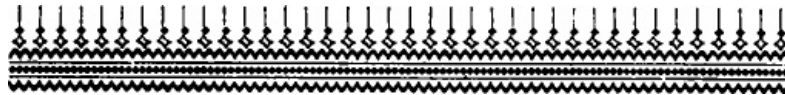
Kicsavarta kezemből a revolvert.

A szobám egyszerre tele lett emberekkel és asszonyokkal.

- Mit akarnak? - kérdeztem csudálkozva.

A rendőrbiztos odafordult a szerkesztőmhöz és így szólt:

- Éppen jókor érkezünk; ha még egy perczig késünk, hát a munkatársa agyonlövi magát!

Öngyilkosság öngyilkos nélkül.

- Egy hirlapíró emlékirataiból. -

- A verse az rossz, hanem a neve jól hangzik, hát beállhat hozzám munkatársnak! - mondta *Párducz József*, a «BÁRKONYOSI HIRLAP» felelős szerkesztője.

Alacsony, köpczös ember volt. Fekete szemöldökeit olyan méltósággal mozgatta, mint egy római hadvezér, s nekem úgy tetszett, mintha beszélni is csak «*ciceró*»-ban szokott volna.

Ah! én nyomorult «*petit*»-nek éreztem magamat e nagy zseni mellett!

- Hírt és mindig csak hírt! - szokta mondani. - A közönség egy része nem olvas vezércikket, más része nem olvas tárczát, hanem a híreket mindenki olvassa.

Elindultam hát a rendőri hivatalhoz és bemutatam magamat a bárkonyosi főkapitánynak:

- *Zelenváry* Balambér vagyok, a «Hirlap» munkatársa.

A főkapitány szemüvege megcsillant, a mint föltekintett.

- I-vel vagy ypszilonnal?

- Ypszilonnal! - feleltem büszkén. Pedig hát 50 krajczárért vettem a nevemet; hanem úgy gondolkodtam, hogy a személyem által meg van ez a név nemesítve! Különben azelőtt *Buxbaum* Alfréd volt a nevem, a nélkül, hogy zsidó voltam volna.

Dehát én istenem, ki olvasna el olyan tárczát, a mely alá *Buxbaum Alfréd* van jegyezve!

A főkapitány nagyon meg volt elégedve a formámmal, csupán a füleim nem tetszettek neki; de biztosítottam, hogy ilyen fülek vannak most divatban Párisban, s ő megnyugodott benne.

Azt mondta, hogy nincs semmi hír.

Kétségbe voltam esve.

Nagy szomorúan állítottam be a szerkesztőségbe, a hol a szerkesztőm négyszögletű lyukakat vágott egy újságba s e mellett szidta a finánczokat, a kik a dohányját megtalálták.

Milyen szidalom volt az! Milyen költői! Mily magvas és ékes! Demoszthenesz sem tudott volna szebben káromkodni.

- Azt a jeges zivatarba forgatott hétfájdalmú percesrúdját ezeknek a nemzetsorvasztó kormányinasoknak! Képzeld, öcsém, megtalálták a dohányomat!

- Az baj!

- Dehogyan baj, az még nem baj, hogy vitriolból vegyenek kádfürdőt azok a himpellérek! Hanem az a baj, hogy megbüntetik legalább is száz forintra!

Ezeket mondva, úgy odacsapta az ollóját a sarokba, hogy csaknem szikrát vetett.

- No, van-e hír?

Alig mertem kinyögni, hogy nincs.

- Az nem baj, irjon, a mit akar.

- De kérem, mit irjak, ha semmi sincsen?

Sohasem felejttem el azt a kővé változtató tekintetet, a mivel végig mért.

- Hát azt hiszi, hogy adhatunk ki lapot hír nélkül?

- De kérem, ha nem történt semmi!

Látta, hogy újoncz vagyok, miért is enyhébb arcot vágott. Azt mondta, üljek le s irjam, a mit diktál.

Irtam:

Léghajó városunk fölött. Ma hajnalban a koránkelők egy óriási léghajót pillantottak meg városunk fölött, mintegy nyolcz kilométernyi magasságban.

Bátorkodtam megjegyezni, hogy ma hajnalban irtózatossötét volt s még most is olyan köd ül az utcán, hogy az ember nem lát két lépésnyire.

-53-

- Hát írja, hogy tegnap vagy tegnapelőtt, a mikor nem volt köd.

Azután folytatta:

A léggömbhöz egy üres csónak volt erősítve, a melyben két férfi és egy nő ült. Hatalmas széláramlat vitte őket kelet felé. Városunkat egy nagy teleszkóppal vizsgálták s homokot szórtak ki, mire néhány pillanat alatt oly magasra emelkedtek, hogy csak borsónagyságú fekete pont gyanánt látszottak az égen. Kik lehettek a léghajósok, nem tudhatjuk, mert ez idő szerint sehol sem eresztettek föl léghajót.

Ismét bátorkodtam megjegyezni, hogy ha sehol sem eresztettek föl léghajót, hát ez sem lehet igaz; mire ő azt felelte, hogy csakugyan nem igaz egy szó sem belőle, de hát hír kell, és a nélkül, hogy észrevette volna a furcsa befejezést, diktált tovább:

Vakmerő rablótámadás. Az éjjel a gyöngytyúk-utczában egy helybeli úri embert ismeretlen tettesek megtámadtak és elvették tőle az óráját, tárczáját és gyűrűit. A túlnyomó erő ellen nem védhette magát. Persze, *rendőr* megint nem volt sem közelben, sem távolban, s ez szerencse is, mert talán a rendőrt is kirabolták volna.

Ennél a hírnél azt kérdeztem a szerkesztőtől, hogy ez is költött hír-e?

-54-

- Persze, hogy az!

- De kérem, akkor miért méltóztatik szidni a rendőrséget?

Kicsinylő pillantást vetett rám.

- Látszik, hogy kezdő! Hát nem tudja, hogy a rendőrség tisztán arra való, hogy szidjuk. Hát kit szidjunk? A római pápát? - Akkor nem fizetnek elő a papok. A kormányt? - Akkor nem fizetnek elő a megyei hivatalnokok. A függetlenséget? Akkor nem fizet elő a polgárság. A városban nem szidhatunk senkit, mert mindenkinek van pártja s köztük előfizető, hát így nem marad más hátra, mint a rendőrség, a melynek tiszteletpéldánya van.

S diktált tovább:

Talált erszény. Ma délután egy tömött bórerszényt hoztak szerkesztőségünkbe. Van benne 16 zálogcédula, 30 kifizetetlen számla, egy bábaoklevél és egy operaária a «Kunok»-ból. A ki elvesztette, kellő igazolás mellett átveheti.

- Ez sem igaz?

- Persze, hogy nem!

- Hátha valaki kéri?

- Nem igazolhat olyant, a mi nem igaz.

Beláttam, hogy igaza van.

- No hát, most próbáljon magától irni.

-55-

Rágyujtottam egy szivarra s azután kisütöttem a következő hírt:

Botránys verekedés. A szobában ketten voltak: a főispán és a polgármester. A főispán mindig füstöl, a polgármester mindig köhög. Ez

utóbbi arra kérte az előbbit, hogy kímélje meg a füsttől; de az előbbi rá sem hederített az utóbbi szavára. Ezen azután összekaptak és kidobálták egymást a szobából. A melyik kiesett, az mindig visszatért és kidobta a másikat, nem csekély épülésére a hivatalnokoknak.

Szerkesztőm igen jónak találta ezt a hírt, csupán annyit változtatott rajta, hogy a «**Botrányos verekedés**»-ből «**Kedélyes mulatozás**»-t csinált, a polgármester és főispán helyett «Pál és János» testvéreket írt, a füstöt és köhögést kitörülte és azt írta, hogy a két testvér tréfából dobálta ki egymást az ajtón, s a megbotránykozó hivatalnokok helyett «kedélyesen vihogó csőcseléket» írt, s legvégül odatette: «*Rendőr persze itt volt, mert nevetni lehetett.*»

Ezt a kifejezést «Rendőr sehol» és «A rendőrség távolléte által tündöklött» - a szedők soha sem osztották széjjel, mert csaknem minden rendőri hírnek ez volt a vége.

Mikor aztán a lap megjelent, 16 ilyen hír volt benne. Úgy olvasták, mint a szentírást.

Hát még, mikor igazán volt hírünk! Öngyilkossági esetet kihúztunk két hasábra, sokszor egy oldalra is.

Például egyszer a rendőrségnél ezt a hírt kaptam:

«Bodza András 35 éves zsákolót ma reggel a diófán találták fölakasztva. Felesége és két gyermeke maradt.»

Én meg is irtam hírnek ezen módon, de a szerkesztőm egészen másképp dolgozta át. Ezt írta ebből a két sorból:

Szörnyű öngyilkosság.

Mi történt ma a város végén?

A társadalom rákfenéje, az öngyilkosság, ijesztő mértékben terjed a legalsóbb néprétegekig.

Ma reggel ismét egy polgártársunk dőlt önkényt a hideg halál jégkarjaiba.

Egy fiatal élet, *Bodza András* zsákoló, a diófa lombtalan ágára hurkolta önnyakát.

Az öngyilkosság előzményei.

Miként saját kiküldött tudósítónk írja: az öngyilkos Bodza András bizonyos melancholia volt észrevehető a zsákolások alatt, csupán akkor aranyozta meg a jókedv az orczáját, ha *Finkelstein* Salamon, a gazdája, bagót adott neki. Az öngyilkosság napján korán kelt s midőn fölült az ágyban és kezébe vette a csizmáját, feleségéhez így szólt:

- *Lyukas a csizmám!*

A felesége nem is sejtette, milyen mély értelme volt ennek az egyszerű megjegyzésnek!

Azután szalonnát evett kenyérral és a szalonnát erősen megpaprikázta.

Mikor ezt elvégezte, kiállott az utcaajtóba és így szólt:

- Komisz idő lesz!

Felesége ezeknek a szavaknak sem tulajdonított mélyebb értelmet.

Mikor az utcaajtóból befordult és a kertbe ment, a felesége még látta, hogy vakaródzott.

Az öngyilkosság.

Bodza András kivitte a köpülőt. Odaállította a diófa alá, azután egy sóhajjal a szájában és egy madzaggal a kezében fölállott a köpülőre, átvette a madzagot a diófa keleti oldalán levő vastag ágon, azután hurkot kötött rája, ezt a fején át a nyakába húzta és így szólt:

- Isten veled világ!

A következő perczen összeszedte lelkének és lábainak minden erejét és elrugta maga alól a köpülőt. Szemei kimeredtek, nyelvét kiöltötte és lábaival olyanféle mozdulatokat tett a levegőben, mintha káposztát taposott volna.

A hulla felfödözése.

Bodza Andrásné azt hitte, hogy a férje már elment dolgozni; át akart futni a kerten át a szomszédba, a hol a komaasszonyával egy garasára törkölypálínkát szoktak hozatni en moitié, vagy a mint ők fejezik ki magukat: «mutyiba».

A mint át akar osonni a kerten, látja, hogy valami függ a diófán.

- «Ez nem dió, - úgymond - hanem ember.»

Közelebb menve, egy 15 másodpercig tartó éles sikojt hallatott s így kiáltott föl:

- «*András! Mért akasztotta föl kend magát?*»

András nem felelt, csak a szomszéd kutyája válaszolt egy végnélkül tartó

A hulla levevése.

Bodzáné sikojtására és az eb vonítására összefutottak a szomszédból és *Bugyogó Kelemenné* szül. *Lekvár Juliánna* elkérte kölcsön a *Szűk Ferencz* ködmönoszabó 16 krajczáros fekete csontnyelű bicskáját, melyet *Szűk Ferencz* a túri vásáron vett egy Feigelstock Izsák nevű czeplédi kereskedőtől és ezzel a bicskával elmetszette a madzagot.

A hulla nagy súlylyal esett alá és ökle úgy rázuhant *Bibircsók János* favágó arczára, hogy ennek orra azonnal földagadt és a pipa kiesett a szájából.

A köpülő a tett színhelyétől 3 méternyire és 96 centiméternyire feküdt.

Tetején egy láb rugásának nyomai láthatók; az egyik abroncsa nem rozsdás.

És így ment ez tovább a következő címek alatt: *A hulla bejelentése. A hulla elszállítása. A bonczolás. Kapotnyak Zsófia véleménye. Az özvegy könnyei. A temetés. A városban uralkodó hangulat. Az öngyilkosság mint társadalmi kór. A zsákolók magatartása.* Stb.

-59-

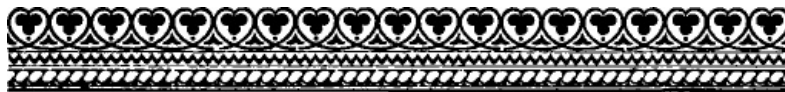
Ezt lapunk főszerkesztője mind ama két sornyi hír után csinálta. Úgy nem látta Bodza Andrást, mint a hogy én nem láttam, s mikor ezt az eseményt írta, akkor még sem a bonczolás, sem a temetés nem történt meg.

A lap másnap megjelent. 500 példányt vettek meg belőle külön s még az utcasarkokon is olvasták.

Ugyanazon napon arról értesített a rendőrség, hogy az egész akasztási történet csak tréfa volt, valami névtelen polgártárs tréfálta meg vele a rendőrséget.

Másnap azután kénytelenek voltunk azt írni, hogy «A lapunk mult számában megirt akasztás nem történt meg, hanem lapunkat a *fejetlen, mihaszna rendőrség* vezette félre, miért is az egészét visszavonjuk».

Denique, itt is a rendőrség húzta a rövidebbet!

-60-

Klein és Ábelesz.

(A gizehi pergamenlapokból.)

Vala pedig Ádámnak két fia: *Klein* és *Ábelesz*.

Klein gabonaszenzál volt. *Ábelesz* pedig juhszórkereskedő.

Daczára annak, hogy testvérek valának, nem éltek együtt békességben.

Onnan támada pediglen közöttük az ellenségeskedés, hogy *Ábelesz* a juhszórrel együtt gabonát is vásárolt egy közalapítvány-uradalmi bérlőtől, a mi által jelentékeny rebachtól ütötte el *Klein* urat.

Ezen ok miatt először csak maguk között zsörtölődének, később azonban a hírlapi nyiltterekben folytatták a személyeskedést.

Az egykori történetírók följegyzéseiből kiderül, hogy az ekkori hírlapoknak sok jövedelmet hajtott ez a nyiltterezés.

-61-

Az egymásra szórt vádak és gorombaságok mindig vastagabbak lettek, s ki tudja mi lett volna a vége, ha egy sajtóhiba más fordulatot nem ad a dolognak.

Ábelesz ugyanis ezt írta a nyilatkozatába: «*Klein te nem vagy igaz ember!*» – a «Paradicsomi Híradó» pedig így hozta ezt a kifejezést: «*Klein te vagy gazember!*»

A sértett gabonaszenzál a magtár padlásáig ugrált mérgében.

Alig várta, hogy személyesen találkozzanak.

Ez meg is történt másnap az utcán.

A szemtanúk hiteles följegyzései szerint a következő párbeszéd folyt le közöttük:

– Na csakhogy megfogtalak te gyapjúharisnya! – kiáltott *Klein*.

– Nem félek tőled korpás zsák! – felelt vissza *Ábelesz*.

– Hát, hogy mertél te engem gazembernek nevezni, te becsületrágó? – ordítá *Klein* és mellen ragadta *Ábeleszt*.

Ez férfias bátorsággal ugrott hátra, azután orrára csapván a cvikkerét, így szólt:

- Uram, ha ön dsentlmen, és kifogása van személyem ellen, akkor cselekedjék úgy, mint dsentlmenhez illik; ha pedig ön párisi gamin vagy bécsi hendelfanger, akkor legfeljebb a policzáj közvetítésével társaloghatunk.

-62-

Klein meghökkent, a hóna alá nyúlt, kivette onnan a hőmérőt s kezében tartá addig, míg csak le nem higgadt a nyugodt állapot fokaira, azután elővett egy névjegyet és e szavakkal nyujtá át:

- Segédeink elvégzik a többit.

Ábelesz fejet bólintott rá, és nyugodt, hideg arczczal sétált tovább.

Másnap a városon kívül hat ember szállott le az *omnibuszról*.

Klein volt és Ábelesz, meg a szekundánsok.

A legidősebb segéd elővette a *Bolgár*-féle párbajszabályokat és azokra hivatkozván, szavukat vette, hogy egymást nem lövik agyon, sem a segédek oldalba.

A felek két darab sápadt igent bocsátának a ködös levegőbe.

Ekkor Klein és Ábelesz kétszáz lépésnyire mentek egymástól, a segédek pedig az omnibusz alá bujtak.

Onnan kiáltott a vezénylő segéd:

- *Fáj!*

Klein behunyta a szemeit, Ábelesz bedugta a füleit; a kakasok hideg csikorgása hangzott a levegőben és ezután két iszonyú durranás.

-63-

E pillanatban az omnibuszos lovai megijedtek és elragadták az omnibuszt. A segédek közül, kinek a fülén, kinek a lábán, kinek a gyomrán ment át a kerék.

Irtózatossá ordításukba belevegyült a Klein üvöltése:

- Wáj mir!

- Mi baj? kérdezte a vezérszekundáns, a kinek csak a nyakán ment át az omnibusz.

- Agyonlútt az Ábeles.

- Már hogy lótt volna agyon?

- Csak vizsgáljanak meg kérem, érzem, hogy golyó van bennem.

Nézegetik, tapogatják, levetkőztetik, összeforgatják, debizony nem találtak rajta olyan lyukat, a mi golyótól származott légyen.

- Hát az Ábelesz? kiáltott föl az egyik segéd.

Csak most jutott eszükbe, hogy Ábelesz is van a világon.

Ott feküdt az árokban, összeguborodva, mint a sündisznó.

Kiemelik onnan, hát meg van halva, annyira meg van halva, hogy soha ember úgy még meg nem volt halva.

-64-

Klein göndör haja egyszerre kiegyenesedett: a rossz lelkiismeret belevágta oldalaiba a sarkantyúját: elrohant onnan és meg sem állott Hamburgig, a hol mint a későbbi historikusok kiderítették, jegyet váltott Amerikába és Panama-hózentráger-gyárossá lón.

Ábeleszt pedig fölbonczolta a rendőrorvos és konstatálta, hogy a «nagymérvű drukk és a pisztoly pukkanása következtében előállott, kívülről előzetesen befelé és belülről oldalt tekervényesen ki - lefelé ható szívszélgörchűdetiütemeneti ijedelvény» okozta halálát.

-65-

A hétfejű sárkány és a műkedvelők.

- Mese. -

Hol volt, hol nem volt, nem bizonyos, hogy volt, az sem bizonyos, hogy nem volt, de az bizonyos, hogy még az Operenciás tengeren is túl volt...

Én ugyan azt sem tudom, hol volt az Operenciás tenger, sőt a mappacsinálók sem tudják, de a kik szeretik a meséket, azok már kétségen kívül ismerik ezt a tengert, a melyet bizonyosan valami h..... német földözött föl, s titokban is tartotta örökre, hogy hol fekszik.

A geografiára kétségen kívül sajnálatos ennek a tengernek a titokban maradása, de a mesekomponálókra nézve nagyon is öröndetes, mert senki sem járhat utána, hogy igaz-e, a mit elbeszéltek.

Tehát, hogy a mesémet folytassam:

Ezen a nagyszerű Operenciás tengeren túl volt egy aranyerdő, ebben az aranyerdőben egy ezüstkastély, ebben az ezüstkastélyban egy tündérszépségű királyleány.

Ha már most az Operenciás tengeren is volna zónatarifa, kétségen kívül rögtön utaznátok álmos hallgatóim, hogy néhány □-méter fát szállítsatok haza abból az aranyerdőből és legalább egy küszöböt emeljete az ezüstkastélyból; dehát mit tehetek én arról, hogy az Operenciás tengeren *Baross Gábor* nem uralkodik!

Persze, így a tündérszépségű királyleány iránt nagyobb lesz a figyelem.

A mesecsináló nem is foglalkozik Jutkával, Böskével, hanem mindig csak királykisasszonyokkal, a kik, mintha mind egy anya szülte volna, mind tündérszépségűek.

Ez a tündérszépségű királykisasszony lakott ott az aranyerdő közepén levő ezüstkastélyban.

Hogy miért lakott ott a tündérszép királykisasszony, azt is elmondom.

Hát bizony nem a maga jószántából: egy sárkány vitte oda.

Abban az időben nagyban grasszáltak a sárkányok; minden városnak megvolt a saját külön hétfejú sárkánya, a mely rettenetesen ordított, rugott, kapált és évenként néhány szűz leányt megevett.

Az én sárkányom azonban minden sárkányokat fölülmúlt: igazi telivér sárkány volt, oldalági rokonságban állt a híres Behemotthal, azonban a sárkánypasszusa elveszett és így a tulajdonképeni származásáról mit sem tudok.

Csupán egy hű kabinet-fénykép után írhatom le ezt a szörnyű fenevadat.

E szerint ez is hétfejú volt. Minden fején tüzes tarajt viselt és monoklit, de borotválkozni nem borotválkozott, mert nem akadt olyan borbély, a ki meg merte volna borotválni. A lábai tele voltak köszörült nagy körmökkel, a háta közepén pedig árboczszerűen fölálló hegyes sörték voltak. A szeme akkora volt, mint egy tésztástál, a nyakát olyan hosszúra föl tudta nyújtani, hogy esténként nyalogathatta a gönczölszékér kerekéről az olajat s a fastyúk egy-egy csirkéjét elkaphatta.

Nagyon természetes, hogy egy ilyen kolosszális barom nem volt képes becsületesen megélni: legelni méltóságán alulinak tartotta, pecsenyéhez pedig nem juthatott mindig, mert minden jóra való ember féltette tőle a veséjét, velőjét.

De nem hiába volt ám hét feje az én sárkányomnak, ki is eszelte nagy fufanggal, hogyan juthasson ő fáradság nélkül emberpecsenyéhez; belopódzott ugyanis egy király udvarába, kiemelte a királykisasszonyt az ágyából és elvitte abba a bizonyos aranyerdőbe, ezüstkastélyba, a nélkül, hogy valaki észrevette volna.

A király persze nagyon megijedt, mikor meghallotta, hogy a leánya eltűnt; azonnal elküldötte az inasát a rendőrségre, a mely rögtön intézkedett, hogy a lapok napi újdonságok között hozzák a következő sorokat:

Körözés.

Köz hírül adatik, hogy ő felsége 77-ik Torontárius király kárára egy leányt elloptak, minek okáért elrendeltetett ennek országos körözése.

Személyleírása:

Neve: Lybamilla;
születéshelye: Pinkóc;
kora: 17 éves és 6 napos;
vallása: délnyugati g. kath.;
állapota: nős;
foglalkozása: királykisasszony;
nagysága: 160 cm.;
testalkata: takaros;
arcza: gö-gö-gö-gö-gömbölyű;
arcszíne: mikor puderos, fehér, mikor nem puderos, akkor rózsaszínű;
halya: szőke, föl van süttve;
szemei: hamisak;
orra: divatos;
bajusza: nincs;
ajkai: csókratermettek;
beszél: virágnyelven, legyezőnyelven, zsebkendőnyelven és bélyegnyelven;
ruházata: egy fehér úszónadrág, ibolyaszínű harisnya és ribizliszínű harisnyakötő.
Különös ismertetőjele: mikor hátat fordít, arcát nem lehet látni.

Nevezett személyre ezen körözőlevél kiadatván, fölhivatnak az ország összes rendőrhatalóságai, hogy területeiken nyomozzák, s fölhalálás esetén

hazaszállítsák.

Kelt Pinkóczon. Krisztus előtt 10 ezer esztendővel, Szent Genovéa napján, éjjel 12 órakor.

A főkapitány furdónlétében:

Báró Kendermagvölgyhasadéki Kendermagvölgyhasadéky Pukk,
kir. rendőr-középkapitány, mint h. főkapitány.

Daczára annak, hogy ez a körözés minden lapban megjelent, s hogy a rendőrök tömérdek szőke kofát és egyéb hölgyeket összefogdostak a királykisasszony helyett, úgy eltűnt ez, mintha csak a föld nyelte volna el.

Végre félév múlva a *Hölgyek Lapjának* rózsaszínű borítékja vezette nyomra a keresőket.

A borítékon ugyanis a következő szellemes kérdések jelentek meg a «*Társalgó*» rovatnak «*Kérdések*» című csoportjában:

6778872-ik kérdés.

Ki tudna nekem fölvilágosítást adni a következő kérdésekre:

1. Illik-e egy hölgynek piros pecsétet használni levélre?
2. Ki írta a «Boci-boci tarka» kezdetű dalt és hogyan van ez a dal tovább?
3. Tojnak-e a kappanok, és ha tojnak, miért tojnak titkon?
4. Miről tudhatja meg egy hölgy azt, hogy migrainje van?
5. Miként lehet a barackklekvárt megóvni a penésztől, és Beethoven írta-e a «Nyomorultak» című regényt?
6. Kell-e pirulni a szűz leánynak, ha egyedül van?

Lybamilla.

Mikor ezt a néhány sort elolvasta a király, akkorát ugrott örömében, hogy a koronája csücske letörött a mestergereendában.

Azonnal elküldötték a *Hölgyek Lapja* szerkesztőségébe és ott, miután 19 papirkosárnak a tartalmát vasvillával széthányták, rá is akadtak arra a borítékra, a melyen rajta volt a keresett postabélyeg.

Túl az
Operencián.
SÁRKÁNYVÁR
Kre. 1592673. év
ápr. 1.

Ebből azután megtudták, hogy sárkány ragadta el a királykisasszonyt és hogy a sárkányvár az országon kívül, az Operenciás tengeren túl van.

A király gyászruhát szabatott magának és újra beletétette a lapokba a leánya személyleírását és azt is hozzácsatolta a közleményhez, hogy azé lesz a tündérszép *Lybamilla*, a ki haza bírja hozni.

Persze, nagy lett a riadalom az ország vitézei között. Különféle ifjak: katolikus ifjak, pereces ifjak, jogász ifjak, kefekötő ifjak és minden rendű-rangú ifjak siettek az Operenciás tengerre. Tutajok, ladikok, szandolinok, bárkák, úszóhólyagok és más egyéb vízi tárgyak segítségével igyekeztek áthatolni a tengeren s fölkeresni a sárkányvárat.

Természetesen a sárkánynak éppen csak ez kellett, hogy ne ő neki kelljen az emberek után járni, hanem ezek menjenek őhozá.

A csalétek a királykisasszony volt.

Ettől a naptól fogva a sárkány úgy nyeldeste az ifjúságot, mint a ludak a cserebogarakat.

Megette őket bugyogóstul, frakkostul, legföljebb azt köpte vissza, a melyik olyan sovány volt, mint én.

A tündérszép királykisasszony egyedül bolyongott ezalatt a kastélyban; néha strimpfliket stoppolt, néha szonátákat játszott, néha pedig a *Hölgyek Lapját* olvasta és lekvárt főzött, mint ezt a kérdéseiből már előbb is kivehettük.

Sok vitéz és deli ifjú elvérzett ezen idő alatt a kapu előtt.

Hiába próbálták a sárkányt karddal megölni, megette a lovagokat kardostul, sarkantyústul,

lovastul együtt; hiába próbálták Ucháciussal lelőni: azt hitte svájci labdacsokat lődöznek feléje s lenyeldeste az ágyúgolyókat is; hiába raktak alá dinamitokat: egyet ugrott s csak ennyit szolt a robbantásra:

- *Ejnye teremtetete!*

Elgondolhatja akárki is, hogy az összes ifjúság kétségbe volt már esve, s utolsó kísérletül fogadta el egy zenetanárnak azt az ajánlatát, hogy próbáljanak kiváló műkedvelők egy hangversenyt adni a sárkánynak. Talán így megjuhodik és el engedi vinni a tündérszép királykisasszonyt.

Tömerdek műkedvelő ajánlotta föl erre a tehetségét: üsttel, dobbal, citerával, hegedűvel, gitárral, dudával, cimbalommal, furulyával, zongorával és okarinával rohantak mind a zenetanárhoz, hogy szerepeljenek a hangversenyen, de a zenetanár csak 24-et fogadott el közülök; ezek között volt egy kisbőgőművész, egy nagybőgőművész, egy dorombművész, egy pikulaművész, két baritonista, egy tenorista és egy szóló-bassista. A többiek hegedűn és zongorán játszottak.

-73-

Mielőtt azonban elindultak volna, illendőség szerint egy nagy programot nyomattak és elküldték azt a sárkánynak.

A sárkány meg volt hatva. Különösen meghatotta pedig az a figyelem, hogy a helyákról szó sem volt a programmon, s így nem kellett neki átrepülni az Operenciást, hogy zálogba tegye az ezüstkastélynak valamelyik kilincset.

A hangversenyzők megérkeztek hozzá és kört foglaltak előtte.

Legelőször a dorombművész játszotta el a «*Tévedt nő*» nyitányát.

A sárkány nyugodtan hallgatta, mert valószínűleg semmit sem hallott belőle.

Azután egy hegedűművész játszott Paganinitól valami ábrándot.

A sárkány nyugtalankodni kezdett.

Következett egy duett nagybőgőre és okarinára: előadták Wagner Lohengrinjét.

A sárkány az egyik fülét betapasztotta sárral.

Azután egy vonónégyes játszott Bachtól.

A sárkány kijelentette, hogy nem hallgatja végig.

Ebből aztán már látszik, milyen nagy barom volt: nem tudta, hogy a műkedvelő-hangversenyt *muszáj* meghallgatni.

-74-

A vonónégyes olyan hosszan muzsikált, hogy a többi műkedvelők sem birták bevárni a végét; kiki a maga szerszámán hozzálátott a kontrához, primhez, szekundhoz és basszushoz és forte-fortissime egyik előbb, másik hátrább egy taktussal, húzták a szonátákat.

A sárkány ordított.

A műkedvelők nem hallgattak.

A sárkány ugrált dühében és a fogait csattogtatta.

A műkedvelők helyükön maradtak és bőszülten játszottak.

A sárkány közéjük ugrott és szétvágta őket a farkával.

A műkedvelők széthemperedtek a gyöpön és fekvé játszottak tovább.

A sárkány örülten forgott, ordított ekkor; a földet hányta, kávéházi habot fujt és rakétákat eregetett az orrából, végre neki ugrott a bandának és enni kezdte őket.

A műkedvelőket még ez sem zavarta meg: tovább játszottak a szájában, a pikulás benn a sárkány gyomrában pikulázta a primet, a cimbalmos a sárkány hátán cimbalmozott, a violinista a szájában hegedült, a nagybőgős félig lenyelve, félig kihajolva a sárkány szájából húzta a basszust.

-75-

Végre a sárkány egy óriási, föllegeket érő ugrással beleöngyilkolta magát az Operenciás tengerbe.

A műkedvelők közül néhány életben maradt. Ezek örülten húzták még azután is.

Csupán egy süket kisbőgőművésznek jutott eszébe, hogy kivezesse a királykisasszonyt a kastélyból és haza vigye.

A király neki adta az országát és tündérszép leányát, a műkedvelő kisbőgős pedig nászajándéku lemondott a kisbőgőn való művészkedésről.

Az életben maradt műkedvelőket az «*Fátum*» nevű teherhajón hazaszállították, de a józan ész soha sem tudták nekik visszaadni. Még most is élnek, ha meg nem haltak és hangversenyeznek veszettül.

A jövő évezredből.

I. Öngyilkolás.

Minthogy az orvosok már a jövő évezredben mindenféle betegség ellen tudnak szert adni, nagyon természetes, hogy az emberiség elszaporodik és így érdekében fog állani az államoknak, hogy az öngyilkosságok elé akadályt ne gördítsenek.

Ez okból kimennek divatból a nadrágszíjra való önakasztások, a borotvával való gégeszelések, a vízbeugrás, gyújtóéves, revolver, érfölvágás és a széngőzgzáhalál.

Ezek helyett az orvosok villámszülő masinákat fognak tartani, s ha öngyilkossági hajlammal kopogtat be hozzájuk valaki, azt nyakoncsapatják egy darab jól elkészített villámmal.

Nagyon természetes, hogy ez némi szabályok szerint fog történni, a minek illusztrálásául elmondok egy ilyen jövő évezredbeli jelenetet. -77-

*

Hangszini Kelemennek a menyasszonya megszökött a «*Sárkány*» nevű gőzléggépen egy gyémántcsinálóval.

Hangszini Kelemen elkeseredett.

Volt is rá oka, mert annyi bankót kapott volna hozományul a menyasszonynyal, a mennyivel egy réceszaporító gazdasági gépgyárat tudott volna fölállítani.

Nagyon természetes, hogy Hangszini Kelemen nem kívánt tovább élni.

Rágyujtott hát egy önmagától égő illatos Teuviszide szivarra és a városi központi fonografnál meghallgatta az *államilag engedélyezett gyilkoló intézetek* hirdetéseit.

Ezek közül egy így hangzott:

Életet elhagyó hölgyek és urak becses figyelmébe.

Van szerencsém ajánlani néhány nappal ezelőtt fölállított «Excelsior» gyorsgyilkoló villámgépeket, a mely 3/100-adrész pillanat alatt nemcsak hogy fájdalom nélkül, de kellemes gyönyörözéssel ereszti a másvilágra az igen tisztelt halni vágyó hölgyeket és urakat. Utókövetkezmények nincsenek. Biztos hatásért kezesség vállalatik. -78-

Utolsó-utca 7. sz.

Dr. Sypirz,

szab. villameregető és patkányűző.

Ugyanott koporsók a kívánt nagyságban és minőségben kaphatók és a halotthamvasztás csekély díjért történik. Azok számára, a kik az utolsó pillanatban visszalépnek, ajánljuk legújabb férfi és női divat-raktárunkat.

Hangszini Kelemen megjegyezte magának azt az utcát és számot, azután egyenesen arra fordította a teste elejét.

Léggel töltött gummisarkainak segítségével gyorsan ott termett.

A mint a küszöbre lépett, a kaput egy rejtett rugó nyitotta föl előtte.

Az előszobában egy inas állott, a ki így szólt Hangszini Kelemenhez:

- Szíveskedjék egy pillanatig türelemmel lenni, a doktor úr éppen egy hölgyet expediál az angyalok közé.

Ezeket mondva, félrevont az inas egy kis függönyt a falon és így szólt:

- Ha úgy tetszik, tanúja lehet a gyors és biztos kivégzésnek. -79-

Hangszini Kelemen odaállt a kis kerek ablak elé és benézett.

A sárgarezes fényes villám gép előtt egy szép halavány hölgy ült. Eligazította a homlokán a fürtöket, azután az orvosnak 10 drb aranyat nyújtott és így szólt:

- Tehát kérem!

- Isten önnel asszonyom! - szólt udvarias meghajlással az orvos és megnyomta a villám gép rugóját.

A következő pillanatban a szép halavány hölgy lezárta a szemeit és mosolygott.

Az orvos intésére két díszesen öltözött inas lépett elő a szoba háttéréből. Ezek gyöngéden

megfogták a hölgyet és kivitték.

Hangszini Kelemen tudta azt, hogy ez is reklámkomédia. A hölgy viaszarcú automat s úgy az aranyok, mint a mosolygás neki szólnak.

Mindazonáltal nem mondott le a szándékáról. Intett az inasnak és a kitárt ajtón belépett.

Dr. Sypirz, egy vörösszakállú szemüveges csontos ember, hajlongva sietett eléje.

- Ne komédiázzunk, - szólt komolyan Hangszini Kelemen, - itt van a tárczám, van benne egy forint és 3 zálogcédula egy órától és két gyűrűről. A rajtam levő ruhát ezelőtt 3 nappal vettem 38 forintért. A csontjaimért a spodiumgyárban, egyéb testrészeimért a szappanfőzőnél kap 5-6 forintot.

- Kérem, ön egy kissé sovány, - jegyezte meg az orvos.

- A fogaim egészen épek, 10-15 forintot kap értök, én 40 forintért rakattam a mult télen. De elvégre is nincs mit beszélnünk, ön tudja, mit érek, kérek egy adag villámot.

- Előbb tessék aláírni ezt a nyilatkozatot, - szólt az orvos és a következő sorokat nyújtotta egy papiroson Hangszini elé:

Nyilatkozat.

*Alul nevezett kijelentem, hogy a saját akaratomból végeztetem ki magamat **dr. Sypirz** jóhírű villámos által, a kit egyúttal **gyors, kellemes és biztos** eljárásáért a desperált közönségnek a más világról is ajánlok.*

Hangszini Kelemen minden ellenvetés nélkül jegyezte alá a nevét, a melyhez a háttérből előlépő két díszesen öltözött inas is odajegyezte a nevét tanuképen.

Az orvos egy udvarias kézintéssel helyet kínált a vendégének.

Hangszini beleült az üveglábú karosszékbe.

Az orvos odaállt a géphez.

Megnyomta a villámszabadító gombot.

Hangszini egyet rugott.

Meghalt.

*

Öngyilkos hajlamú urak és hölgyek, inasok és borbélylegények!

Beláthatják önök, hogy a mostani gyarló eszközeinkkel nem érdemes magunkat meggyilkolni.

Várjuk meg tehát, míg a fönt leirt módon vethetünk véget az életünknek - a jövő évezredben.

II. A jövő évezred marhái.

Jönni fog (mert jönni kell) egy jobb kor, a megregényezett jövő évezred, a midőn a marhák egészségi állapotára a kifejlett marhatenyésztés nagyobb gondot fog fordítani.

Akkorra a csordások akadémiájából művelt *csordászok, marhászok, ökrészek, borjászkok és tehenészek* fognak előkerülni.

Ezek diplomás emberek lesznek. Czvikkert, cilindert és frakkot fognak viselni és így őrzik a jelenleg marháknak nevezett hasznos négy lábú urakat és asszonyságokat.

A marhák istállóí akkor a következő neveken lesznek ismeretesek:

Tehénlakosztály.

Ökörkör.

Bikamagánlak.

Borjúnevelőintézet.

Tinóképezde.

Üszőzárdá.

Az ökrök szabadon fognak járni, mint most, azonban a bikák a tehenektől erkölcsi szempontból el lesznek különítve.

Minden lakosztály szalma helyett bársonykanapékkal lesz aljazva. A marhák még csecsemőkorukban megtanulják, hogy a lábaikat ezekre a kanapékra fölraakni nem illik.

A tehének étkező jászola fölött velencei tükrök fognak állani és pedig nem azért, mintha a gazdának a szépnem iránt való gyöngéd figyelmét jeleznék, hanem azért, hogy a fejés nagyobb eredménynyel történjék. Fejés alatt t. i. ezeket a tükröket leleplezik s a tejelő jószág ismert hiuságánál fogva könnyebben leadja a tejet.

-83-

A fejés egyébiránt szintén udvariasabb módon fog történni. Most ugyanis úgy fejnek, hogy durva barbársággal megfognak hol az egyik, hol a másik bájnnyulványát a tehéni *kebelnek*, kihúzzák félméternyire is, mint a gummielasztikumot, s így erőszakolják ki azt az egészséges folyadékot, a melynek tej a neve. A finomérzésű állat fájdalommal veszi ezt tudomásul s néha minden türelmét elvesztve fölrugja a fejődézsát a szénapadlásig.

A jövő században ez nem így lesz: mindenekelőtt megkérdik a borjúnövelvényben a kiképzett tehéntől, hogy nincs-e kifogása a tejcsondítás ellen? Ha a tehén bóg és a fejét csóválja, akkor nem bántják, mert akkor tudvalevő lesz, hogy rossz hangulatban van és a teje egészségtelenné válik: de ha kedélyesen mosolyogva bölint a fejével, akkor kaucsukcsapokat alkalmaznak a tejtömlőjéhez és egy segédbojtárokból összeállított férfinégyes előadása mellett végzik az u. n. *eltejeltetést*.

Mindez annyi gyöngédséggel és oly udvariasággal történik, a minő csak a jövő század fejlettebb ízlésű és finomabb érzésű nemzedékeitől várható.

A borjúnövelvény-intézetben, mondanunk sem kell, kiváló gond lesz fordítva a különböző tantárgyak között a *borjúnyelvre*. Az intézet udvarán tágas hely lesz a borjútermészet ficzánkolásaira, a mely szintén a műveltebb viszonyoknak megfelelőleg, szabályok szerint fog történni.

-84-

A ficzánkolások ugyanis $\frac{3}{4}$ -es zenei ütemben fognak történni s akkorra már egészen új zeneirodalmi ág fog virágozni «*Borjúkeringők*» címen.

Hogy ez a táncz illemesen történjék, a borjúk farkára súlyt kötnek.

Mellőzve a többi osztályokat, szólunk még az ökörkörrel.

Az ökröket a jövő században egész' más célokra fogják használni, mint most. Akkor az ökrök a tehéneket fogják őrizni és a borjúkat fogják nevelni.

Tekintve azt, hogy az úgynevezett *ökörbógés* a kellő zenei művelés után szép baritonelőadásokban fog nyilatkozhatni, minden dalárda fog a saját céljaira kiképezni néhány kiváló hangú ökröt.

Az ilyen kiváló hangú ökrök minden évben országos bógőversenyt tartanak s ilyenkor egykettő bekerül az operaházba is.

Egyébiránt az ökrök komolyságuknál fogva különösen alkalmasak lesznek a marhaifjúság nevelésére és a közerkölcsiség előmozdítására.

Már, hogy akkor több ökör lesz-e a világon, mint most van, azt voltaképen senki sem tudhatja előre, de tekintve azt, hogy a civilizáció történelmében az ökrök mindig szerepeltek, nincs okunk kételkedni azon, hogy a míg a civilizáció emelkedik, addig az ökrök is szaporodnak.

-85-

-86-

Én is mulattam Szent István napján!

Reggel éppen a török szultán háremének küszöbéig jutottam álmomban s a kulcslyukon át a leggyönyörűbb és leggömbölyűbb hófehér lábacskáiban gyönyörködtem, midőn egyszerre olyan dübörgés riasztott föl a prózai valóságra, mintha tizenhat sörös szekeret hajtottak volna végig a fülem dobhártyáján.

Az ajtómon dörömbözött valaki.

- Ki az? - ordítok feléje, mint egy álmában megzavart oroszlán.

- Én vagyok! - felel egy ismeretlen hang.

- Ki az az én?

- Hát a Pista!

- Micsoda Pista?

- *Korsó* Pista, a te régi pajtásod.

- Nem ismerem az urat.

-87-

Az idegen egy perczre elhallgatott, én pedig ezen idő alatt azon gondolkodtam, hogy azt mondjam-e neki: «vigye már el az ördög innen!» vagy azt, hogy: «uram! az ön becses

személyének kedves jelenléte fölösleges lévén, méltóztassék tisztelt énjét odábbítani!» – Hiába, az ember nem tudja, kivel beszél: az egyik iránt gorombának kell lenni, a másik iránt pedig udvariasnak.

Egyszer csak beordít az idegen:

- Hallod-e te Géza pajtás! Most jut eszembe, hogy engem nem is Korsó Pistának hívnak.

- Hát mi a szösznek?

- *Krammer* Istvánnak.

Hm! Hogy őt nem annak hívják, a minek mondta, hanem annak, a minek mondja. Ez nagyon gyanús. Fölültem az ágyamban, azután szigorú hangon ordítottam vissza:

- Hallja-e az úr? Én sem *Krammer* Istvánt, sem Korsó Pistát nem ismerem, hát be sem ereszttem az urat. Alászolgája!

Ezzel újra lefeküdtem és a fülemre rántottam a takarómat.

De az idegen nem tágitott.

- Te Géza! - kiáltott erősen; - ha be nem bocsátasz, hát betöröm az ajtódat.

Nohát erre már muszáj volt *kizárkózni*.

Egy vöröshajú, potrohos, alacsony ember ugrott a nyakam közé és miután három szilvoriomos ízű csókot nyomott a képemre, megkapta a két vállamat és rám kiáltott:

- Hát nem ismersz, te?!

- Bizony nem emlékszem, - szoltam zavartan és a háta mögött álló asszonyra és a körülötte levő nagy rakás gyerekekre néztem.

- Ejnye ördögadtát, hiszen együtt jártunk az elemibe.

- Az elemibe?

- Igen, igen, ezelőtt harmincz esztendővel. No csak nézz meg jobban: én vagyok az a *vörös* Pista, a kinek a fejét egyszer betörted.

Ránéztem. Az előbb *Korsó* Pista, aztán *Krammer* Pista, most meg *Vörös* Pista, aztán meg hogy én a fejét betörtem és hogy együtt jártunk az elemibe, - mindez olyan furcsa volt nekem!

Hiszen igaz, hogy én jártam valamikor elemi iskolába, meg az is igaz, hogy betörtem egynehány jóbarátomnak a fejét, de erre az arcra, ezekre a nevekre nem emlékeztem.

- Hát tessék besétálni, - szoltam a váratlan vendégseregülethez.

- Megállj, előbb bemutatom a feleségemet: *Kitlikotly* Juliánna, az apja színészdirektor volt; ezek meg az én sarjadékaim: mind fiú, barátom. Ez a Karcsi, ez a Lajcsi, e meg a Palcsi, Jancsi, Jenő, Benő, Nándor, Sándor, ez a legkisebb: Frici.

- Szép gyerekek, szép nevek, - tessék besétálni.

Bejött az egész állatsereglet. A három legkisebb fiút ráültették az ágyamra, a többi bujósdit kezdett játszani az ágyam alatt. Az anyjuk folyton kiabált rájuk, de a fiúk föl se vették, olyan iszonyú lármát csaptak, csaknem megsiketültem.

- Öltözzél pajtás! - ordított föl a családfő.

Rávettem magamat a székre, a mely alól irtózatossá sikoltás hangzott: odanyomtam egy gyereket.

- Jézus Mária! a Jenőm! - visított az anya s kihúzta a gyereket a széklábak közül, azután odavonszolta a lavóromhoz és megmosdatta a vértől.

Széjjel nyomtam a fülét.

- Katona dolog, - ordította a barátom, én pedig nekítámaszkodtam a falnak és úgy öltözködtem állva.

- Miért jöttetek föl? kérdeztem a barátomat.

- Megnézzük a szent jobb-kezet, meg a népünnepélyt. Téged kérünk föl vezetőnek.

No iszen ez szép multság lesz, gondoltam magamban és siettem visszaszerezni a ruháimat, a melyek az ágy alól kerültek elő. Mosdani már nem tudtam, a Jenő gyerek bepirosította a vizemet.

- Gyerünk! - ordítottam, miután felöltöztem és két gyereket kézenfogva elindultam előre: Barátom és a felesége szintén két-két gyereket vezettek, a többi három hol előttünk, hol utánunk szaladgált.

Miután az utcára értünk, a beszélgetésnek nem kellett olyan nagy hangon folytania. Barátom elmondta az egész élete történetét, meg a feleségeét, meg ennek apját. Nagyon érdekes volt, kivált ha úgy téli estén pipaszó mellett, minden más multság hiányában hallgatta volna az

ember.

Éppen tízet ütött az óra, mikor a várba értünk. Roppant nagy néptömeg állta el az utat. A gyerekek szüntelen elmaradoztak vagy elkeveredtek, minélfogva már a Pali barátom felesége nagypjának érdekes történetét nem hallhattam. Szüntelen a gyerekek neveit kellett hangoztatni.

- Barátom, - szóltam Palihoz - ha beljebb megyünk, a népár mind a kilencz gyerekedet elragadja.

- Mit tegyünk hát? - kérdezte kétségbeesetten.

- Menjünk vissza!

- Az nem lehet! Nem azért fizettem hatvankilencz forint hetvenhárom krajczárt a vonaton, hogy semmit se lássunk! Meg kell biz ezt néznünk akárhogy is.

- Igen, ha hármunknak kilencz kezünk volna, de így nem tudom, hogyan tartsuk össze a három gyereket, a kinek kéz nem jutott.

E pillanatban egy úri ember ment el mellettünk; a vadászkutyáját szíjjon vezette.

Pali barátom a homlokára ütött, azután összehívta a gyerekeit.

- Fogd meg mind a hetet a gallérjánál fogva, mindjárt jövök, - szólt és beszaladt egy boltba.

Kis idő múlva visszatért. A kezében egy gombolyag vastag spagétot tartott.

- Gyertek ide gyerekek! szólt a fiához és hurkot vetett mindegyik nyakába.

A gyerekeknek először nagyon tetszett a multság, azt gondolták, hogy lovasdit fog az apjuk játszani, de azután kényelmetlenül kezdtek érezni magukat; ki akartak szabadulni a rabságból. Azonban a találékony eszű apa erős kézzel tartotta őket.

E közben mindig beljebb haladtunk, végre átkönyökölhetetlen embertömeg közé értünk.

- No ugy-e hogy nem látunk semmit? kérdeztem az apától.

- Dehogy nem pajtás, - fölemeljük a gyerekeket.

Jönnek, jönnek! - hangzott ekkor a csoportban és a hátunk mögött egyszerre elzáródott az út.

A gyerekek kötelékébe belekeveredett egy svábasszony és rángatta jobbra-balra a vastag spagétot, de hasztalan, annál inkább belebonyolódott. A kilencz gyerek egyszerre kítátotta a torkát és sikoltzott, bukdácsolt a svábasszony körül.

Pali barátom pofon ütötte a svábasszonyt, Pali barátomat pofon ütötte a svábasszony ura. Az én kalapomat összetörték; a Nándor gyereknek beütötték az orrát; a feleségéről lehasadt az új szoknya, - olyan lárma, olyan bábeli zűrzavar támadt ott egyszerre, hogy alig birtam a kilencz gyereket kihúzni a tömeg közül.

Pali barátom káromkodott; a felesége síráncozott; a gyerekek ordítottak; én pedig a Jancsit locsoltam, mert úgy torkonszorította a spagét, hogy elájult.

Miután úgy a hogy összeszedtük magunkat, azt tanácsoltam, hogy menjünk át Pestre és ebédeljünk meg valahol. Beleegyeztek.

Csakhogy nem volt az olyan könnyű dolog, mint gondoltuk. Fölfelé még egyre tódult a nép és az ilyen falusiak sehogy sem tudnak kitérni. A kilencz gyereket folyton visszalökték, minduntalan neki mentek a jövőknek és visszaestek a mi lábainkra.

Végre tudtam szerezni egy fiakkert.

Fölültettük a két nagyobb gyereket a kocsis mellé, mi pedig bepréseltük magunkat a fiakker belsejébe. Nincs az a finoman összehérselt szardellacsomó, a melyik olyan szorosan lenne együtt, mint mi voltunk. Pali barátomról ömlött a veríték, a felesége ájuldozott, én pedig a lábaimnak tönkretevésén keseregtem.

Mikor leszálltunk a «Hársfához» címzett vendéglő előtt, csaknem térdreborulva adtam hálát a jóságos Istennek, hogy véget értek a szenvedéseim. El is határoztam, hogy az ebédet a lehető leghosszabb időre nyújtom.

Tizenegy óra volt ekkor és a vendéglőben kívülünk senki. Helyet foglaltunk a legnagyobb asztalnál és sört rendeltünk. A gyerekek kettenként kaptak egy pohárral. Persze azonnal összeveszték rajta; az itta meg a sört, a melyik előbb hozzájutott.

- Mit csinálsz barátom? - szóltam Palihoz - hiszen gyereknek nem való a sör. Ezek úgy berúgnak, hogy nem birsz velük.

Belátta, hogy igazam van. Rendelt nekik vizet, a miből aztán «folydogáló patakocskát» rendeztek az asztalon és «zuhatagocskát» az asztal szélén.

Persze a gyerektermészet nyugtalan. Egy ideig megültek az asztal mellett, de csakhamar más mulatságot találtak. Az egyik sétálni kezdett a nagy teremben, utána fölugrott a többi is. Az apa hasztalan kiabált rájuk, úgy látszik eljátszotta régen a tekintélyét. A gyerekek befutkozták a termet. Összeforgattak mindent. Keresztül néztek a nagy üvegpoharakon, fölálltak a székekre,

kibontották a szalvétákat, belenyomkodták az ujjukat a sóba és a paprikába. A Nándor gyerek a szemébe nyúlt a paprikás újjával, azután ordítani kezdett. A Jancsi a Palcsival megevett egy csésze mustárt. A Sándor megivott egy üveg táblaolajat. A Lajcsi ellopott három üvegraszlit. – Volt ott fölfordulás olyan, hogy festeni sem lehet különbet. Végre a vendéglős és a kellnerek helyre tudták terelni a gyerekeket. Az apa erősen hangsúlyozta, hogy megfizet minden kárt.

Nagysokára megfőtt a leves. Azt gondoltam, hogy az evés elfoglalja majd őket, de milyen hiába való volt minden reménykedésem! A mint a levest eléjük adták, mindegyik cserét akart, később belekanalaztak egymás levesébe, kivették ujjal a gombócot egymás tányéréból és ordítottak, hogy forró a leves. A peccenyével sem volt különben. Bezsírozták egymást, marokra fogták a peccenyét és sétálva ettek. A legnagyobbik fiú hátrafeszelt a széken, aztán hanyattestében lerántotta az egész terítéket ételestől, mindenestől.

Ez volt a befejezés.

Pali barátom fizetett harmincz forintot az ebédért, azután mentünk ki a városligetbe.

Úgy örültem, mikor kiértünk, mintha mázsányi kő esett volna le a szívemről. Gondoltam, hogy odakünn a gyepen rosszkodhatnak kártevés nélkül.

Elvezettem őket a népünnepély terére.

Már akkor sokan voltak ott.

Azonban egyedüli látványosság az árboczmászás volt, a mely igen mulatságos nézni való.

Letelepedtünk jó távol a gyepre és néztük a vakmerő vállalkozókat, a kik neki merészkedtek a síkos árbocznak, melynek tetejéről szalámirudak, pezsgős üvegek, tarka kendők, kalapok, pipák, narancsok és más efélék, lógtak alá.

Egyszerre csak fölkiált az asszony:

– Jézus Mária, hol a Karcsi?

A Karcsi nincs, a Karcsi eltűnt.

– Talán félre nézett, majd visszajön, – szoltam vigasztalva őket, mire meg is nyugodtak.

– Jobb is ha itt maradunk, – jegyzé meg az apa, – ha elmennénk innen, akkor éppen nem találánánk meg.

Egyszer csak föltűnik a Karcsi gyerek a tömeg fölött az árboczon.

Úgy mászott a hunczut, mint egy majom. A fején nem volt kalap, a lábain nem volt cipő. Köpködte a tenyerét erősen.

Az anyát csaknem a szél ütötte meg ijedtében. A gyerekek mind arra akartak rohanni, hogy ők is másznak, de én visszatereltem őket. Pali barátom pedig büszkén mutatott oda:

– Látod barátom! ez aztán a gyerek!

A derék gyerek csak mászott fölfelé. Az árboc közepén megpihent és felénk vigyorgott. Az anya integetni akart, hogy jöjjön le, de Pali barátom megfogta a kezét.

– Ne integess, mert megijed és leesik.

A Karcsi gyerek tovább haladt, de már igen fáradtan. Már csak egy öl választotta el a céltől midőn megállapodott. Tantalusi kínok között nézett a feje fölött fityegő kolbászokra és narancsokra; még néhány erőfeszítést tett fölfelé, azután zsupsz, lezuhant.

Ordítva vált ki a tömeg közül. Sem a kalapját, sem a cipőjét nem hozta vissza. – Ellopták. A nadrágján pedig újjnyi vastagon volt a csiriz, a mit az előtte menő suszterinasok az árboczon hagytak. A kabátja újja végig volt hasadva.

Alig hogy ezt kibékítjük a sorsával, ismét egy gyerek tűnik el: a Sándor. Futok az árboczhoz, hogy még idejekorán megakadályozzam a fölmenetelben, de nem volt ott. Félóra mulva tért vissza, sápadtan, bágyadtan. Azt mondta, hogy sohasem iszik többé olajat.

Pali barátom sétát indítványozott a város felé, hogy a Karcsi gyerekeknek cipőt és kalapot vegyünk, de én megmondtam, hogy nincsenek nyitva a boltok. Így hát a gyerek mezítláb, hajadonfővel jött velünk, és mindúntalan szedette az apjával a tüskéket a talpából.

Elvezettem őket olyan helyre, a hol a gyerekek nem csinálhatnak galibát. Útközben megnéztük a tűzijátékhoz való előkészületeket a vízesés mellett. A gyerekeknek megmagyaráztam, mi az a rakéta, hogyan gyújtják meg és hogyan sistereg, meg aztán milyen szép, mikor este sötétben látszik.

Egy néptelen térségen töltöttük a délutánt. Engem meg Pali barátomat befogtak lónak. Úgy futottam a fájós lábaimmal, mint egy igazi csikó. A kis Frici fölkiáltott a Pali barátom hátára, a Nándor gyerek pedig az én hátamra. Hasztalan volt minden protestálás, az ember az udvariasság határán nem akar túlmenni. Előbb csak egyszerű lovak voltunk, most már paripák lettünk. Úgy megfuttattak bennünket, hogy rólam folyt az izzadság, Pali barátom pedig kieresztette a nyelvét és úgy lihegett, mint egy komondor.

Talán egész estig hajszottak volna, ha a kis Frici le nem esik az apja hátáról. Fejtetőre pottyant, megharapta a nyelvét. Úgy visított, mint egy kis malacz.

Visszamentünk a tóhoz és csónakot béreltünk, hogy majd arról nézzük a tűzijátékot. Elővigyázatból mind a kilencz gyereket a csónak aljára ültettük.

A tóparton nagy néptömeg várta a tűzijáték megkezdését. A gyerekek is nagyon türelmetlenkedtek. Egyszerre valaki bengáli gyújtót gyújtott. A Karcsi gyerek azt kérdezte tőlem, hogy mi az? Azt feleltem, hogy *kis rakéta*, csupán azért, hogy a tűzijátékot megkezdettnek higgyék és ne türelmetlenkedjenek. A Karcsi gyerek gyújtót kért az apjától, hogy ő is hadd játszóék *kis rakétát*. Az apja adott neki. A Karcsi gyerek meggyújtogatta egyenkint és beledobálta a vízbe. Egyszer a mint rája pillantok, észreveszem, hogy egy igazi rakéta végéhez tartja a gyújtót. Úgy lopta a gazficzkó, mikor a tűzijátékosok előkészületeit néztük. Fölugrottam, hogy kiússem a kezéből, de későn: a rakéta meggyulladt és elsodorva a Pali barátom kalapját, magas tűzsugárt csinált a levegőben.

Az asszony hanyatt esett ijedtében. A csónak fölfordult. Mindnyájan a vízbe estünk.

Szerencsére csekély volt a víz. A drága csemetéket ki tudtuk fogdosni. Mindjárt kocsira ültünk és behajtottunk a Pannoniába.

Elképzelhető, hogy milyen bögés és síránkozás között történt mindez.

A gyerekeket kimosdatta az asszony, azután elfektette az ágyba, én pedig Pali barátommal lementem az ebédlőbe.

Vacsora után azt találtam kérdezni tőle, hogy hogyan talált reám?

- Hát úgy, - felelt, - hogy a bátyáddal találkoztam Kolozsvárott.

- Az én bátyámmal?

- Igen, igen. Az mondta meg a lakásodat.

- De hiszen nekem nincs is bátyám.

- Ugyan ne izélj!

- No, ha mondom.

Rám tátotta a száját, azután így szólt:

- Hát nem *Fecsegheő Géza* vagy te?

- Én? *Fecsegheő*? Azon kezdem uram, hogy az öregapám sem volt *Fecsegheő*, hanem igenis a szomszédomban lakó végrehajtó, az *Fecsegheő*!

- Akkor hát tévedés volt.

- Sajnos, - feleltem, - valóban sajnos.

- Bocsásson meg! - esdeklett a jámbor.

- Szívesen uram, - szóltam a kalapomat véve, - de mindenesetre jobban szerettem volna, ha mindjárt az első perczen rájöttünk volna erre a tévedésre. Alászolgája!

Jób.

- A gizehi pergamen-lapokból. -

Vala pedig abban a régi jó világban egy Jób Tivadar nevű nyugalmazott filozófus professor, a ki odahagyván kathedráját, földet vásárolt és gazdálkodott.

Volt neki a földeken kívül nyolcz derék ökre, három tarka szamara, tizenhat fekete birkája, hét jogász fia, három eladó leánya és különféle aprómarhája.

Ezeken fölül volt egy sárkánya is, a ki miatt nagy keserősége lett volna az ő szívének, ha nem lett volna filozófus.

A felesége volt pedig ezen sárkány és nyelvében rejlik az ő félelmetességének mivolta.

Történt pedig, hogy valami Eördög botorkálván arra, rábeszélé Jób Tivadart, hogy adná el az ő állatait és venne azok árán miskolci részvényeket.

Jób Tivadar eladá állatainak harmadrészét, és vőn az árukon részvényeket.

Valami más ördög török sorsjegyeket kínált neki.

Jób Tivadar eladá az ő állatainak másik harmadrészét, és vón az árukön török sorsjegyeket.

Ismét jöve valami ördög és szegedi általános takarékpénztári részvényeket kínála neki.

És Jób Tivadar eladá minden állatait és teleraká az ő ládáit papirossal.

Felesége pedig fölötte nyelvelt mindezen dolgoknak miatta.

Történt pedig, hogy egy napon épen ebédelének s a karalábé-czuspájzig jutának, midőn lihegve ért be Aligfázó Tihamér, az ő barátja, és kiált vala nagy hangon:

- Barátom, Jób, az Eördög megszökött. A miskolczi részvényeket fölapríthatod fidibusznak.

Jóbné elájult.

Jób filozófushoz illő nyugalommal merített mégegyszer a karalábé-czuspájzból s vállat vonva mondá görögül:

- Míriz olezáncz!

Alig törle le homlokát Aligfázó, midőn Jóbnak egy másik barátja Zsótár Fridrik lépett be és kiálta ez is az ő torkából:

- Barátom, Jób! szomorú hírt hozok: a török sorsjegyek elvesztették az értéküket!

Jóbné elájult.

Jób pedig ismét teleszedé a tányérát karalábé-czuspájzból és vállat, szemöldöt vonva görögül felelé:

- Míriz olezáncz!

És jöve a harmadik barátja: Billegő Sebestyén szomorúan kiáltván:

- Barátom, Jób! a szegedi általános takarékpénztári részvényeket add el fonszámra! mert belevágott a spekulációba a menydörgős ménkű!

Jóbné elájult.

Jób pedig ismét hidegen felelé:

- Míriz olezáncz!

És Jób negyedszer merített ekkor a karalábé-czuspájzból.

Belépett ezután a levélhordó és tón két leveleket az asztalra.

Jób megvárta, míg a felesége magához tér, azután odamutatott kanalával a levelekre és filozófushoz illő rövidséggel mondá:

- Ott!

Jóbné fölkapá az egyik levelet s elájult, azután fölkapá a másik levelet és méginkább elájult.

Jób ekkor ismét teleszedé a tányérát karalábéval, és intett barátjának, Billegő Sebestyénnek, hogy olvassa.

Az első levél így szólt:

Tisztelt Jób úr!

Van szerencsém értesíteni, hogy fiait részt vettek a Janszki-féle tüntetésen s e miatt dutyiba kerültek.

Tisztelettel

Krampusz Banifác.

A második levél pedig:

Tekintetes Jób Tivadar filozóftanár úrnak.

Értesítem önt, hogy három leánya megszökött. Amint halljuk valami szengerájba szerződtek énekeseknek.

Tisztelettel

*Fúria Ludmilla,
laánynevelőintézet-tulajdonos.*

Jób egészen kikotrá a tálat s így szólt:

- Míriz olezáncz!

Fölocsúdott pedig ekkor az ő bordája és fölnyitván az ő arcának hangzatos vágányát, ily szavakat visított férjére:

- Te balek, te filozófus számár! Te amerikai karalábhernyó! Oda vannak az ökreid!

- Míriz olezáncz! - felelé Jób.

- Oda vannak szamaraid és birkáid és minden vagyoned!

- Míriz olezánccz!

- Gyermekeid nincsenek. A fiúk dutyiban ülnek, a leányok pedig Cigánybárót énekelnek valami szengerájban.

Felkele ekkor Billegő Sebestyén és odaszóla Jóbnak:

- Hallod-e, ne hagyj magadat csuffá tenni, hiszen ez az asszony nem hagy rajtad egy mákszemnyi becsületet sem!

- Hadd kerepeljen: Míriz olezánccz! - felelé nyugodtan Jób és rágyujtott a makrapipájára.

Kerepelt pedig az asszony tovább, úgy, hogy a három jóbarát parafával volt kénytelen bedugni füleit.

Estefelé Jób igen furcsa kelevényeket érzett támadni a talpain.

Barátai megvizsgálák a kelevényeket, s kijelenték, hogy a kelevények tudományos neve: tyukszem.

És nagyon sok tyukszem támadta ezen estén a filozófus talpain, úgy, hogy csak a sarkain tud vala megállani.

Nagyon billegő lévén pedig az ilyen állapot, Jób Tivadar jónak látta lefeküdni.

Belépett ekkor a baromorvos és megvizsgálván Jóbnak baját, kijelenté, hogy a sok karalábé evéstől származának a tyúkszemek, s adott Jóbnak pécsi tyúkszemtincturát, hogy azzal kenegesse.

Fölötte nagy szaga vala pedig e tincturának, olyannyira, hogy a kanárimadarak leszédülének helyeikről és Jób felesége kiment a szobából és az ablakon át veszekedék Jóbbal, hogy a bútorokat is tönkre akarja tenni, mert a szag beleveszi magát még a falakba is.

Megboszankodék pedig ezen a filozófus és telerakván a dohányzacskóját, czindhölczlit vón magához és kiüle a szemétdomb tetejére.

És vakargatá ott az ő talpait cserépdarabokkal, amiért is harmadnapra kipotyogának az ő tyúkszemei.

Odajöve ekkor az ő három barátja és örömmel kiáltának föl:

- Jób! visszakapod a vagyonedat!

- Hogy, hogy?

- Bizonyítványt adunk neked arról, hogy a tinctura nem használt és ezer aranyat fogsz kapni.

És cselekvének amint mondák és Jób kapott vala 1000 aranyakat.

Fiai ekkor szabadulának ki a dutyiból és leányaitól is kapott levelet, akik nem szengerájba mentek volt, hanem elszökének három derék bárócskával és ezek feleségei levének.

Nagy vala pedig ezen a napon az öröm. Bő ivás tartatott, amelyen Jób a földig itta le magát.

De ez őt nem zsenirozá, mert őneki minden állapotra meg vala a vigasztalása ebben a bölcs mondásban:

«Míriz olezánccz!»

A pásztor

A szóke Elvira nem hozott mást magával a zárdából, mint a szürke növendékruhát, és a rózsás ábrándokat.

Ez utóbbiak különösen egy pásztor alakját vették körül.

Mennyit álmodoztak ott a zárdában a boldog pásztorokról, a kik a zöld mezőn hófehér báránykák körében furulyáznak és találós meséket adnak föl egymásnak!

Az egyik növendék becsempészte a zárdába Petőfi költeményeit.

Mohó gyönyörrel élvezték ezeket a bűnös verseket: égő arczczal, égő szemekkel olvasták titokban; és ha a «testvér» meglepte őket, ijedten rebbentek széjjel, mint a galambok.

Ebben a tiltott könyvben voltak ám csak szép ismertetések a pásztorokról!

Milyen csudálatosan szép emberek azok a pásztorok! milyen forrón tudnak azok szeretni! milyen epedő a furulyadaluk! milyen szép a babájuk! Mennyi költészettel tudnak lumpolni a hortobágyi csárdákban!

Valamennyi zárdanövendék elhatározta titokban, hogy mihelyt hazakerül, azonnal hozzácsatlakozik egy szép pásztorlegényhez, és annak az oldalán fogja átandalogni az életet.

*

... Elvira égszínkéék ruhában, fehér csipkés napernyővel, világos sárga, rózsaszín pántlikás szalmakalapban sétált le a dombon a völgybe.

A pásztort kereste.

A költői szép pásztort, a ki a virágos mezőn furulyahangokkal ábrándozik, a ki körül a bárányok keringőt tánczólnak, a ki mellett tulipános, rózsás selyemruhában ott van a szerető, s a völgy egy kis darab Arkádia.

Elvira keble egy pillanatra elszorult: megpillantotta a völgyben a birkákat.

A birkák nem voltak hófehérek, sőt inkább nagyon is barnák, mivelhogy az idén nem mentek át az úsztatón.

-110-

Amint Elvira kék ruhája megjelent a rét szélén, a nyájból egyszerre kivált két erős lompos komondor. Füleletsértő ugatással rohantak feléje.

A juhász eldobta a szűrét, azután kezébe kapta hosszú gajmos botját és futott a kutyák után.

Elvira halálra váltan állt ott egy helyen, azt hitte, hogy rögtön széttépik az ugató fenevadak.

Szerencse, hogy a juhász utolérte őket a hosszú kampós bottal és úgy oldalba nyomintotta a két szörnnyeteket, hogy hatot is hemperegtek a pázsiton.

Elvira odanyújtotta a selyemkeztyűs kezecskéjét.

A juhász levette a kalapját és egy pillanatig nézett a kis kézre, hogy mit csináljon vele, azután lehajolt és egy nagy czuppantást cselekedett.

- Ánnye de mögnőtt a naccságos kisasszony, Jész'uccse nem ösmertem rá! - szólt a legény őszinte meglepődéssel.

Elvira ábrándos szemekkel tekintett a juhászra.

Ragyás, naptól barna arcú legény volt ez; 16 szál sertéje kúszáltan szőkéskedett az orra alatt.

- Ugyebár kegyed pásztor? - kérdezte Elvira féloldalt billentve a fejecskéjét.

-111-

- Az vónék kéröm, birgepásztor, de mán nálunk úgy mondik, hogy juhász.

- És kegyednek is van subája?

- Csak egy ócska szűröm van könyörgök a hodályba, de mán ajis rongyos.

- És csakugyan be van a szűre újja kötve?

- Be vót könyörgök, de kirágták a kutyák, mivelhogy szalonnát éreztek benne.

Elvira kissé kedvetlenebbül folytatta:

- Szabad kérnem, hogy mutassa meg a furulyáját.

- A furulyámat? volt egy hosszú, de összetörtem a Galiba Trücsök fején, mikor vereködtünk.

- A rózsája miatt, ugy-e?

- Dehogy is, könyörgök: bort ittunk a Nyavalyásnál, azután rányomta a botját a nagylábújjomra, hát ammiatt.

Elvira még kedvetlenebbül folytatta:

- Van önnek rózsája?

- Mán hogy úgy-e szeretóm? Most éppen nincs, hanem vót egy rücskös.

- És elhagyta?

- El ám, a zebatta.

Elvira azt hitte, hogy valahára ráakadt a poétikus oldalra.

-112-

- És ön nemde sokat búsult?

- Nem én könyörgök. Ittam egy félliter bundapálinkát a Nyavalyásnál, azután elvertem a Galiba Trücsököt, hogy kitőccsem a mérgömet,

Ezeket mondva, belenyúlt a juhász egy hólyagzsacsóba és valamit tett onnan a foga mellé.

- Mit eszik ön? Talán theát?

- Nem öszök én könnyörgök semmit.

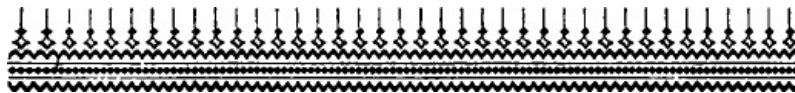
- Hát talán orvosságot vett be?

Nagyot röhögött a juhász.

- Nem biz én kéröm, csak ekkis bagót támasztottam a fogam mellé, hogy jószaga lögyön a pofámnak!

*

Elvira sohasem kereste többé a regényes pásztorokat.

-113-

A «Bárkonyosi Trombita.»

- Egy hírlapíró emlékirataiból. -

A szerkesztőm, az lehetett úgy 52 esztendő. Mindene szürke volt már, csak vastag szemöldökei voltak feketék.

A felesége pedig lehetett 22 esztendő. Remek szép asszony! Szőke, aranszínű haja selyembodor fürtökben árnyalta homlokát; örökös jókedv mosolygott csókratermett száján, s ha belenézett az ember nevető kék szemeibe, hát a mennyországot vélte látni panorámában.

Tiszteltem a szerkesztőmet, tiszteltem a feleségét is.

Hanem ezt az utóbbit mégis csak jobban tiszteltem.

Egy napon a szerkesztőm valami nagy reklámcikkért 100 forintot kapott.

Azt mondta a feleségének, hogy tanulmányútra megy Budapestre. Én tudtam, hogy nem oda megy, hanem Bécsbe, a Ronacher-féle mulató helyet megnézni, a hol tüzes pezsgőnek és tüzes szemű komédiás lányoknak egyforma drága az ára.

-114-

Úgy volt, hogy a vasárnapi számot én szerkesztem.

Összeszedtem egy csomó hirt a rendőrségnél, egy csomót az utcán, egynehányat meg magam rögtönöztem s készen volt a hirrovat. Az olló megteremtette a tárczát meg a vidéki híreket, csupán a vezércikk volt még hátra.

Nekidőltem hát a vezércikk-írásnak.

Tudnivaló, hogy vezércikket nem nehéz írni. Csak cifra gondolatokat kell cifra köntösbe öltöztetni, a súlyt megadja a szép «ciceró».

Minél kevésbé lehet érteni a vezércikket, annál jobb, mert ez azt mutatja, hogy a ki írja, nagyon érti a politikát.

A mint javában írok, egyszercsak átölel valaki és megcsókolja a homlokomat.

Hirtelenében azt hittem, hogy a szerkesztőm csókolózik velem, s el nem tudtam gondolni, hogy mi a csuda történt vele, de ahogy föltekintettem, a szép asszonyt láttam mellettem.

- Szeretlek! - suttogta és kipirult orczával, mosolyogva nézett rám. Szeméből úgy hulltak rám a sugarak, mintha az afrikai naptól kölcsönözte volna; ajkát bíborszínűre festette az odalövellő vér.

-115-

- Az istenért, nagysád!

- Ne szólj! tudom, hogy te is szeretsz engem!

Nekem ugyan eszem ágába sem volt ilyesmi, de hogy olyan határozottan állította, hogy én is szeretem, hát magam is kezdtem hinni, hogy úgy van.

- De gondoljon nagysád a férjére!

- Nem vagyok vele megesküdve!

- Igazán? hát akkor miért van vele?

- Bolond voltam. Pesten ismerkedtem meg vele. Elcsábított, elcsalt!

- Szerette?

- Nem én; hanem azt hittem, hogy jó lesz, ha hozzá megyek, mert szegény varróleány voltam.

- Tehát a kényelem végett.

Lesütötte a szemeit s alig hallhatóan sutogta:

- Úgy van!

- És most válni akar tőle?

Szemei fölragyogtak, megfogta forró kezével az én kezemet és felém hajolva, szenvedélyesen szavalt:

- Válni akarok! Veled akarok élni! Téged szeretlek! Veled leszek boldog!

Ezeket mondva, karjaimba omlott.

Nem tehettem mást, mint hogy tartottam. Ha nem tartottam volna, végig esett volna a földön.

Azonban nem sokáig kellett tartanom; két fehér karjával átkulcsolta a nyakamat:

- Ugy-e elszöktetsz engem?

- Én? Hogy gondol ilyet el nagysád? Mit szólna hozzá szerkesztőm? Mit szólna a világ? Mit szólnának az előfizetők, ha nem jelenne meg a lap?

- Hát előbbrevaló neked a szerkesztő, a lap és a világ, mint én?

Én bizony azt szerettem volna felelni, hogy nagyon is, de hát ki merné ezt mondani egy szerelmes szép asszonynak?

- Igen ám, csak hogy nagy zavar lenne mégis.

A szép szőke asszony látta a habozásomat. Karjai lecsúsztak a nyakamról, fehér kis kezei végigsímultak a karjaimon és megállottak a kezemenél.

Tenyérébe szorította azt és erősen a szemembe nézett igéző, megbűvölő szemeivel.

- Azt mondd meg, hogy szeretsz-e igazán?

Mit tehettem mást, mint hogy ráfeleltem:

- Persze, hogy szeretem!

(Jaj, ha ezt a szerkesztőm hallotta volna!)

- Hát akkor gyere!

- Hová?

- Ki a világból!

- Azt már ne tegyük még se!

- Hát nem bánom, maradjunk itt, Bárkonyoson.

- Már ez lesz a legjobb.

- De ne ebben a házban.

- Hát melyikben?

- Veszünk ki más lakást.

- Meglövöldöz bennünket az öreg.

- Ne hidd azt!

- Dehát miből éljünk?

- Indítasz egy lapot.

- Az lehetetlen.

- Dehogyan lehetetlen. A mi kéziratot most leadtál a nyomdába, az lesz az első szám, csupán a címet változtatod meg és a vezércikk helyett írsz egy előfizetési fölhívást. Én addig egy bútorozott szobát nézek, a mit már estére elfoglalunk.

- Szörnyű skandalum lesz ebből!

- Én nem törődöm vele!

- Az öreg ránk fog támadni!

- Kihívod párbajra!

- Nem lesz előfizetőnk!

- Jaj, dehogyan nem! Hogy lehetsz már ilyen kislelkű?

- Nem tudjuk fizetni a nyomdát.

- Azt nem is kell. Látod, az öreg sem fizeti egész esztendőn át, csak akkor, mikor már foglalni akarnak.

Borzasztó rábeszélőképesége volt az asszonynak. Szép is volt. Csókjai égettek. Nem tudtam ellentállni, - megtántorodtam.

Még egy égető csókot nyomott ajkaimra, úgy, hogy még a szemeim is könnyeztek belé, azután föltette a fehérfátyolos kalapját és kirohant a szobából.

Megkábulva, eszemet veszítve állottam ottan.

A szedő-gyerek jött a vezércikkért.

Láztól reszkető kezekkel írtam a következő vezércikket:

Tisztelt közönség!

Arra a meggyőződésre jutottam, hogy elveim a Hirlap elveivel nem egyeznek meg.

Én a haladás embere vagyok.

A «Hirlap» a maradás, a társadalmi elposványulás organuma.

Városunkban reformok kellenek.

Emelkedések, javulások minden téren.

Nagy az adó!

Le kell szállítani!

Kicsiny a kereskedelem!

Föl kell emelni!

Uj vér kell városunk társadalmi életébe!

Föl kell pezsdíteni!

Polgárok! Tisztelt közönség!

Egy újszülött lap áll előttek! A hazaszeretet szülte, a ti érdeklődésetek tartsa fenn.

Régóta szükség volt erre a lapra; a jövő meg fogja mutatni, hogy a bizalom jó helyre volt fektetve.

Előfizetési ár egy évre 10 ft.

Szerkesztőség és kiadóhivatal...

Zelenváry Balambér,

a Bárkonyosi Trombita felelős szerkesztője és kiadója.

Hogy hol lesz a szerkesztőség, azt utólagosan írtam bele.

A nyomdásznak megírtam, hogy a lap, a melyet összeállítottam, «**Bárkonyosi Trombita**» cím alatt fog megjelenni. Hogy a «Hirlap»-pal mit fog tenni Párducz József úr, azt kérdezzék meg tőle.

Persze, Párducz urat keresték mindenütt, de nem találták sehol, s mivelhogy a nyomdász sem kéziratot, sem utasítást nem kapott, hát nem is adhatta ki az ujságot.

Másnap megjelent a *Trombita*, a *Hirlap* pedig nem jelent meg.

A közönség csudálkozott, de nem prenumerált.

Harmadnap megérkezett Párducz.

Én már akkor a tyuk-utca 13-ik sz. alatt laktam. Egy fényes új tábla hirdette a kapun, hogy itt van a *Bárkonyosi Trombita* szerkesztősége és kiadóhivatala. (Én voltam a szerkesztő, a feleszívem volt a kiadó, mikor volt mit kiadni.)

El voltam készülve rá, hogy Párducz dühös lesz, mint egy tigris, rám veti magát, mint egy jaguár, és széttép, mint egy oroszlán. Miért is körülraktam magamat mindenféle gyilkolószerszámmal: egy vívókarddal, három ollóval, két konyhakéssel, hat evőkéssel és egy nyárssal. A feleszívem beadott még egy hurkatöltőt is, ezt teleszivattyúztam tintával és a kabátom alá gomboltam.

Ebéd után három óra lehetett, mikor lépéseket hallottam a lépcsőn.

- Ez vagy előfizető, vagy hitelező, vagy - Párducz.

Az asszony fülelt, azután elsápadt és fölugrott az ölemből.

- Párducz jön! kiáltotta és befutott a másik szobába.

Én harcias ülésbe tettem magamat: kezembe vettem a kardot és a hurkatöltő végét megtapogattam, hogy egyszerre hozzá tudjak nyúlani.

Csakugyan ő volt.

Nem is kopogtatott, csak kicsapta az ajtót.

Izzadt és kikelt arczczal állott elém.

Én azon gondolkodtam, ne lőjjem-e a tintát az arczába, azonban megelőzött a szavával:

- Mit tett ön, szerencsétlen? - hörögte, a nélkül, hogy egy lépést tett volna előbbre.

- Tudhatja, - feleltem nyugodtan.

- Tönkre akarja tenni a lapomat?

Vállat vontam.

- De hát miért?

- Kénytelen voltam vele.

- Nem adtam elég fizetést?

- De adott.

- Gorombáskodtam önnel?

- Nem.

- Nagyravágyásból tette?

- Nem.

- Hát mi a mennydörgős mennykő ütött önhöz, hogy ilyen coup d'état-t csinált.

- Nem tudja?

- Még csak nem is sejtem.

- Megházasodtam.

- Mi - micsoda?

- Hát igazán nem tudja?

- Sohasem vettem észre, hogy ez a szándéka!

- Azt sem tudja, kit vettem el?

- Fogalmam sincs róla.

- Az... ön feleségét!

Párducz úgy pislogott, mintha álomból ébredne, azután kiderült az arcza s örömtől ragyogó szemekkel kérdezte:

- Igazán?

- Nem tehetek róla!

Párducz eldobta a kalapját és örömkönyvek között szorított magához.

Végzetes ölelés volt ez. A hurkatöltő benyomódott s Párducznak az orra, szája úgy tele lett jóminőségű fekete gallustintával, hogy hirtelenében alig tudta megtalálni a kijárást.

* * *

Daczára annak, hogy Párducz «szegény tatárja» voltam, a lapjának elmaradását mégis az én hűtlenségemmel mentegette és gyalázatosan leszólta a lapomat a következő nyilatkozatban:

Nyilatkozat. Míg lapunk érdekében Bpsten jártunk, *Zelenvári Buxbaum Balambér Alfréd* munkatársam a kezére bízott lapot «*Trombita*» cím alatt adta ki s jó üzleti fogást vélt ezzel csinálni; miért is figyelmeztetjük városunk közönségét, hogy ne üljön föl ennek a jöttmentnek, hanem maradjon tovább is a mi lapunk mellett, a mely nem csörget frázisokat, hanem marad a közönség érdekeinek régi, őszinte, hű tolmácsa és megvédője.

Párducz József,

a «Bárkonyosi Hirlap» f. szerk.

Négy napig hordtam ennek a nyilatkozatnak a súlyát, mert az én lapom csak csütörtökön és vasárnap jelent meg.

Ezen idő alatt nem mertem kilépni a házból.

Hétfőn egy mézárós, a ki Párduczra haragudott, megpártolta a lapomat 10 frttal. Ez volt a Bárkonyosi Trombitának első és utolsó előfizetője.

Az asszony mindjárt el is vitte a piacra: vett rajta 50 darab tojást, két üveg szagos rózsavizet, egy pakli dohányt, két pár papucsot és magának egy újdivatú kalapot.

Nem hozott vissza egy garast sem.

Azon gondolkodtam, hogy ne híjjam-e ki Párduczot párbajra. Merni mertem volna, mert tudtam, hogy azzal a tintával úgy befeketítettem az arczát, hogy legalább is kilencz napig kell dörzsölnie otthon radírgumival. De mégis aggodalmaim támadtak s lemondtam erről az eszméről.

Nyilatkozat. A «Bárkonyosi Nyirtlap» szerkesztője: *Macska József* miákolgatni kezd ellenünk vizenyős lapjában. Azt mondja, hogy míg ő Pesten járt, kiadtuk a lapját más cím alatt. Szeretnők bebizonyítva látni, hogy valóban Pesten járt-e és hogy valóban az ő megúnt lapját adtuk-e ki *Trombita* cím alatt? Egyébiránt közönségünk meg tudja ítélni, hogy a mi lapunk jobb-e vagy az övé; ismeri Macska József urat, kinek multja... kinek szerkesztői jelene... olyan titok, a mely köztudomású ugyan, de a melynek mégis vannak olyan részletei, a mik éretlen hencegéseivel szemben fegyverül szolgálhatnak majd kezünkben. Sicc!

Zelenváry Balambér,
a «Trombita» felelős szerkesztője
és kiadó tulajdonosa.

Mikor a lapom megjelent, szerettem volna nyugodt lélekkel megebédelni. Mióta megnősültem, csak csókkal táplálkoztam és tyúktojással. Előfizetőnk nem jött, pedig jó vastag könyvet vettem a nevük számára.

Mondtam az asszonynak, hogy készítsen valami ebédet, de ő azt felelte, hogy előbb adjak pénzt.

Azután, hogy nem tudtam neki adni, sírva fakadt és szememre vetette, hogy elcsábítottam Párducztól, a hol legalább ebéd volt mindennap.

Már hogy én csábítottam el!...

Két úri ember lépett be az ajtón, mondtak valami neveket, a miket én tüstént elfelejtettem, azután azt mondták, hogy Párducz úr küldte őket. Párducz úr elégtételt vagy magyarázatot kér.

-125-

Azt feleltem, hogy megadom az elégtételt, de magyarázatot nem tudok adni; mert magam sem értem, hogy mire céloztam a nyilatkozatomban.

Egyébiránt nagyon mérges, és nagyon éhes voltam.

A feleszívem a szomszéd szobában kottára sírt s még jobban elkésérített.

Fogtam a kalapomat és elrohantam.

Sötét volt már az utcákon.

Mentem búsan, céltalanul.

Egyszer csak a város végén találtam magamat.

Mentem tovább gyalog pénz nélkül.

S másnap már elfelejtettem Bárkonyost, asszonyt, szerkesztőt, párbajt és szülöttemet, az egyhetes korában elhunyt Bárkonyosi Trombitát.

-126-

Vendégek a másvilágról.

Láttam a koszorúkat és sírlámpákat a kirakatokban; láttam, miként viszik ki a temetőbe a lóvonatú kocsikon, omnibuszokon, fiakkereken, hintókon és gyalog.

Milyen jó nekem, hogy árván születtem, nem volt sem apám, sem anyám, sem rokonságom! Meglehet, hogy én nem is születtem. Mióta emlékezem, mindig voltam. Az igaz, hogy az emlékező tehetségem rossz: valószínű, hogy a halálomra sem fogok emlékezni.

No de azért nekem is vannak halottaim, csak hogy olyan szerények, hogy nem is mondták meg, hová temetkeznek.

Négy jóbarátom; három öngyilkos és egy, a kit mások gyilkoltak meg.

Koszorút nem kívánnak tőlem, és ezt jól teszik, mert még nem kaptam ki a havi fizetésem; hanem hogy mégis ne panaszkodjanak, hát gyűjtök nekik négy darab milligyertyavéget, a mit eltettem a gyertyatartó fenekéről már régebben...

-127-

Ilyen monologot tartottam halottak estéjén, mikor hazatértem a Kispipából. Belebújtam a hálókabátomba, szépen előszedtem a négy gyertyavéget az éjjeli asztal fiókjából, odatettem az asztalom négy sarkára és meggyújtottam.

Azután szent áhítattal tettem föl a hálósipkámot; rágyújtottam egy latakiaival töltött csibukra; az asztal közepére odatettem a theafőzőt, lánggra lobbantottam a spirituszt és beledültem a puha karosszékembe.

Olyan ünnepélyes volt az a bágyadtan égő négy kis gyertya, a violaszín lángrongyokat rebbentő theafőző, a víznek halk sustorgása és az őszi szél be-behangzó panasznyöszörgése.

Lámpa nem égett a szobában. A sarkokban sötét árnyak guggoltak. Szinte vártam, hogy megjelenik Fauszt fekete komondora, s elém lép valami sánta Mefiszto.

Azonban e helyett más történt. A mint ott szívogatom és kilehelgetem a csibukom latakia-illatát, egyszerre csak megberren a szekrényem tetején az a régi rossz ébresztőóra, a mely már évek óta hallgat, és kívülről a tornyok órái melán konogják el a tízenkettőt.

-128-

E pillanatban kékes ködgomoly száll föl a szoba közepéből és kiválik belőle lassan, hangtalanul négy lepedőbe burkolt csontváz. Leülnek némán a négy reszketve lángoló gyertya elé az asztal négy sarkához.

Hideg verejték ült ki a homlokomon; a csibukomat bágyadtan eresztettem le a földre s ott ültem erőtlenül, mozdulatlanul, mint a szélütött.

A négy vigyorgó halálfej összefordult, azután az egyik csontváz kiemelte csontkezét a lepedőburkolata alól és az asztalon keresztül felém nyujtva, köszöntött:

- Szervusz!

Tompa, zenétlen lehelletszerű hang volt. Hideg és nehéz kriptalég érintette az arczomat.

Nem akartam félénknek látszani; összeszedtem idegeimnek meg nem meredt erőit és elfogadtam a felém nyujtott kezét.

Brr! Milyen fagyos volt a csontdarab! A vékony csontújjak hideg acélként vágódtak a kezembe.

- Szervusz! - rebegtem és kérdezni akartam, hogy kihez legyen szerencsém, de a lélekzetem nem volt elég erős ahhoz, hogy hangot adjak vele.

-129-

- Talán nem is ismeresz? kérdezte épp oly kriptai, tompa hangon a másik.

Fejemmel intettem, hogy nem.

A jobbomon ülő folytatta:

- Megéreztek a sírban, hogy meg akartál bennünket látogatni. Láttuk a földön és a falakon át, hogy gyertyát gyújtottál az emlékezetünknek, hát azért jöttünk el.

- Ti volnátok az én barátaim? - kiáltám, mikor a félelem lidércznyomását enyhültni éreztem a mellemen.

- Azok vagyunk - folytatta a baloldalomon ülő. - Elhiszem, hogy nem ismeresz reánk: ezt a kemény pofát idefönn azelőtt bőr alatt viseltük.

Valami különös érzés kaczagni késztetett.

- Eszerint - legyetek szivesek újra bemutatni magatokat, legalább hadd tudjam, melyik melyitek; mert bizisten olyan egyformák vagytok, mintha egy anya szült volna benneteket.

- Egy anya, először: a föld; - donogta egyszerre mély, rezgéstelen hangon mind a négy.

Azután megnevezték egyenkint magukat.

- Én vagyok a Pista.

- Én a Kálmán.

- Én meg a Laci.

- Én a Józsi.

-130-

Pillanatnyi csend támadt. El voltam fogódva az élő és halott között hirtelen föltűnő különbség hatásától. Én istenem, hát ez a sárga, agyagszínű csontarcz ugyanaz volna azzal az adóniszképű Pistáéval? Azok a sötét csontodúk a Kálmán ábrándos búzavirágszín szemeit helyettesítenék? Az a fülig vigyorgó fogsor - az volna a Laci szépmetszetű rózsás szája? És Józsinak egészségtől duzzadó piroszsgás orczája az az okkerszínű száraz, redves csont, a melynek kiálló szálkái olykor beleakadnak a lepedő szálaiba? - Ezeket elhinni idő kellett.

De végre is hát ujság-e ez? Most tudom-e először, hogy a földben porrá lesz a szírom s kóróvá az illatnedvű rózsaaág?

Elúztam magamtól a nehéz gondolatokat.

- Igyatok hát fiúk! - mondtam és elővettem a rumot az asztalfiókból.

- Bolond vagy te, pajtás! - kiáltott kaczagva Pista - hiszen nincs mibe!

- Van is nekünk gyomrunk! - szólt Kálmán.

- Csak igyál magad!

Józsi nem szólt, csak kaczagott. Fogai rémesen zörögtek.

-131-

- Az ördögbe! ne ijesztgessetek hát, hiszen egyik réműletből a másikba esem.

Erre mind a négyen elkezdtek kacagni, úgy, hogy minden csontjuk ropogott, kopogott belé.

Azután egyszerre elhallgattak mind a négyen; s nekem épp oly félelmes volt most a hallgatásuk, mint előbb a kacagásuk.

Pista komoly hangon szólott hozzám:

- Ne vedd rosznéven pajtás, hogy különösnek találjuk a félelmedet; látod, mi ott a föld alatt megszoktuk már egymás arcát és nem ismerjük a félelmet. Nem azért jöttünk hozzád, hogy rémítgessünk, hogy hosszú órát csináljunk neked. A te jószívű megemlékezésed vont ide minket. Látod, a szeretet az csupán, a mi a föld alatt lakókat összeköti a földfölöttiekkel. Van egy ünnepünk esztendőnként, azt mi sóvárogva várjuk odalenn. Az a boldogabb, a kiról többen emlékeznek meg ezen a napon. Mirőlünk nem emlékezett meg kívüled senki; a sírunk beomlott; vadvirág font rá koszorút és kereszt nem vet árnyat reánk.

- Nekem volt keresztm, szólott Józsi, de egy szegény sírásó ellopta tüzelőnek. Az ilyen sírrablót meg szoktuk látogatni minden éjen és sárgára festjük az arcát, fehérre a hajszálait; de ennek a sírásónak békét hagytam, mert a felesége ágyat feküdt és fa kellett neki, hogy megfürösztesse a gyermekét!

-132-

Pista folytatta:

- Hát eljöttünk hozzád, hogy érezzük annak a gyertyának melegét, a melyet a baráti szeretet gyújtott nekünk, s mivel jóbarátunk voltál, boldoggá tegyünk.

- Mivel? kérdeztem meghatottan.

- Azzal, hogy levigyünk közénk a boldog álmok országába.

- Az ördögbe is, ezt nem óhajtom!

- A lelked, az óhajtja, csupán a véred irtózik tőle.

- Fiatal vagyok még, 25 éves.

- Hát aztán?

- Reményilem, hogy van jogom élni.

- Szeretsz élni?

- Hogy a pokolba ne szeretnék! hiszen nem krumplinak születtem, hogy mindjárt a föld alá bújjak!

- De látod a föld alatt olyan jó. Testünk minden atomjának porszemmé változása egy-egy napokra nyúló kéj, a visszaomlásnak folytonos gyönyöre.

- Köszönöm alásan; de hát mikor aztán már nincs minek fogyni, mikor már egészen porrá változtatok?

- Akkor egyenkint érez minden porszemünk. Akkor fölhajtunk a virágok gyökerében a légre, kapunk és adunk illatmámort, érezzük a napsugár csókjait, értjük a csillagok ábrándját, hallgatjuk a szellő édes regéit, a vihar rapszodiáit, lelkes deklamációját; keblére tűz az ifjú szűz, s a gyönyörtől aléltan hallgatjuk szíve dobogását.

-133-

- De hátha nem valami ifjú *szűz tűz*, hanem valami vén csoroszllya?

- Előttünk nincs útálatos lény; a ki virágot ölel a keblére, abban mindig találunk ölelni valót. Óh! a vén szűzekben is van gyönyörvág, a mely megosztódik velünk!

- Köszönöm, én nem szeretem a vén szűzeket!

- Dehát millió alak vár reánk: ha porunkat ölbe kapja a szél és viszi más tájakra, kihajtunk a pálmában, átkúszszuk a vad erdők országát a liánok derekában, fehér fűrtjeiben.

- És ha belepottyantja a poraitokat a szél a tengerbe?

- Ott sem ér új halál; a korall vérvirágán hallgatjuk a hullámok zenéjét, csigáknak ábrándját, az örök vizeknek orgonamorajlását.

- De hát tegyük föl, hogy valami naspolyafa szívja föl a porotokat, azután a naspolyafát kivágják és tűzre teszik, - mi lesz belőletek?

-134-

- Óh akkor sem enyészünk el; lehet, hogy a porunk újra megoszolhat; a tűzben új gyönyör a megoszlás; fölszállunk a füstben, melegsünk a hamuban és várjuk a folytatást.

- Köszönöm, nem akarom, hogy répafőző katlanokat fűtsenek velem!

- Minden porszemünket összeköti egymással bizonyos érzés, a nagy természet életerejének folytonos érzése. A porban, a földben fájdalom nincsen, csak alakváltozás. Csak a test, a vér és hús éreznek fájdalmakat. Mi tudjuk ezt, a kik már boldogok vagyunk!

- Nem írigylem a boldogságtokat!

Kálmán vette át a szót:

- Rosszul beszélsz, barátom. Látod, én idefönn festő voltam. Rajongtam és nyomorogtam üres ideálokért. Ráfael «Apotheosis»-e előtt térdre nyomott a genie iránt való tisztelet és bámulat érzete; most ha nézem a festményt, csak festéket látok, színes porszemeket, a miket a festői ügyesség kevert olyan harmoniába, mely az emberi fölfogásnak tetszik. A milói Venusban nem idealizált nőalakot látok, hanem faragott követ, és a dicsőség, a művészi szép iránt való lelkesülést a csöndes örültség egy nemének tartom, Művésznek, baromnak, egy földbe omlanak a csontjai és az agyvelő kihültével megszűnik minden különbség.

-135-

- Nem kívánok ilyen egyenlőséget!

László folytatta:

- A földben nincs betegség.

- Én itt is egészséges vagyok.

- Nincs szenvedés, kín, fájdalom.

- Semmi bajom sincsen.

- Hitelezők nem zavarnak.

- Ki tudok velök egyezni idefönn is.

- Nem kell verejtékezni a munkában.

- Nem vagyok izzadós.

- Nincs éhség, nincs csömör, nem kell kenyér.

- A kispipában étkezem és nem eszem kenyeret soha, csak császárszemlyét.

- Nagyon oktan a félelmed, barátom! Látod, mikor én föllobbantottam a pisztolyom porát, abban a pillanatban megszűnt minden szenvedésem. Valami végtelen kellemes nyugalomba sülyedtek idegérzést vesztett tagjaim. Hasonló volt az földi életem legédesebb szendergéseihez. Agyammal nem gondolkoztam többé, testemnek miriád atomjába szállt az élet; szemek nélkül láttam, - és tisztábban sokkal. Bele tudtam nézni a napba, láttam a csillagokat, a csillagokban életet; keresztülláttam az embereken, mint a legtisztább üvegen. Mikor apám zokogva borult fölém, így gondolkoztam: «Szegény apám! Milyen kár, hogy fájdalmat okoz neki a tehetetlenség érzete által összesajtolt könyzacskók omlása és agyvelejének vértólulása!...» Azután érdekes volt a bonczolásom. A kés hiába mélyedt a mellembé, hiába szedte ki az orvos a tüdőmet, szívemet, azért én éltem abban is, ebben is. Csupán az volt kellemetlen, hogy úgy lefűrészelte a koponyámat, mintha dohánytartónak akarnám használni a sírban; e miatt szüntelen vigyáznom kell, nehogy belecsöpörögjön az eső.

-136-

Ezeket mondva, Kálmán levette a koponyája felső részét és kaczagott. Azután odatette az asztalomra és így szólt:

- Ha akarsz, neked adom, jó lesz hamutartónak!

- De kérelek!

- Óh! az engem nem zseníroz, - legalább veled leszek!

Józsi közbeszólt:

- Feleded, hogy el akarjuk vinni?

- Igaz. De mit gondoltok, ha ez a fiú mégis élni akar, nem lenne jobb, ha itt maradnánk?

-137-

- Hogyan?

- No hát verünk négy szöveget a falba, azután ráakasztjuk magunkat. Így legalább vele leszünk mindig.

- Nem bolondultatok meg! Mit szólna a takarító asszonyom, meg a ki bejönne hozzám, ha ott látna fityegni benneteket a falon?

- Igaz; - mondá Pista - e szerint nincs más hátra, mint hogy velünk jójj!

- De mondtam már, hogy nem akarok!

- Örök boldogság vár reád!

- Nem kérek belőle!

- A földi kín jobb, ha rövid!

- Reményeim vannak!

- A legszebb remény teljesülése sem olyan szép, mint a földalatti porélet! A vágyak egymás nyomába hágnak; betelt remények ölné, agymunka nélkül, nem nyugszik az ember!

- Hagyjatok nekem békét! Nem szeretem a sarat, akkor sem, ha be vagyok rugva. Nem bolondultam meg, hogy a ti kedvetekért meghaljak. Beszéljetek másról. Aztán itt a szivar, gyújtsatok rá; a füsthez nem kell gyomor, hanem az ilyen ostoba beszédekhez kell.

-138-

Mindezt már haragosan mondtam s elhatároztam, hogy kidobálom az én csontos barátaimat, ha még sokáig okoskodnak.

A négy sírlakó összenézett. Tanácskozni kezdtek rólam, – nélkülem.

– Ennek a fiúnak fogalma sincs a mi boldogságunkról – szóló Kálmán. – Hát itt hagyjuk-e őt, hogy szenvedjen a tudatlansága miatt?

– Egy életet átkínlódni nagy dolog! – jegyezte meg Pista.

– Én azt mondom, – szóló Jóska, – hogy ne adjunk semmit az ellenkezéseire; majd ha odaát lesz velünk, megköszöni, hogy elvittük.

– Nos?

– Vigyük!

Én a félelemtől és borzalomtól lenyűgözve ültem a helyemen. Kiáltani, sikoltani akartam segítségért. Szerettem volna rájuk taszítani az asztalt és összetörni őket darabokra, porrá, de hasztalan, még lélegzetet venni sem volt erőm.

A magasan föllobogó spiritusz kékesfehér lángját a szél által kinyitott ablak légrohama felénk sodorta; ők észre sem vették, én eliszonyodva láttam, hogy beszéd közben beszívják és a szemeik üregén eresztik vissza.

-139-

Vaserős kezekkel ragadtak meg engem; kiszakítottak a székből és vittek

Nem ajánlom senkinek, hogy halottak estéjén gombócot egyék vacsorára!

-140-

Begeken Kelemen gyémántjai.

– Egy hírlapíró emlékirataiból. –

Engem is megszállt egyszer a drámaírás láza.

Hogy Gyulaival beszéljek: hétfőn kigondoltam, kedden neki fogtam, szerdán bevégeztem, csütörtökön odaadtam a színészdirektornak, pénteken betanulták, szombaton...

Hopp: mi marad akkor a történetből, ha egy szuszra kikottyantom!

Darabom címe volt: «**Begeken Kelemen gyémántjai.**»

Három nap alatt írtam az egészet, de reggeltől estig, estétől reggelig dolgoztam rajta.

Remek darab volt; csupa fordulat, csupa változás, tele élénkséggel, logikával, meglepetésekkel.

Szakítottam a sablonokkal: kilencz fölvonásban írtam a darabomat, s ezekhez véve a változásokat: összesen 23-szor járt föl és alá a függöny.

-141-

Hősiemet átutaztattam az egész földgömbön; 2-szer megmérgeztem, 4-szer megorgyilkoltattam, 3-szor vízbedobattam, 1-szer megöngyilkoltattam, 1-szer nyársrahúztattam, és 1-szer megtettem népfőlkelőnek Paraguaiban.

Ezekon kívül kisebb szerencsétlenségek is történtek a drámám hőisével, u. m.: egyszer megszalpozták Braziliában, egyszer megette a czápa a Sárga tengerben, egyszer besorozták tűzoltónak Grönlandban, egyszer bepáczolták az emberevő pápuák, háromszor fejadót fizetett és negyvenkétszer tolonczolták ide-oda a föld kerekiségén.

Szóval, ebben az egy darabban sokkal több esemény, lelemény és mese volt, mint Sekszipirnek az összes darabjaiban. Az igaz, hogy le is akartam vele főzni minden drámaírót, a kinek a neve a világ teremtésétől egész mostanig megfordult a színlapokon.

A darab legérdekesebb része az volt, mikor a hős testvéröcscsét Kokáliában fölakasztják.

A nézőtéren készül az akasztófa; kilencz vörös posztóba öltözött hóhér hurczolja elő az elítéltet és archimedesi csigasoron húzzák föl az akasztófa tetejére.

-142-

Mikor a színtársulatot meghívtam a darabom fölolvására, az igazgató azt mondta, hogy ezt az akasztási jelenetet «töröljük.»

Méltósággal teljes indignációval tekintettem végig a nyomorult deszkaférgen, és kijelentettem neki, hogy egy szót sem fogok törölni.

A cím sem tetszett neki, azt mondta, hogy sok *e* betű van benne, lenne inkább *Bagakon* vagy *Bogokon* Kelemen, de erre azt feleltem, hogy fogalma sincs a jó nevekről.

A színtársulat többi tagjai már a második fölvonásnál úgy berugtak, hogy egekig magasztalták a darabomat.

A harmadik fölvonásnál az operett-buffó és a drámai hős elaludt, a negyediknél pedig már magam is csaknem aludtam.

Másnap az igazgató kijelentette, hogy a darabnak több mint 9 tizedrészét törölni fogja, mert különben hajnali harangszó felé lenne vége az előadásnak.

Én viszont kijelentettem, hogy éppen ez az, a mit kívánok, mert a darabommal korszakot akarok alkotni a drámairodalom történetében, és nem bánom, akármit szól az igazgató, akármit szólnak a többi laikusok, nem török, nem változtatok benne semmit, hanem arról biztosítom, hogy *zsufolt háza* lesz.

-143-

A ki tudja, milyen angyali csengésű szó ez a direktori fülekben, az megérti, hogy miért fogadta el *Zsebeházi* Károly igazgató a darabomat.

Amint ezzel tisztában voltunk, azonnal mentem a fényképészhez és hatféle pozitívban levéttetem magamat.

Legjobban sikerült a Heine-féle posé: lecsukott szemek, ököltre támasztott félorcza, melancholikus arczvonásokkal.

3 fényképész-kirakatban és 32 bolti-kirakatban ragyogott az arczképem ezzel az aláírással:

Zelenváry Balambér.

A «Begeken Kelemen gyémántjai» című dráma szerzője.

Ára 25 kr.

Hölgyek, urak, kofák, hordárok és inasok bámulták. a fényképemet.

Sajnos, hogy csak egy példány kelt el belőle, azt is magam vettem.

Óriási plakátok lepték az utcákat; s hirdették a dicsőségemet a következő szavakkal:

-144-

III ITT ELŐSZÖR III

Új látványos nagy dráma Zelenváry Balambértől.

Évadbérlet 43. Kukondvárosi Színház. Havibérlet 13.

PÉNTEK, FEBRUÁR 13-ÁN

Begeken Kelemen gyémántjai.

Eredeti új, nagy látványos dráma 9 főlvonásban.

Írta: Zelenváry Balambér.

SZEMÉLYEK:

<i>Begeken Kelemen</i>	Komjáthy J.
Első felesége: <i>Elvira</i>	Závodszy Teréz.
Második felesége: <i>Ludmilla</i>	Laczkó Aranka.
Öccse: <i>Begeken Habakuk</i>	Somogyi K.
Fia: <i>Jónás</i>	Balassa J.
<i>Beretva Herkules</i> , hóhér	Mikei L.
<i>Roppantó Halmahágy</i> , segédhóhér	Kiss F.
<i>Nyökkentő Dudárius</i> , hóhérinas	Dálnoki.
<i>Kirántott Jeremiás</i> , hittérítő	Polgár S.
<i>Dudva Bagovecz</i> , konzul	Sándor E.
<i>Pogacseff Ipokoff</i> , muszka tábornok	Joó K.
<i>Ylang-Gilang</i> , kínai bíró	Tordai.
<i>Ingalló-Gingalló</i> , felesége	Sarkadi B.
<i>Ungurgyu Bagurgyu</i> , szerecsen király	Erszényes.
<i>Tapajó Makajó</i> , minisztere	Halmi.
<i>Bájó Táró Tarinda Makarinda</i> , felesége	Górné.

Nép, zulúk, testőrök, inasok, kreizlerék, tűzoltók, eszkimók, papagájok, emberevők, indiánok, papok, népfölkelők, tengerészek, angolok, hóhérok, németek és kutyák.

Az első főlvonás történik 1803-ban Portugáliában, a II-ik hat évvel később Braziliában és az északi sarkon, a III-ik Szerecsenországban és Varsóban stb.

!!!ITT ELŐSZÖR!!!

Új látványos nagy dráma Zelenváry Balambértól.

Évadbérlet 43. **Kukondvárosi Színház.** Havibérlet 13.

PÉNTEK, FEBRUÁR 13-ÁN

Begeken Kelemen gyémántjai.

Eredeti új, nagy látványos dráma 9 főlvonásban.

Írta: **Zelenváry Balambér.**

SZEMÉLYEK:

<i>Begeken Kelemen</i>	Komjáthy J.
Első felesége: <i>Elvira</i>	Závodszy Teréz.
Második felesége: <i>Ludmilla</i>	Laczkó Aranka.
Öccse: <i>Begeken Habakuk</i>	Somogyi K.
Fia: <i>Jónás</i>	Balassa J.
<i>Beretva Herkules</i> , hóhér	Mikei L.
<i>Roppantó Halmahágy</i> , segédhóhér	Kiss F.
<i>Nyekkentő Dudárius</i> , hóhérinas	Dálnoki.
<i>Kirántott Jeremiás</i> , hittérítő	Polgár S.
<i>Dudva Bagovecz</i> , konzul	Sándor E.
<i>Pogacseff Ipokoff</i> , muszka tábornok	Joó K.
<i>Ylang-Gilang</i> , kínai biró	Tordai.
<i>Ingalló-Gingalló</i> , felesége	Sarkadi B.
<i>Ungurgyu Bagurgyu</i> , szerecsen király	Erszénes.
<i>Tapajó Makajó</i> , minisztere	Halmi.
<i>Bájó Táró Tarinda Makarinda</i> , felesége	Górné.

Nép, zulúk, testőrök, inasok, kreizlerek, tűzoltók, eszkimók, papagájok, emberevők, indiánok, papok, népfölkelők, tengerészek, angolok, hóhérok, németek és kutyák.

Az első főlvonás történik 1803-ban Portugáliában, a II-ik hat évvel később Braziliában és az északi sarkon, a III-ik Szerecsenországban és Varsóban stb.

-145-

Természetes, hogy valamennyi személyt nem lehetett kitenni a színlapra, mert a színtársulatnak tagjai nem voltak többen, s a többi 128 szereplőt műkedvelők pótolták, magam is beállottam szükségből gorillának, bár ezt nem tettem a színlapra.

Azt hiszik kérem, hogy drukkoltam? - Nem én: meg voltam győződve arról, hogy a darabom óriási sikert fog aratni.

Annyira bizonyos voltam ebben, hogy még délelőtt fogadtam egy talyigást a koszorúk elszállítására. Azt mondtam neki, hogy este 9 órakor álljon a szamarával a színház elé.

Minthogy a gorilla csak az 5-ik főlvonásban szerepelt, kiszámítottam, hogy csak úgy tíz óra tájban kell beleöltözni a majombőrbe, addig magamon tarthatom a szalonruhát, s amikor kitapsolnak, ebben jelenhetek meg a függöny előtt.

Délután megberetvélkoztam, azután vettem hitelbe egy pár lakk-cipőt, egy pár mansettát és egy új inggallért. Este fél 7-kor beültem a Korona vendéglőbe és megrendeltem az egész étlapot.

Mikor a színházba mentem, már a karzaton ott volt minden hordár, kofa, baka, pesztonka, csizmadialegény és tömérdek gyerek. A földszinten gyülekeztek a diákok és néhány úri pár.

-146-

Az öltözőben bajuszokat és szakállakat raggattak a színészek és szokás szerint szidták a borbélyukat.

Fölmentem a színpadra és lestem a függöny egyik hasadékan, miként gyülekezik a közönség.

Az orchester-mélyedés sarkában már ott állt a hordár, a kit én rendeltem oda azzal a koszorúval, a mit magam csináltattam ezen fölírással: «*Zelenváry Balambérnak: zseni, alkoss tovább!*»

Végre fölhangzott a zenekar indulója; magam választottam ki Liszt Ferencz Rákóczy-indulóját. Csudálkozva hallottam, hogy a dob nem ágyúz a zenében, az igazgató magyarázta meg, hogy zálogba kellett tenni a nagy dobot, mert különben nem tudták volna kiváltani a zálogházból a trombitát.

A függöny felgördült.

A közönség előtt ott állt Begeken Kelemen egy szalon közepén.

Homlokára tette a mutató újját és szép jambusokban így kiáltott:

A drága kincs hová, hová tüne?
Találni nem tudom sehol, sehol!
Az ég, ha kérdem, nem felel reá!
S a föld, s a vad pokol hallgatva áll!
Gyémántjaim, szép csillogó kövek,
Megőrülök! a lelkem ködbe görnyed!

INAS (*belép*):

Mi az uram, min lelked tébolyog?

BEGEKEN:

Te känguruh, a szádat fogd be most!
S hogy megjegyezd, im vedd tenyéremet!

(*Nyakonvágja az inast.*)

Most belép az első felesége.

ELVIRA:

Mi szörnyű csattanás: lövés vagy a
Csordásnak ostora?

BEGEKEN:

Orczád vágányát fogd te is hamar,
Mert megtudod, mi csattant e helyen.

ELVIRA (*elájul*).

BEGEKEN:

Ah Elvira, te meghalál? Valál?
Megyek világba! Senki nem talál!

(*Fölveszi a bundáját és megy.*)

Innen kezdődik a bonyodalom: Begeken, azt hiszi, hogy Elvira meghalt, s világgá megy. Útközben újra megnősül. Tahitiben elveszi egy szafaládégyárosnak az özvegyét. Elvira utána megy, de mindenütt egy várossal hátrább van. Begeken keresi a milliókat érő gyémántokat, s e közben fiai születnek és unokái.

50 esztendő múlva éri utól Elvira, akkor megölik egymást és kisül, hogy Begekennek sohasem voltak gyémántjai, hanem csak álmodta, hogy vannak, s mikor fölébredt, azt hitte, hogy valóban vesztett el gyémántokat.

Persze, ezt már akkor tudta volna meg a közönség, mikor pirkadni kezd a hajnal.

Sajnos, hogy a közönség nem értette meg a drámámat.

Az első fölvonás után morgás hangzott a színházban. Egy árva tenyér sem ütődött össze. Még csak a saját koszorúmat sem kaphattam meg a hordártól.

A második fölvonásban volt egy derült epizód. Ugyanis a talyigásom megúnta odakünn a várakozást és engemet keresve, betévedt a színpadra a zulukafferek közé, éppen akkor, midőn a zulu keményítő gyáros így kiált egy kundsajtjára:

- *Ki vagy te, kétlábú barom?*

Az én talyigásom ráfelelt:

- Én *Pisze Gyömbér* János vagyok a felsőtanyárul. Mán egy órája, hogy itt állok a szamarammal, osztán várom azta zurat, hogy vagy aggyék foglalót, vagy eemék, mer mán a hideg görcsöt húzott a talpajimba!

Daczára ennek a sikerült epizódnak, a közönség a második fölvonás után rettenetesen dühöngött. Jól hallottam, midőn azt kiabálták, hogy: «Szörnyű szamárság az egész!» «Pénzcsalás a publikumtól!» «Adják vissza a jegy árát!»

Én leültem egy sarokba a kulisszák mögé és itt reszkettem, bágyadoztam egyedül.

Mikor a harmadik fölvonást megkezdték az akasztási jelenettel, a közönség fölrohant a színpadra, kiszabadították az elítéltet és elverték először a hóhérokat, azután a színtársulatot.

A színtársulat engem vert el, én a talyigást vertem el, a talyigás elverte a szamarát, a szamár megrugta a talyigást, - olyan óriási zenebona lett a vége az én drámámnak, hogy még most is sokan sántítanak e miatt Kukondon!

Czukorka.

Lelkendezve rohant be hozzám a nagynéném szolgálója:

- Tessék azonnal jönni!

- Baj van?

A leány nem tudott felelni a könnyeitől, csak a kezeivel intett, aztán visszafutott.

Kiugrottam az ágyból és magamra kaptam a ruháimat.

Az előszobában a nagynéném zokogva borult reám.

- Szent isten! mi történt?

- Ő beteg!

- A kutya?

Indignálódva emelte föl arczát.

- Az ebke.

- Mi baja van?

- Vége! - kiáltott kétségbeesetten.

- Megdőglött?

- Ő nem döglik!

- Hát meghalt?

- Még nem, - de istenem mi lesz vele?

Kinyitotta az üvegajtót és bevezetett a szobába.

Fehér, lágy párnán, félig letakarva egy selyempaplan sarkával, feküdt a sárgaszőrű kutyas, mellette pedig az orvos állt, a nagynéném háziorvosa.

- Ugye rosszul van a kis jószág? - szólt a nagynéni könyezve.

- Bizony, felelt az orvos - erős katarusa van.

- Meg fog halni, ugy-e?

- Dehogy hal meg, majd kiheveri a baját!

- Kérem ne titkolózzék, mondja meg őszintén.

- Nem szoktam titkolózzni.

- De hisz ön meg se nézte még jól!

- Nem szükséges jobban megnézni.

- A pulzusát sem tapogatta meg!

- Kutyáknál az nem szokás.

- Bocsánat, ő nem olyan eb, mint a többi.

- Elhiszem, nagysád.

- Hát mit tanácsol, kedves doktor úr?

- Csak húst neki és minél kevesebb tésztafélét.

- Orvosságot nem kap?

- Szükségtelen.

- Hát a fejét ne kössük be?

- Mivel?

- Vizes kendővel.

- Fölösleges.

- De kérem olyan forró. Tapintsa csak.

- Forró az mindig. Csak tessék azt megtartani, a mit mondtam, és biztosítom, hogy a kis kutya...

- Kérem!

- Nohát ebecs, vagy ebke, ha úgy tetszik; néhány nap mulva úgy eszik, mint egy farkas. Most az a baja, hogy a sok cukorral elrontották.

- Te rontottad el! - kiáltott a nagynéni szemrehányólag nézve reám.

Én nagy bűnösként horgasztottam le a fejemet.

- Sohasem teszem többé!

Az orvos köszönt és távozott.

A nagynéni betette utána az ajtót s így szólt hozzám:

- Nem bízom ebben az orvosban.

- Miért?

- Nem veszi elég komolyan a betegséget.

- A mi nem komoly, azt nem is lehet komolynak venni.

- Nem komoly? Nézd ezt a szegény teremtetést, milyen bánatos!

- Sőt ellenkezőleg, nagyon is kedélyesen mosolyog.

- Eredj, te kegyetlen! Neked sohasem volt hozzá jószíved!

- De néni!

- Ha én meghalok, mi lesz belőle? Kidobják az utcára!

- Bizony nem is ültetik a kanapéra.

- Ott szedheti a csontokat!

- Bizony nem is süttetnek, főzetnek neki, mint a néni.

A nagynéni szemei újra megteltek könnyekkel. Odament a kutyushoz, gyöngéden megigazította rajta a paplant, azután kezét a Czukorka fejére téve sírdogált.

- Istenem, istenem, mi lesz te belőled, te kis árva!

(18 esztendősen csahoncz!)

Aztán hirtelen fölkiáltott:

- Ráíratom a házamat!

- A házát? Melyik házát?

- Mind a két házamat.

- Hát énnekem akkor mit hagy?

- Neked semmit! Te úgy is megélsz, de a Czukorka nem él meg olyan könnyen. Ezt az emeleti három szobát neki hagyom. Az alsó két lakás jövedelmét egy asszonynak, akinek az lesz a dolga, hogy mindennap etesse, kétszer megsétáltassa, nyáron megnyírassa, télen pedig vattásbundácskát csináltasson neki.

- Hát a másik házzal mi lesz?

- Azt meg az orvosnak hagyom. Nem ennek a szívtelennek, hanem egy derék, jó orvosnak, a ki nem röstelli megtapintani a pulzusát.

- Dehisz így engem kinulláz!

- Meg is érdeveled! A ki nem szereti a Czukorkát, az nem szeret engem sem! ergó te engem nem szeretsz, hát alászolgája!

- Már hogy mondhatja azt, hogy én nem szeretem!

- Szereted? Hát szeretet az, hogy csak kutyának nevezed, mintha bizony valami falusi kutya volna! ha a szobában nem vagyok, meghúzod a farkát; ha a kanapén fekszik, leugrasztod a földre; ha énekel, azt mondod, ugat. Te roszzívű! Te már meg is gyilkoltad volna!

- Hát nem vettem-e sokszor az ölembe?

- Esztendőben egyszer.

- Nem símogattam-e a fejecskejét?

- Csak azért, hogy a fülét meghúzhassad.

- Nem hoztam-e neki mindennap cukrot?

- Látszik, miért hoztad: meg akartad mérgezni velem.

- Én megmérgezni? Most sincs annak semmi baja. Czukorkám, gyere ide!

A kutyus fölemelte a fejét és a paplan hullámszásáról látszott, hogy a farkát csóválja.

- Jézus Mária, még fölugraszta!

Odafutott az ágyhoz és ráhuzta a paplant. Azután limonádét kevert és odavitte neki.

Valószínűleg sok citromot kevert bele, mert a kutyus alig hogy belekóstolt, egyszerre fölhúzta a szája szélét és vicsorgott.

- Majd én tartom a fejét, - szóltam, és én is odamentem az ágyhoz.

A farkavége ki volt a kutyusnak a paplan alól.

Félig rátérdeltem az ágyra, azután mikor a nagynéni a limonádét öntötte neki, hirtelen odanyomtam a térdemmel a kutyus farkát az ágy széléhez.

Ijedtében bekapta a fogaival a nagynéni kezét.

A néni fölsikoltott és eldobta a poharat és elképpedve tekintett a kutyára.

- Kérem, - szóltam gúnyosan - ne haragudjék rája, hiszen csak kezét csókolt.

- Megharapott!... Nézd megharapta a kezemet! Oh!

-156-

- Bizony szerencse, hogy le nem harapta. Csókolja meg érte! Mondhatom, művelt kis kutya, úri familiából való; látszik, hogy az apja egy angol úri családban nevedett, az anyját pedig egy bárónó becézte; ráíráthatja a házait, csináltathat neki bugyogót, meg süttethet neki pecsenyét!

- De nézd, kérlek, vérzik is a foga helye!

Komolyan és aggodalmas arccsal néztem meg a lámpánál a nagynéni kezét, azután látszólagos megindulással mondtam:

- Néni, kegyed meg fog veszni!

- Jézus Mária - hebegte és a karszékebe rogyott.

- Nézzen arra a pohár vízre: nem érzi, hogy iszonyodik?

- Még nem.

- Nohát én nem is akarom bevárni azt a percet. Alászolgája!

- Az égre kérlek, ne hagyj itt magamra!

- De tán el ment az eszem, hogy bevárjam, míg engem is megmar ez a bestia!

- Dobd ki kérlek! Öld meg ezt a szörnyeteget!

- Én nem merek hozzányúlni.

- Istenem, istenem! csapd agyon *ezt a kutyát*.

-157-

- No ha éppen azt akarja, hát megpróbálom elvinni.

Óvatosan leborítottam a kutyust egy kendővel és elrohantam vele.

* * *

Egy hét mulva már ott állt a kutyus a néni hálósobájának a szekrényén. Üvegszemei csillogtak, a mint a nap rásütött s mozdulatlanul előre nyúló kis fején egy picike babérkoszorút tartott.

-158-

Két bika.

Nyaraltam.

A nyaralásom abból állott, hogy fehér mosónadrágot viseltem, napközben 2-szer aludttejet ettem és egyéb foglalkozás híján aludtam a hűvösön.

Különben a Marci bátyám vendége voltam, a mi alatt azt kell érteni, hogy sem a lakásért, sem az aludttejért, sem a hűvösért nem fizettem.

Egy délután összeesküvést rendeztek ellenem a legyek, miért is fölháborodásomban szétszaptam közöttük a bőrtenyerű bottal, azután pedig fölkaptam a fehér cilinderkalapomat és elhatároztam, hogy 3 óra hosszáig távozom a falutól, 3 óra hosszáig pedig közeledem hozzá.

Ez mindenesetre megfontolatlan dolog volt tőlem, mert ha csak fél órai időre távozom, akkor a falu bikája figyelmen kívül hagyott volna. Dehát ha az embert a legyek fölmérgesítik, kész belerohanni a legnagyobb veszedelembe is.

-159-

A falu végén a nagy urasági réten találkoztam a falu bikájával.

Eleinte nem vettem észre, valószínűleg azért, mert a teheneknek kurizált.

Maig sem tudom, mi lehetett rajtam bikaszempontokból annyira kifogásolható, hogy az érdekes állat kirugtatott a csordából és határozott szándékot mutatott arra, hogy engem a szarvára emeljen.

Azonnal átláttam, hogy nem vár tőlem magyarázatokat az én békés érzelmeimről és hogy helyzetemen legokosabb lesz gyorsan változtatni.

Neki vágtam hát én is a levegőnek és az inaimra bíztam az egészségemet.

A dühös barom nem állott meg, sőt nem titkolt ellenszenvvel rohant tovább is utánam.

Én már a kezeimmel is hajtottam magamat.

Dehát hiába: neki négy lába volt, nekem csak kettő, – határozott előnyben volt fölöttem.

Kimondhatatlan öröömre egy magas kőfalat pillantottam meg magam előtt.

A bika fújását már egészen közel hallottam.

Úgy fúj, mint egy lokomotív, csak az hiányzott, hogy még sípoljon is.

Az előttem álló kőfal körülbelül 3 méter magas lehetett.

-160-

– No, – gondoltam magamban, – ha erre a kőfalra idejekorán föl nem tudok kapaszkodni, hát úgy ide szögez ez a vadállat, mint egy bőregeret.

Szerencsémre a lábaim úgy belejöttek a futásba, hogy a magas kőfalra úgy futottam föl, mint a macska.

A bika ugyanabban a pillanatban beletörte a szarvait a kőfalba, én pedig a fal tulsó oldalán egy tóba estem.

Kétségen kívül bolond eset! Az olvasó azt fogja hinni róla, hogy nem is igaz. Én is szerettem volna azt hinni, de a súlyom által okozott loccsanás és a galléromon beömlő víz kétségbevonhatatlanul azt bizonyította, hogy nem a szárazföldön vagyok.

Ijedtemben magam alá kaptam a cilinderkalapomat és az abba szorult 3 liternyi levegő segítségével a part felé igyekeztem.

Daczára annak, hogy úgy fújtam a vizet, mintha forró lett volna, csakhamar észrevettem, hogy a parton egy elegánsan öltözött hölgy áll és bámul engem.

Bámul a nélkül, hogy sikoltana; bámul a nélkül, hogy elájulna.

Ezen már magam is bámultam.

-161-

Az én bámulásom abból állott, hogy egy pillanatra megálltam a víz közepén és önkénytelen kíváncsiságból néztem a fiatal nőre.

Szép volt.

Maig sem tudom, hogyan, de ebben a pillantban egy rendkívül merész és ostoba gondolatom támadt, a melynek helytelenségét most már belátom és nem győzőm érte magamat kárhozatni.

Azt gondoltam ugyanis, hogy az a hirtelen föltünésem a kőfalon és a tóba esésem magyarázatokra fog engem kötelezni, már pedig én nem akarom nevetségessé tenni magamat; habár utóljára is egy közönséges falusi bika elől megfutni nem szégyen, mert lovagias elégtételadásra nem szólíthatja föl az ember az ilyen barmot; – legjobb lesz hát – gondoltam magamban – ha szerelmes bolondnak tüntetem föl magamat.

No hát ez, a mint már megjegyeztem, bolond gondolat volt tőlem: de ha tekintetbe veszem, hogy rendkívüli veszedelmekkel küzdöttem, azzal menthetem magamat, hogy hasonló helyzetben másnak talán még bolondabb gondolatai támadtak volna.

Nem vizsgálva tehát az ötletem helyességét, egyenesen a hölgy felé úsztam.

– Szívtelen Hé ró, – kiáltottam a vízből kilépve, lépve, – hát nincs egy szárító mosolyod, mikor Leándered a Helleszpontust átússza érted cilinderen.

-162-

– De uram! Én nem értem önt, – szólta a hölgy egy lépést hátrálva.

– Mit nem ért nagysád? – kérdeztem, a vizet csöpögtetve a könyökömről.

– Hogy ön tegez engem és a birka-úsztatón keresztül jön hozzám.

– Hja kérem, ha az ember szerelmes, akkor tizenhárom birka-úsztatón is képes átúszni.

– De kérem! Én nem is ismerem önt.

- Az nem tesz semmit. Tekintsen úgy, mintha ismerne. Engem az nem zseníroz. Utóvégre is az ember nem ismerhet mindenkit a világon.

- Dehát kérem...

- Oh, ne tessék aggódni, én ismerem kegyedet. Oh, bár ne ismerném! - tettem hozzá mély sóhajtással.

A hölgy láthatóan megvolt illetődve.

Magam sem hittem, hogy ilyen nagy hunczfut tudok lenni, az igaz, hogy ennyire nem is *hajtottak* rá a körülményeim.

- Hát mondja csak, - szólt szelíden - honnan ismer ön engem?

-163-

- Oh istenem, - szóltam elérzékenyülve - hát hogy is tudnám én azt megmondani?

- De mégis.

- Először álmomban láttam Devecserben. Oh az nagyon szép álom volt. Mintha Kolumbusz Kristóffal szalámit szállítottunk volna Amerikába.

Rendkívül ostobának tűnhetett föl neki ez a vallomásom, mert mosolygott.

Én azonban akkor ezt bátorító jelnek vettem. Miért is megfogtam a kezét és őszinte lelkesedéssel kiáltottam föl:

- Nagysád, legyen a feleségem!

Kaczagott.

Azután pajkosan ütött a legyezőjével az arcomra és így felelt:

- Oh, milyen kedves: alig öt perce, hogy ismerem és máris azt akarja, hogy elváljak miatta az *uramtól*.

- Hát miért ne? - feleltem minden zavarodás nélkül. - Utoljára is, ha férje van kegyednek, az nem olyan nagy akadály!

- Ah, - felelte ijedt arccal a fiatal asszony - *megölné önt!*

- Megölné? Mit? Engem megölné? - hebegtem egy kissé megütődve, de azután hirtelen nekibátorodva feleltem: - hátha én ölném meg őt!

-164-

- Az lehetetlen.

- Lehetetlen? Kérem, semmi sem lehetetlen! Én tőlem sok minden kitelik. Tessék elhinni, ha én egyszer hozzáfogok, hát kurucz ember vagyok ám.

Ezeket a szavakat olyan büszkén és bátran mondtam, hogy magam is megijedtem magamtól. Végre is az ember nem tudhatja, hogy mi lakik benne; pláne a mi az emberölést illeti, ilyesmit sohasem próbáltam.

A szép asszonykára nem voltak hatással a szavaim. Mosolyogva és vidáman tekintett reám.

- Hát tud ön vívni? - kérdezte tőlem.

- Valószínű, nagyon valószínű, - feleltem komolyan, - a mennyire magamat ismerem, azt hiszem, hogy ha egyszer hozzáfogok, hát borzasztó vívó vagyok.

- Nohát akkor bajos lesz egy kissé a dolog, mert lássa, az én férjem vívómester volt tizenhat esztendeig a honvédtiszti iskolában, és sok embert elküldött már a másvilágra.

- A másvilágra? - kérdeztem nagy lélekzetet véve.

-165-

- Igen, és ezért sokszor teszek neki szemrehányást. De hova megy ön, hát ne siessen.

- Ajánlom magamat, - szóltam beleugorva a birka-úsztatóba, és a nélkül, hogy egy pillantást vettem volna hátra, újra megmásztam a kőfalat.

Úgy emlékszem, hogy hazafelé jobban futottam, mint mikor az a közönséges falusi bika kergetett!

-166-

Egy regény története.

Pavlicsek Vendel buzgó napidíjas volt a városházánál.

Nappal írt a városnak. Éjjel olvasott magának.

Mikor egy éjjel a kölcsönkönyvtár utolsó regényét olvasta, az jutott az eszébe, hogy jó lenne, ha ő is regényírással foglalkoznék.

És ebből egyúttal az is kitűnik, hogy Pavlicsek úr nem volt valami okos ember.

Pavlicsek úr bement a polgármesterhez és így szólt hozzá:

- Uram! Tudja meg, hogy mától fogva nem vagyok Pavlicsek Vendel, hanem *Pálhalmy* Adorján, és tudja meg azt is, hogy ezentúl nem fogom a mások gondolatait szolgamódon másolgatni, hanem igen is a magam gondolatait írom úri módon.

A polgármester egy szippanat füstöt bocsátott a levegőbe és így felelt:

- Jól van.

Pavlicsek, azaz hogy Pálhalmy Adorján elment a zsidóházhoz és eladta neki az összes ágyneműjét; mert tudvalevő dolog, hogy a ki éjjel dolgozik, annak éji fekvőhely merőben fölösleges.

Hát nappal?

Aludni fog könyveim, irataim és babérait!

Az ágyneműért kapott tizenegy forintot és hatvan krajczárt.

Ezen a pénzen estére már túladott.

Hogy miket vett rajta, azt megmondja az alábbi jegyzék, a melyet később sepertek ki a szobájából:

Hó	Nap	KIADÁS	Frt	Kr.
nov.	6	1 db. csibuk	1	05
		1 pakli dohány, gyújtó és pipaszurkáló	-	89
		2 liter bor	-	60
		300 ív papiros	3	-
		1 liter tinta	-	60
		1 pokrócz a földre	1	20
		2 db. Jókai (kicsiny és nagy) arczkép	-	40
		1 db. Hugó Viktor	-	30
		5 db. hering és fél klgr. juhtúró	1	40
		1 db. Kock Pál	-	30
		5 db tollszár, csontgombbal	-	40
		1 db. erős fésű	-	20
		1 db. petroleum lámpa	-	75
		bele bél 1½ méter	-	08
		10 pakli gyújtó	-	08
		1 db. Petőfi Sándor (gyeps)	2	50
		1 pár papucs	1	20
		1 pakli toll	-	80
		1 font porzó	-	05
		1 bajuszkefe	-	20
		összesen	10	60
		tehát	11	60
		azaz 10 frt 60. kr.	10	60
		Maradvány	1	-

Ezt az egy forintot eltette. Gondolta, elég lesz addig, míg a regénye elkészül.

Mert kiszámította, hogy óránként meg tud írni háromszáz sort, vagyis másfél óra alatt egy ívet. Tizenkét ív kitesz egy regényt, tehát ő 18 óra alatt könnyen megír egy regényt. Föl is osztotta magának, hogy két nap alatt fogja ezt elvégezni s harmadik napon elmegy a nyomdászhoz és eladja neki a regényét ivenkint 50 frtéért, vagy ha annyit nem ad, legalább is 20 frtéért, vagyis az egészet 260 frtéért. Aztán kiszámította azt is, hogy ő így havonként legalább is 7-8 ezer frtot összeír, vagyis egy év alatt 80-100 ezer forintot. Még holmi nyaraló és négyes fogat is megfordult az eszébe, de erről számítást előre nem tett.

Miután a tömérdek csomagot lerakta az asztalára és a zsebeiből is kihurczolkodott, első dolga volt befűteni. (Hideg szobában csak versírók szoktak dolgozni.)

A kályha csakhamar vígan bömbölt, minthacsak osztozott volna Pálhalmy Adorján úr örömeiben.

A szobában langymeleg lett a levegő s Pálhalmy úr vetkezni kezdett.

Felső ruháit szétdobálta a szobában és könyveit is egy rakásra szórta. Azután a szoba közepére leteríté az új szőnyeget, a melyet azért vett, hogy a regény azon írassék.

Ez megléven, kibontotta az egyik üveget és csak úgy pohár nélkül rémítő nagyot czuppantott a száján.

A bor savanyú volt. Pálhalmy úr összerázkódott tőle s pillanatig a levegőnek egy láthatatlan pontjára függesztette a tekintetét.

Azon gondolkozott, hogy a regényírók milyen borral szoktak élni, de erre nézve hiába keresett a levegőben és az emlékezetében adatokat.

Most aztán ledobta a kalapját és papucsokat húzván, a legboldogabb érzelmek között szedte elő a heringeket.

Tudvalevő, hogy a halaktól okoskodik az ember, mert foszfor van a hasukban. Én ugyan nem tudom ezt bizonyosan, de Pálhalmy úr bizonyosan tudta. Hanem hogy miért evett a heringekhez juhturót, azt hiszem, ezt sem én, sem ő nem tudta volna megmondani. Lehet, hogy csak azért, mert az íróféléknek szokott ilyen különös gusztusuk lenni; lehet, hogy olvasott valami ilyen ételről a francia szakácskönyvben. Elég az hozzá: Pálhalmy úr megevett 3 darab heringet és a juhturónak felét.

Ez megtörténvén, elővette az új bajúszkefét és tizenöt szál bajúszát széthúzta vele.

-171-

Eközben észrevette az írók arczképeit s föl is aggatá azokat a falra. A nagyobb Jókait az ajtóval szemközt, a kisebbet pedig az ajtó fölé. Húgó Viktor és a többiek költői rendben, azaz hogy anélkül fityegtek a falon.

Pálhalmy úr meglegegedetten tekintett rajtok végig s elgondolta magában, hogy talán 100 év múlva az ő arczképét is árulni fogják a 40 kros fotografiák között.

Még Petőfi Sándor gipszszobra volt hátra. Ezt gondosan letörülgette s úgy állította föl az asztalra.

Ezek után csibukra gyujtott és kihúzta a tintásüveg stupliját. Beleigazította a tollat a szárba s a szőnyegre szórván néhány koncz papirost, maga is oda telepedett.

Az előkészületek tehát megvoltak. Most már csak maga a regény volt hátra.

Pálhalmy úr azon gondolkozott, hogy milyen regényt írjon; vígat-e Kock Pál modorában, rémeset-e Féval tollával, fantasztikusát-e Jókai humorával, vagy társadalmi-filozófiával teltet Hugó Viktor mintájára. Zolát nem szerette, mert a «Bugyberki Tárogatóban» rosszat olvasott róla.

Legtöbb hajlamot érzett magában egy szívreható komoly regény megírására.

-172-

Meghúzta hát ismét a pintest és belevágta tollát a kalamárisba.

Mindenekelőtt a címet kellett megcsinálnia, mert hát tudvalevő, hogy a cím van elől.

Írt:

«A BARLANG VÉRES KÖRMŰ HIÉNÁJA.»

Nem tetszett neki: igen hosszúnak találta.

Kitörülte tehát és újat írt:

«SZELLEMI SÜNDISZNÓ A JÉGVEREM TETEJÉN.»

Ez igen tetszett volna neki, de nem tudta kitalálni, hogyan helyezze a sündisznót a jégverem tetejére és miért legyen az a sündisznó szellemi?

Írta tehát:

SZERELEM és RABLÁNCZ vagy a mexikói darúvadász.

S alá jegyzé:

REGÉNY.

ÍRTA:

PÁLHALMY ADORJÁN.

Ez elég szép volt. Mindjárt ki is cifrázta a betűket szép egyenletes vonalakkal.

Most aztán következett volna a regény.

-173-

Eszébe jutott, hogy először a regény hőisével kellene tisztában lenni.

Belevágta hát a tollat a kalamárisba, azután ismét jót húzott a pintesből.

És ezek után hanyatt fordulván, megképzelte a regény hőseit.

Legyen a neve - így okoskodott magában - *Szoborváry* Tihamér. Mindenesetre, szép, fiatal, barna ember.

Illő dolog lévén pedig, hogy egy szép, fiatal, barna embernek kedvese is legyen, elhatározta

magában, hogy ezt a kedvest *Pacsirtavölgyi* Eleonora képviselje.

Ez a hölgy kétségenkívül a világ legbájosabb szőke tündére lesz; mert ha a hős barna, a hősnőnek okvetlenül szőkének kell lennie.

Most már csak az kell, hogy ezek mit cselekedjenek olyan regényes dolgot, a mit érdemes legyen megírni.

Itt Pálhalmy úr újra meghúzta a pintest és hasra feküdt.

Szöktetés... zárda... éj... barlang... száguldó lovak... lopott kincsek... háborgó tenger... holdvilágos éjben rémítő akasztófa... azon egy ember... rémes temető... vörösbugyogós haramiabanda... háború... pokol... zivatar... várromok... pénzverő műhely a föld alatt... lidércz... vándorlegény... mennydörgős ménkű... uzsorások... mostoha anya... és olajfaerdő forgott az agyában; de csak nem tudott kiokoskodni ezekből semmi regényt.

-174-

Újra meghúzta tehát a pintest és elhatározta magában, hogy megkezdi a regényt; majd a toll összepercegeti a gondolatokat.

Kihúzta hát a kalamust a tintatartóból s rátámasztotta a papirosra.

Azon gondolkozott: miként kezdje el.

Ugy-e hogy:

«Midőn...

Vagy:

«Azontúl...

Vagy:

«Rémes éj...

Avagy:

«Egyedül...

Hasztalan törte a fejét: nem tudott belekezdeni.

A tollszárból szépen kicseppent a tinta. A nyelvét már ki is öltötte, hogy fölnyalja, de eszébe jutott, hogy kétféle szere is van a tintacsöppek eltüntetésére; alkalmazta is azonnal mind a kettőt.

-175-

Eltelt egy, eltelt két óra. A toronyban az éjfélhirdetés is elkongott már, de Pálhalmy Adorján még mindig nem találta meg a kezdőszavakat.

Utoljára már dühös kezdett lenni.

Akkor meg még úgy se talált bevezetést.

Végre igen-igen megharagudott Pálhalmy úr: lekapdosta az arczképeket a falról, belesapdosta a fáskosárba; fölrugta a tintás üveget, a papucsát pedig hozzávágta a túrós bődönhöz és lefeküdt, elaludt.

* * *

Másnap a polgármester ajtaján megint csak bealázatoskodott.

- Mit akar?

- Kérem ássan, talán tetszik emlékezni: *Pavlicsek Vendel* vagyok...

-176-

Mikor a Szentföldet jártam.

Elvira tizenötéves volt.

Én tizenhat.

És szerettük egymást.

Elvira nappal regényeket olvasott, éjjel a csillagokat nézte.

Én nappal az ő szemeit néztem, éjjel pedig verseket írtam hozzá.

Elvira szemei szépek voltak, sokkal szebbek, mint a hozzáírt verseim.

Egy szép holdas éjszakán, mikor Elvira a csillagokat nézte, odalopódtam az ablaka alá és megkértem feleségül.

Elvira akkor éppen valami kereszties lovagról olvasott. Álmodozva felelte, hogy csak azzal a föltétellel lesz a feleségem, ha elmegyek a szentföldre és hozok neki egy üveg vizet a Jordán folyóból és egy török-fejet.

-177-

Nagyon különösnek tetszett nekem ez a kívánság. Nem emlékeztem olyan szokásra, a mely a vőlegénytől Jordán-vizet és török-fejet kívánna nászajándéknak, de Elvira megtudta mutatni a «*Feketesisakos lovag*»-ból, hogy Braunbergi Emerenciának is ilyen tárgyakat hozott a vőlegénye.

- Légy hős, mint a feketesisakos lovag, - szólt Elvira.

Mire én kifujtam a mellemet és nagyokat vágtam egy paszulykaróval a levegőbe.

Elvira megesküdött, hogy addig, míg oda leszek, kenyéren és vízen él és férfiszemekbe nem tekint.

Azután megcsókoltuk egymást. Ő levágott egy fürtöt a homlokáról, én pedig a fejem közepén levő fürtöt tekertem a mutatóujjamba és rántottam ki hősieen, a nélkül, hogy a fájdalom miatt ordítottam volna.

És elváltunk.

Még aznap elszöktem hazulról és kimentem a kukoriczaföldre.

Törtem a fejemet, hogy mit tegyek.

Hiszen Jordán-vizet csak tudtam volna szerezni, akár egy puttonnal, de már törököt bajos volt találnom. Pláne török-fejet Bikádon éppen nem szoktak hordani és így Elvirának ez a kívánsága roppant fölcsigázottnak tünt föl előttem.

-178-

Egész nap négykézláb jártam a kukoriczák és napraforgók között.

Időnkint leheveredtem a tökbokrok közé és belevagdostam a tökökbe Elvira monogrammját.

Máig is emlékszem, hogy nagyon sikerült monogrammok voltak s a szívekkel együtt pompásan kiforrtak.

Annyi monogrammos tök termett abban az esztendőben, hogy a vármegye összes disznói meghízhattak volna tőle.

Estefelé rettenetesen megéheztem. Loptam kilencz cső kukoricát és tüzet raktam.

Mikor éppen kiakarom venni a pirosra sült kukoriczákat, zörgést hallok a közelben.

A csősz jött.

Meglapultam egy töltés mellett és hallottam, miként káromkodik a Szent-Föld csősze.

Ez kétségen kívül nagy illetlenség és szentségtelen cselekedet volt tőle, dehát nem utasíthattam rendre, különben elárult volna Elvirának.

A gazember megette mind a kilencz cső kukoriczát és eloltotta a tüzet.

Kénytelen voltam hazamenni.

El nem tudták otthon gondolni, hogy miért bujdosom én egész nap a padláson, a pincében és a kamarában.

-179-

Az apám folytonosan kerestetett és vallatott.

Azt hitte, hogy rossz fát tettem a tűzre.

Végre a hatodik napon egy molyette pecsétes töröksipkát találtam a padlás egyik zugában.

Azonnal megtöltöttem két pintes üveget patakvízzel és mentem Elvirához.

Még akkor is a kereszties regényt olvasta.

Mikor meglátott, lecsapta a könyvet és a nyakamba borult.

- Tehát megjöttél? - kérdezte elérzékenyülten.

- Amint látod édesem.

- Azt hittem, tovább fog tartani az utad.

- Magam is azt hittem, de igen siettem; tudod, gyorsvonaton utaztam.

- És a szent-víz?

- Itt van.

Elvira elkapta tőlem az egyik pintest, azután letérdelt és megitta az utolsó kortyig. A másikat eldugta az ágy alá.

- Hát a török-fej?

Kihúztam a kopott fezt a zsebemből.

- Itt van lelke az is.

- De hiszen ez csak sipka!

- Az igaz; de fej is volt benne.

- Hát hova lett?

- Bizony szentem: elveszett az az úton.

Azt hittem, hogy Elvira vissza fog küldeni Palesztinába, s már előre reszkettem attól a gondolattól, hogy újra bujdosnom kell egy hétig az apám régi csizmái és szűzdohányai között.

Azonban Elvira éppen nem tett szemrehányást, sőt nagyon helyeselte azt az eszmémet, hogy a török-fejet elvesztettem. - Ő úgymond - nem tudott volna aludni a török-fej miatt.

Különben nagyon örültünk a viszontlátásnak. Ő azon örült, hogy a törökök sem a fületem, sem egyéb tagomat nem vágják le, én pedig azon örültem, hogy Elvira a legszilajabb pusziskodásaim dacára sem öklözött oldalba, mint annakelőtte.

- Eredj a papához és kérd meg a kezemet, - szólt Elvira, miután eleget örvendeztünk.

- Már lelke - szólék - voltam a szentföldön, emberevő vad törökök között, de apád elé nem merek menni. Hanem tudod mit, kérd meg te a kezedet az én számomra.

Nem tudom, mit felelt volna Elvira, mert az apja éppen ebben a pillanatban lépett be hozzánk.

- Hát ön mit keres itt? - kérdezte tőlem nem a legbarátságosabb hangon.

- Én... már hogy én?

Elvira lelkesülten kiáltotta:

- Papa, ő a szentföldről jön.

- A szentföldről?

- Igen, apám. Itt van annak a töröknek a sipkája, a kit levágott, és egy üveg Jordán-víz.

Az öreg úr a kezébe vette a sipkát és nevetett.

- Öcsém, hiszen ez az apádé volt. Együtt vettük ezelőtt tíz esztendővel Pesten.

- De kérem...

- Ehol a neve is apró betűkkel belevarrva, nehogy összecsereljük a kaszinóban.

Elvira ekkor már sírt boszúságában, én pedig vigyáztam, nehogy a sifonért nézzem ajtónak.

A laskádi leányok.

- Egy hírlapíró emlékirataiból. -

Budapesten a Fiume-kávéházban hallottam, hogy Laskádra a «Laskádi Napló» mellé egy munkatársat keresnek.

Barna Dóri, a mindenttudó riporter, azt mondta, hogy oda nem tanácsos elmenni, mert szerencsétlenül járhatok: t. i. a szerkesztő nekem is juttat egyet a 14 leánya közül, s ezzel én is tönkre leszek téve, mint eddig öt munkatársa, kiket megházasított.

Nagyon komoly arccal mondta ezt Barna Dóri, azért nem hittem el neki. Ilyen cifraeszerű riporterrel sohasem tudhatja az ember, mikor mond igazat; tanum rá egynehány tuczat ujságíró, a kiket a falnak ugratott.

Hát biz én megeresztettem egy villamos sárkányt:

Laskádi Napló, Laskád.

*Hallottam, hogy üresedés van. Bárkonyost elhagytam. Nevemet ismerheti.
Ha tetszik, szolgálatára állok.*

Fiume-kávéház.

Zelenvári Balambér.

A feleletet egy óra múlva megkaptam:

Hány éves? Nős-e? Egészséges-e? mit kér?

Gondos Attila.

Visszadróztam.

Húsz. Nőtlen. Mulandó sántaság. Száz flór.

Éjfélkor jött rá a válasz:

*Ha nem marad sánta, akkor fizetek első hónapra 60 frtot, később többet.
Jöhet rögtön!*

Egy óra múlva a robogó vonaton ültem.

Délharangszókor értem Laskádra.

A perronon mozgó közönség közül kivált egy hosszú, csontos, barna ember és így szólt hozzám:

- Ön Zelenvári?

- Én vagyok.

- Úgy megölelgetett, hogy minden bordám ropogott belé.

-184-

Kissé megütődtem ezen a színészberek közt divatos fogadáson, de azt gondoltam, hogy ez laskádi szokás. Utóvégre is nem lehet minden ember laskádi; nem tudhatja, hogy a laskádi szívesség bordaropogtatásban nyilvánul.

Az úton azt kérdezte tőlem, hogy miből származott a sántaságom, a mire én *megnyugtattam*, hogy egy véletlen eset: a budai tornaegyletben velocipédezni tanultam, a kerekek elragadtak és én behajtottam a bokrok közé, a hol is egynéhány tüske úgy megcifrázta az inaimat, hogy egypár napig járni sem tudtam.

Egy magas új ház előtt álltunk meg. Azt mondta, hogy tegyem magamat kényelembe a szerkesztőségi irodában, majd értem fog jönni egy negyed óra múlva.

Én tehát beléptem egy kis ajtón egy nem annyira tágas, mint inkább sötét szobába, a hol a földet újságpapirosok borították és a két óriási íróasztalt különféle iratok és nyomtatványok.

Egyszerre otthon éreztem magamat.

Levertem magamról egy kissé a port. Megnéztem, milyen orczát mutat a zsebtükröm, azután körülnéztem, hogy hová tehetném a zsebemből azt a nagy csomó spanyol-szivart, a mit Budapestről hoztam.

-185-

Gondoltam: ebéd utánig beletehetem az egyik asztal fiókjába, abba az asztaléba, a melynek már az alakja is mutatta, hogy az enyém lesz.

Kihúszom a fal felől való kis fiókot, hát egy levelet látok benne ezzel a címmel:

«Utódomnak.»

Ez bizonyosan nekem szól! - gondoltam magamban és fölszakítottam.

A következő sorok állottak benne:

«Testvérem a malórben!

Tudd meg, hogy ide nem munkatárs kell, hanem férj.

A szerkesztőnek 9 drb leánya van.

Jobb, ha még most megszököl, mint akkor, ha már valamelyik a feleséged lesz.

Ne hidd azt, hogy kikerülheted a sorsodat azzal, hogy nem kötsz egyikkel sem viszonyt.

Őt kollegánk ragadt már a lépen, menekülj, nehogy te légy a hatodik!

Jóakarattal tanácsolja

Elődöd.»

Ez a levél megdöbentett. Dehát csak nem futok el rögtön és éhesen! Utoljára is mi veszedelem várhat az emberre kilencz leánytól? Legrosszabb esetben teszem a szépet valamelyiknek, azután ha látom, hogy bordámmá kezd válni, hát fölmondom a szerelmet, mint az állást.

-186-

A szerkesztőm karon fogott és bevitt a szalonba.

Csakugyan kilencz leány állt ott katonai rendben. Valamennyi óriás magas, valamennyi vörös és szeplős.

A szerkesztőm elmondta a neveiket:

- Háni, Fáni, Náni, Mári, Sári, Kádi, Debora, Ludmilla, Leokádia.

Valamennyi kezet fogott velem, valamennyi úgy megszorította a kezemet! hogy titokban sziszegtem és szétráztam összeragadt ujjaimat.

Azután egy hárommázsás hölgy előtt nyitották szét a terem kettős ajtaját. A szerkesztő azt mondta, hogy a felesége, hát kezet csókoltam neki. (Olyan volt a kezefeje, mint egy kipuderozott vívőkeztű).

Azután megint egy hárommázsás hölgy czammogott be a kettős ajtón. Azt hittem, ez is a felesége, de még jókor megsemmisítette ezt a hitemet azzal a kijelentéssel, hogy ez az ő anyja.

Most már értettem, miért nem lehet itt házasság nélkül végezni a szerelmi viszonyt: ha ez a kilencz herkulesi termetű leány és ez a két hájhalom nekiesik az embernek, hát rozsprádlivá verik az ökleikkel.

Olyan hosszú asztalhoz ültünk, mintha bankett lett volna.

Meg voltam hatva; összes szellemi erőimet gúzsba rántotta valami névtelen ijedség.

A lányok és mamák úgy vizsgálták az arczomat, mintha valami hadifogoly lettem volna. Én szorítónak éreztem a széket, fojtónak a levegőt; úgy tetszett, mintha a falon levő képek gúnyosan nevettek volna reám s a nagyokat kettyenő falióra halálos ítéletem közeledését hirdette volna.

Azonban mindez csak egy perczig tartott: szívem fölszabadult a nyügtől, újra visszanyertem a szokott hidegvérűségemet.

Mindenekelőtt meglepetésemet fejeztem ki, hogy a várt nehézlevegőjű ólomvilág helyett menyországba jutottam, s gratuláltam a szerkesztőnek, hogy ilyen angyalok között töltheti az életét.

A szerkesztőm olyan képet vágott, mintha birsalmába harapott volna; de a mamák és leányok orra alatt széjjelfutott a mosolyvágány. Mind a kilencz leány felém kiáltott:

- Oh, ön hízeleg! Ön bókol!

Biztosítottam őket, hogy csakugyan kellemes helyzetnek tartom 9 leány és két nyájas arcú mama között élni, mire olyan szóvihar indult meg, hogy a magam hangját sem voltam képes meghallani. Szüntelen kérdéseket intéztek hozzám s volt időm kiszámítani, hogy egy percz alatt minden leánytól 12 kérdést kaptam, vagyis egy percz alatt összesen 108-at - már pedig ennyi feleletet nem voltam képes adni, hát inkább ettem és a fejemmel integettem hol az egyiknek, hol a másiknak.

Végre a mama megharagudott és lecsapott az ötkilogrammos öklével az asztalra, de úgy, hogy minden tényér hármat ugrott tőle.

- Ne csácse! Micsoda illetlenség ez! - rikkantá keményen.

Az igaz, hogy ez a rendreutasítás még nagyobb illetlenségnek tetszett előttem, de hát utoljára is egy mama megengedheti magának a leányaival szemben.

A hölgyek duzzogni kezdtek, a papa a gallérjai közé vonta a fejét, magam is úgy megszeppentem, hogy nem mertem szólni, - hátha ez a fehér mammut még rám is rikolt egyet, hogy ne csácsoljak!

Azonban a tisztos mama beszélni kezdett velem, hogy mit csináltam Budapesten és micsoda kimagasló pontjai vannak a multamnak?

Értettem, mit akar.

Hát biz én lehető bőven elmondtam, hogy multamban nincs öröm, de jövőmben van remény. Az anyám léghajózónő volt és a felhők fölött szült, miért is az illetőségemet nem tudjuk megállapítani. Hogy az apám ki volt, arra az anyám sem tudott visszaemlékezni soha.

Rokonom csupán kettő van: az egyik perces segéd Londonban, a másik rokonom pedig a konstantinápolyi hóhér.

A hölgyek sikoltoztak, a szerkesztőm hümmögött.

Meg voltam győződve arról, hogy ezzel a füllentéssel elrontottam a vőlegényi étvágyukat.

Csendesen és közönyösen folyt ezután a társalgás.

Időm volt megjegyezni magamnak, hogy a legidősebb kövérkés hölgyet Márinak hívják, a selypítő pajkosat Háninak, a szemölcsös állu a Fáni; a Ludmillának szép vékony sasorra van, de félreáll; Sári naccsága az egyik szemére kancsalít, a Kádi pedig mind a két szemére; Debora kisasszonynak nincs szemöldöke, hanem e helyett adott neki a természet olyan csinos kis bajuszkát, hogy szinte gusztusa támad az embernek megkínálni magyar nemzeti bajuszpedróvel. Leokádia volt köztük a legizmosabb és legkomolyabb; komolyságától idegessé lett az ember, mert az orra nagyon pisze volt és az ajkait úgy össze csucsorította, hogy egy kisebb fajta gombbal be lehetett volna takarni. Legfiatalabb volt köztük a 17 esztendő Náni, és legszebb is lett volna, ha a két szemfoga szüntelen ki nem kandikál az ajkai közül; - hasonlított a güzühöz.

Abban azután valamennyien megegyeztek, hogy szóhoz nem hagyták jutni, a ki közjük került; továbbá abban, hogy mindnyájan nagyobbak voltak mint én, legalább is másfél fejfel...

Átvillant az agyamon, hogy ha éppen nagyon megszorítanának a körülmények, hát melyiket választanám? - Háromszor is sorra néztem őket és életemben először gondoltam az

öngyilkosságra.

Ebéd után körülnéztük egy kissé a várost, azután hogy vissza tértünk, a mama kijelentette az öreg előtt, hogy a szalon mellett levő szobát fogják nekem adni.

- Mit, - az én szobámat? riadt föl a szerkesztőm, - hát én akkor hol fogok lakni?

- Neked, kedvesem, kitisztítjuk és bebútorozzuk a spájzot, addig pedig a gyerekszobában is meglehetsz.

Én azonnal kijelentettem, hogy ilyen szívességet nem fogadhatok el, pláne, hogy miattam a principálisom a spájzba legyen szorítva, azt éppen nem tudnám elviselni.

-191-

Azonban az asszonyág nem engedett.

- Itt én vagyok az úr, - mondá - én rendelkezem a szobák fölött. Pali nem lesz megrövidülve, mert ugyanazt a kényelmet fogja megtalálni ott is, a mit eddig.

A leányok is megrohanták a papát, hogy hogyan lehet olyan illetlen, mire az öreg durczás orcát vágott.

Daczára minden tiltakozásomnak, a hölgyek megfogtak és betuszkoltak az említett szobába, a hol már ott volt a kofferem.

Azt mondták, hogy tegyem komóttá magamat és pakoljak ki.

Az izmos udvariasságnak nem állhattam ellen: kényelembe tettem tehát magamat, a mi énnálam annyit tesz, hogy rágyujtottam egy havannára és végig feküdtem a kanapén.

Azon gondolkoztam, hogy micsoda gyötrelmek várnak még reám?

Künn akkor kezdett sűrűsödni a sötét, szobámban is homályt leheltek ki a szögletek.

-192-

Egyszer csak halk kopogtatás hangzik az ajtómon.

- Szabad!

A szemölcsös állú Fáni dugta be a fejét.

- Tessék kérem!

- Egyedül van? - kérdezte érzelmes fuvolahangon.

- Egészen egyedül.

Betette maga után az ajtót. Hozzám jött sietve lábujjhegyen és megkapta a kezemet. Azután gyorsan, izgatottan beszélt:

- Ne szóljon! Tudom, mit akar mondani! Azt ugy-e, hogy szeret?

- De kérem!...

- Ne tagadd! Láttam a szemeidből, mikor beléptél az ajtón; éreztem forró kezed szorításáról, mikor bemutatattak.

- De kisasszony!...

- Ne mentegesd magadat! A szívnek parancsolni nem lehet. És óh, én is megvallom, hogy viszonszeretlek!

Ezeket elmondva, rám borult és ajkait úgy odanyomta a bajuszom alá, hogy egy percig nem tudtam szuszogni.

Meg akartam neki magyarázni, hogy tévedés van a dologban; de ő egy új rohamot intézett ajkaim ellen s kijelentette, hogy viszonyunkat titokban fogja tartani; azután fölkapta az ollót, egy téglavörös fűrtöt vágott le a homlokáról, gyors mozdulattal dugta bele a mellényem zsebébe és egy színpadi csókintéssel kisuhant.

-193-

Boszús voltam. Szivaromat odavágtam a falhoz és azon gondolkoztam, ne fogadjak-e egy hordárt, hogy megnádpálcáztassam vele magamat.

Azonban eszembe jutott, hogy többet ér a filozóf nyugalom mindennél, miért is leültem egész nyugodtan és fagypontra igyekeztem higgasztani a véretem.

Ismét kopogtattak az ajtómon.

A görbeorrú Ludmilla jött be.

Megállt velem szemközt; lenyomta vaskezeivel a kezemet az asztalra és ábrándos szemeit félig lehunyva kérdezé:

- Ugy-e, mi értjük egymást?

- Nem tudom, mire céloz nagysád.

- Fölösleges köztünk minden udvariasság. Szemedből láttam, hogy szeretsz! Légy nyugodt! *Remélhetsz!* Foglalóul, im vedd csókomat!

Ezeket mondva átkapott és úgy magához ölelt, hogy kénytelen voltam eltávozása után néhány úszómozdulatot tenni a karjaimmal a levegőben, hogy helyreroppantsam a lapoczkáimat.

-194-

- Mi az ördög lehet az én szemeimben, - gondoltam magamban, hogy ezek a leányok vallomást olvastak ki belőle? S egyúttal föltettem magamban, hogy ha mégegyszer sokleányos házhoz megyek, hát sötét czvikkert akasztok az orromra.

Újabb kopogás.

(No, ha ez is szerelmet vall, akkor rögtön megszököm!)

A kancsal Sári közeledett hozzám.

- Mivel szolgálhatok nagysád? - kérdeztem hidegen.

- Ön nem fog engem elítélni; gyöngé nő vagyok és a szívemnek nem tudok parancsolni. Én szeretlek téged! - folytatá erős kitöréssel, - s meghalok, ha nem lehetsz az enyém!

Kénytelen voltam biztosítani a vonzalmamról, csakhogy meg ne haljon; mire olyat czuppantott az orcámra, hogy minden fogam megingott tőle.

Kezdtém büszkének érezni magamat; nem is tudtam eddig, milyen don Juan vagyok.

Mikor a szemöldöktelen Debora belépett, már előre tudtam, mit akar mondani. Nem lehetett ellenkezni. Nem is próbáltam. Hiszen ha azt mondom neki, hogy nem szeretem, hát úgy a falhoz ken, hogy Liebig-féle extraktummá válok egyszerre.

-195-

A többi leányt már vártam.

Hamar végeztünk, mert nekem nem kellett beszélni.

Mikor azután a 9-ik leány is kiment a szobából, újra végig vettem magamat a díványon; s hódító Hannibálnak éreztem ugyan magamat, de minden öröm nélkül - a hódítmányokat tekintve.

Újra kopogtattak.

- Mi az ördög? - gondoltam, - bizony még a házbeli szolgálók is nyilatkoznak!

A ház kövér úrnője lépett be.

Bizonyos heroizmussal léptem eléje:

- Ne fárassza magát nagysád, már tudom...

- Mit tud?

- No hát hogy szerelmes belém.

Kaczagott és megveregette az orcámat.

- Maga kis csacsi!

Éreztem, hogy nem kis mértékben van igaza.

Azonban a jó öregasszony kijelentette, hogy tréfának veszi a dolgot s maga helyett majd ad egyet a leányai közül; azután hitt vacsorára.

Kábultan engedelmeskedtem.

A leányok forró pillantásokkal üdvözöltek.

Az öreg azt kérdezte tőlem, hogyan érzem magamat az új légkörben?

-196-

Oh! milyen okos ember volt, a ki a hazugságot kitalálta!

Az első tál étel után egy diónagyságú kenyérgalacsin éppen a számba repült, csaknem megfulladtam tőle. Azonban ez nem akadályozott abban, hogy barátságosan ne mosolyogjak; mire a kilencz leány olyan ostrom alá fogott, hogy csaknem megvakultam, s a következő éjszakán nem győztem böngészni a kenyérgolyókat a hajam között.

A mama kedélyes mosolylyal intette a leányokat:

- Jól viseljétek magatokat, mert Zelenvári úr rátok nézve igen megtisztelő nyilatkozatot tett.

(Jaj! ha ez a vén Uchácus most csakugyan kínál egyet a leányai közül, akkor el vagyok veszve!)

A ferde orrú Ludmilla felelt reá:

- Már én tudom, mama!

- Rám vonatkozik, - szólt Mári.

- Oh, csak én lehetek szóban, - jegyzé meg öntudatos mosolylyal Háni.

- Ugy-e, én ne szóljak? - kérdé szerelmes tekintettel Debora.

- Az égre kérem, ne szóljon egyikük se! - Feleltem kétségbeesetten.

- Mit? egyikünk se? - riadtak össze a lányok.

- Nekem nyilatkozott! - vallotta Kádi.

- Nekem vallomást tett!

- Nekem szerelmet vallott!

- Hazudtok! Én jegyese vagyok!

- Én a menyasszonya!

Fülsiketítő lárma tört ki erre.

Én a Himalája szikláit éreztem rám szakadozni.

A leányok sikoltottak, rikácsoltak: «Ön csapodár! Ön csaló! Gézenguz! Svindler! Kötnivaló kujon!»

Nem állhattam tovább: fölugrottam, nekiiramodtam az ablaknak és kiugrottam az utcára.

Így menekültem meg a nagyobb ökölvész elől és így nem lettem én Laskádon belső dolgozótárs...

Az én vendégem.

- A szegedi orsz. dalárünnepély alkalmából. -

Három dologért tudok boszankodni: 1-ör: Ha valaki azt mondja. «Ejnye, de rosszul *néz ki!*» (t. i. a saját bőrömből). 2-or: Ha olyan levelet kapok, a melyben azt írják, hogy 8 nap alatt okvetlenül válaszoljak. 3-or: Ha alvás közben zavarnak.

A dalárünnepély első napján történt, a kora reggeli órában. Éppen a perzsa sah legszebb feleségének kurizáltam álmomban, midőn valaki betaszítja az ajtómat és rám bömböl ekképen:

- Jó reggelt kívánok!

- Köszönöm! Kit keres az úr?

- Ide utasított az elszállásoló bizottság. Én Dörgő Balambér bugófalvi basszista vagyok.

- Nagyon örülök! - feleltem. Pedig bizony eszemágában sem volt örülni. Azon gondolkoztam, hogy miért küldték ezt a bikanyakú basszistát hozzám, holott én úgy a szállásadó-, mint a városi adóbizottság előtt szorgosan eltitkoltam a lakásomat, - midőn a torzonborz basszista rádobta a táskáját az íróasztalomra és így szólt:

- Hallottam, hogy a szegediek vendégszeretők és önnek, uram, kiválóan jó vendégszerető orczája van.

- Kérem, kérem...

- Tudja mit: igyunk brudert!

- Nincsen borom.

- Van nekem jó borovicskám, többet ér ez, mint a bor. Ehol-e!

Ezzel kihúzott a zsebéből egy égettczukorszínű üveget és miután a dugóját kivette, odajött az ágyamhoz és belenyomta az üveg végét a számba, mondván:

- Szerbusz!

- Szerbusz! - feleltem, a borovicska miatt kicsurgó könnyeimet törülgetve.

Balambér barátom leszórta magáról a ruháit.

- Lefekszem, - szólt - nem aludtam egész éjjel.

S nehéz duplatalpú csizmái nagyot koppantak, mikor lerázta a lábáról.

Én kíváncsi voltam arra, hogy hova fekszik az atyafi; mert a szobámban más ágy nem volt, mint a melyben én feküdtem; a kanapém pedig olyan természetű, hogy a ki ráül, az a következő pillanatban ugrik és ordít.

Az én basszistám egész pórére vetkőzött s egy czápához illő ásítással szólt hozzám:

- No! gyere ki már abból a vaczokból, - csak nem gondolod talán, hogy állva fogok aludni, mint az elefánt?

Olyan határozott hangon mondta ezt Balambér, hogy nem voltam képes neki ellentállani. Egy keserves sóhajtással kiszálltam a nyugalom lágy öléből s az egyik székre ülve sajnálkoztam azon, hogy be nem pecsételtem az ajtómat.

Balambér a szoba közepére állt és keresztbe csapva a karjait, így szólt hozzám:

- Erős-e az ágyad?

- Erős hát, miért ne volna erős?

- Azért kérdezem, mert én tornász is vagyok.

Ezt mondva, hirtelen leguggolt és egy känguruhoz illő ugrással az ágyam közepén termett.

Az ágy recsegett, de nem szakadt le.

Bámultam az ugrást és bámultam az ágyamat. De a mutatványoknak még nem volt vége: Balambér az ágy közepén állva hirtelen újra fölugrott és már a légtelen fekvő helyzetet véve, hullott alá az ágyba.

-201-

A következő pillanatban úgy hortyogott, hogy a falak is reszkedtek belé.

Úgy éreztem magamat, mintha rám ugrott volna. Minden bátorságomat tönkreugrotta ez az irtózatoss ember.

Halkan felöltöztem és elszöktem hazulról.

Eleinte azon gondolkodtam, hogy átszököm Vásárhelyre vagy Palicsra, és nem törődöm vele, ha tótágast áll is Balambér az ágyam közepén; azonban csakhamar elhajtottam magamtól ezt a gondolatot: eszembe jutott, hogy ez a szörnyű ember megnyiltterez érte a Naplóban és én akkor tönkre leszek csepűzve! Majd meg azt tettem föl magamban, hogy erélyesen ki fogok ellene kelni; de a következő pillanatban lemondtam erről a tervemről. Csak én jártam volna meg vele: szétordította volna a dobhártyámat, vagy ráugrott volna a fejemre.

Délben gondosan megebédeltem és hazamentem abban a reményben, hogy a vendégemet talán egy véletlen gutaroham életképtelenné silányította.

Dehogyan: úgy hortyogott, hogy a kapu szárnyai reszkettek belé.

-202-

Benyitottam az ajtón.

A feje lábtól volt; az egyik lába lelógott; a másik pedig az ágy mellett levő pipatartómon pihent. A szobámon végig csurgott a borovicskája, a melynek üvegét elfelejtette bedugni.

Már éppen azon gondolkodtam, hogy visszavonulok, midőn hirtelen abbahagyta a horkolást; a szemeit fölnyitotta és rám mordult:

- Miféle disznóság ez! Hogy mersz engemet zavarni?

Azután kiugrott az ágyból és békésebben dörögött:

- Jól van no. Szerbusz! Hol a borovicskám?

Odament a kabátjához és kihúzta az üveget.

Nagyon csóválta a fejét, mikor látta, hogy üres: hosszú és néma szemrehányó tekintetet vetett reám és így szólt:

- Megittad?

- Nem én.

- Ugyan ne tagadd, látom az arczodról, - szólt boszúsan, azután megennyhült hangon folytatta: Se baj no, veszünk majd frisset. Vagy akarsz magad hozni? Nem? Az se baj. Legalább elmondhatom, milyen vendégszeretettel fogadtak a szegediek.

-203-

- Hozatok én, - szóltam engesztelően. De ő, úgy látszik, ekkor már letett a borovicskás szándékáról, mert hirtelen nagyot ordított:

- Mosdóvizet!

Azt hitte, hogy cselédem van. Megmagyaráztam neki, hogy ezt a luxust én nem ismerem. Erre aztán azon pórén kiugrott az udvar közepére a kúthoz, és úgy húzta a nyaka közé a vizet, hogy még ma is látszik a tócsája.

Persze a nyelves házmesterné ezt nem állhatta meg szó nélkül. Fenyegetőleg állott melléje a seprűvel s az udvarbeli gyerekek is odacsődültek, hogy a különös mulatságot élvezzék.

Balambér először nem vette őket észre, azután mikor a zaj a fülébe ütközött, hirtelen megrázkódott, mint egy new-foundlandi, úgy, hogy a körülete állóknak szeme-szája tele lett vízzel - és a szemeit megtörülve, nagyot bömbölt:

- No, mi az?

Erre a hangra a házmesterné elhajította a seprűjét és bemenekült a konyhába, a gyerekek pedig ijedten visítózva futottak széjjel.

Balambér berohant a szobába, kihúzott a sifonéromból három új lepedőt és beletörülközött.

Majd egészen felöltözködve rám parancsolt, hogy keféljem végig, - a mit én meg is tettem.

Nagyon drukoltam, hogy a cipőit is kifényesítteti velem; de ezt már nem tette: ő maga sajátkezűleg subickolta ki az ujdonatuj ruhakefémmel.

Miután így elkészültünk, megnézte az óráját és kijelentette, hogy a vendégszeretetemet igénybe véve ebédelni óhajt.

Elvezettem a Hungáriába, a hol legolcsóbb minden és magam is ráadtam a fejemet arra, hogy mégegyszer megebédeljek. (Dehogy mertem volna azt mondani, hogy én már túlestem ezen a kellemetlenségen!)

Megevett 3 porció levest, 4 tál babot, 2 karmanádlit, 1 egész libát, 6 tányér turóscsuszát, 4 darab sajtot, 3 görögdinnyét és megivott ebéd előtt 4 pohár cognacot, ebéd alatt harmadfél liter bort, ebéd után pedig egy liter fekete kávé rummal.

Azt kérdeztem tőle, hogy meddig szándékozik, Szegeden maradni?

Azt felelte, hogy ha nem lesz terhemre, hát egy hétig.

Biztosítottam, hogy egy csöppet sem lesz terhemre.

Ezen ő nagyon örült.

Úgy megszorította a kezemet, hogy még most is sajog és elment a színházi dalárpróbára.

Ez alatt az idő alatt én kihurczolkodtam a szobámból az Európába, magam pedig rögtön vonatra ültem és elzónáztam Nagyváradra.

Hogy Balambér úr hogyan verte az ajtómat, mikor a próbáról visszatért, azt nem tudom, - én az egész ünnepély alatt Nagyváradon voltam és reszketve bontogattam a szegedi lapokat: kerestem a nevemet a nyiltterekben.

Trilliók a levegőben.

- Egy hírlapíró emlékirataiból. -

A korona-kávéházi markőr rám mutat az ablakon át s a következő pillanatban mellettem terem egy bozontos medveszerű öreg úr.

- Pardon uram!

- Tessék!

- Ön Zelenvári?

- Az vagyok.

- A «**Kisdisznó**» című élcslap szerkesztője?

- Ha elő akar rá fizetni, akkor az vagyok, ha pedig gorombáskodni akar, akkor szíveskedjék délután 5 órakor elfáradni a szerkesztőségbe: mert itt az utcán nem végzek szerkesztőségi ügyeket.

- Te vagy az, akit én keresek! riadt föl örömmel a medveszerű ember és megölelt.

Azt hittem, valami ismeretlen nagybácsi, aki örököst talált bennem.

Nem az volt.

- Uram! - szólt, miután kiörülte magát, - én a «Kákoncsapi Közlöny» szerkesztője vagyok.

- Isten tartsa!

- Ismerem önt hírből.

- Jóból vagy rosszból?

- A legjobból.

- Annak örülök.

- Önt keresem már három nap óta folyton.

- És nem talált, ugy-e? Hát biz az bajos dolog is; tudja, egy élcslapszerkesztőnek nem szabad könnyen találhatónak lennie. Különben mivel lehetek szolgálatára?

- Arra kérném kedves kollega urat, jönne le hozzám munkatársnak, segédszerkesztőnek.

- Vannak leányai?

- Legényember vagyok.

- Mit fizet?

- Kétszáz forintot havonként.

Ez a szép összeg bámulatba ejtett.

- Hogyan? Ön képes 200 forintot adni?

- Nagyon.

- Eszerint jól áll a lapja?

- Kitűnően.

- Bocsásson meg, de szeretném, ha írásbeli szerződést kötnénk.

Ujságírók közt nincs ugyan ilyesmi szokásban, de azért megcsináltuk.

Oda ajándékoztam a «Kisdisznó» című lapomat a nyomdászomnak, magam pedig egy óra mulva a robogó vonaton ültem.

Az én bozontos, medveszerű szerkesztőm nem volt éppen valami mulattató útitárs, csupán akkor mozdult meg a szája, mikor egy óriási O-betű alakjában ásított vele. Ilyenkor azt hittem, hogy az állkapcsai kificzamodnak. Derék nagy állkapcsai voltak: Sámson nem verte széjjel nagyobbba a filiszteusokat.

Én semmiféle körülmények között sem szoktam unatkozni; most is elfoglalt az a gondolat, hogy a szerkesztőm ásító egyénisége nem nyilvánul-e a lapjában is.

Azonban nem fűzhettem tovább a gondolataimat; a szerkesztőm hirtelen hozzám fordult:

- Tud-e durákozni?

- Azt hiszem még nem felejtettem el.

- Nagyon szép játék.

- Megjárja.

- Nagyon szellemes játék.

- Nem vettem észre.

Beletaszította a tenyerét a belső zsebébe és kihúzott egy pakli kártyát.

- Játszik?

- Nem bánom.

- Hanem mibe szokta ön játszani?

- Biz én csak orrba.

- Az nagyon kellemetlen, sőt rendkívül veszedelmes.

- Hogyan?

- Kérem, nekem egyszer 31 kártyát vertek az orromhoz; az orrom úgy megdagadt, mint egy krumpli.

- Hát a mint akarja.

- Játszunk pénzbe.

- Mennyibe?

- Egy forintba.

- Annyit nem reszkírozok.

- Talán nincsen...?

- Eltalálta.

- Hát miért nem szól? Adok én előleget!

Ismét beletaszította az öklét a belső zsebébe és kihúzta a tárczáját. Ötven forintot számlált a tenyerembe.

És elkezdtünk durákozni.

Az első pártit elvesztettem.

- Dupla vagy semmi!

Gyorsan kevert és osztott.

Elvesztettem a másodikat is.

- Dupla vagy semmi.

- Tehát négy forint áll.

- Annyi.

Elvesztettem biz én a négy forintot is. Azután vesztettem 8-at, 16-ot, 32-öt. Mire Kákonycsapra értünk, nemcsak az 50 frtját nyerte vissza, hanem még én tartoztam neki 14 frttal.

Kákoncsapon amint leszálltunk a vonatról, mentünk egyenesen a szerkesztőségbe; ott letettük a koffereinket s azután azonmód, amint voltunk, az úti ruháinkban, neki ültünk folytatni a durákat.

Éjfél volt már pedig, de nem akartam a 64 frtom nélkül lefeküdni. Az öregnek is úgy látszott, nagy kedve van tovább játszani; egészen nekimelekedett. A szemei úgy fénylettek a nagy lámpánál, mint a hiuzé.

Hajnali három órakor már 500 frt volt a veszteségem, hat órakor 15 ezer forint, reggel 100 ezer forinton fölül, délben pedig éppen 16 millió forintjával tartoztam.

Kijelentettem neki, hogy ezt aligha fizetem meg.

-211-

Fenyegetett, hogy bepöröl és becsukat, mint nyomorult durákozót.

Én sohasem hallottam, hogy a nyomorult durákozókat be szokták csukni, miért is nagyon fölháborodtam ellene.

Kijelentettem, hogy kihívom párbajra és megölöm.

Erre hirtelen megváltozott, kért, hogy játszam vele tovább, - most már úgylis mindegy.

A boszúállás gondolata annyira megszállta az idegeimet, hogy semmi fáradságot sem éreztem: helyet cseréltem vele, azután megkevertem a kártyát.

Az volt a szándékom, hogy addig játszom vele, míg ő nem fog tartozni 16 millió forinttal és akkor majd én állok elő.

Mondhatom, hogy rettenetes nagy szerencsével játszott: estefelé már milliárdokkal tartoztam neki; sokkal több pénzzel, mint amennyi a világon valaha megfordult.

Kétségbe voltam esve.

Folyton attól féltem, hogy abbahagyja a játékot.

Azonban ő ülve maradt és a játékkedve úgy növekedett, mint az én veszteségem.

Mikor már a trillióknál és quatrillióknál jártunk, akkor jutott eszembe, hogy talán ismeri a kártyákat.

-212-

- Uram, szóltam hozzá - hozassunk új kártyákat.

- Miért?

- Mert én már valamennyit ismerem a hátáról.

- *Én is*, - felelt egykedvűen.

- E szerint ön hamisan játszott?

- Nem én.

- Ön megcsalt engem!

- De kérem!

- Mit? Még szólni mer, mikor maga bevallja! Én följelentem önt! Elfogatom, becsukatom, lenyaktíloztatom!

Az öreg úr elképedt, azután hirtelen könyörgésre fogta a dolgot:

- Kérem, ne haragudjék, ön nem tartozik nekem semmivel.

És letörülte a rengeteg összeget az asztalról.

- Az már más.

- Bocsásson meg, - szólt, - ez az egyetlen szenvedélyem.

- A hamis játék?

- A durák.

- Rosz szenvedély. Nekem 50 frtomba került.

Kivette az 50 frtomat és az asztalra tette.

-213-

- Tessék, ezt is visszaadom.

- Na, ezt jól teszi; de látja, nem szép öntől, hogy pénzre játszik.

- Kénytelen vagyok vele.

- Miért?

- Először, mert a munkatársaim 200 forintnyi fizetéséből 120 frtot okvetlenül vissza kell nyernem, különben tönkre megyek. Másodsor, mert ha potyára játszom, 24 óránál tovább senki sem akar velem durákozni.

Ebből aztán megértettem, hogy miért ígért ő nekem kétszáz forint havi fizetést; miért csigázta trilliókig a kártyaadósságot és miért nem birták ki nála az elődeim.

Agyondurákozta minden munkatársát!

-214-

Fruzinka.

Könnyű önnek, Szerkesztő Uram! Markomba nyomja a báljegyet, azután elvárja tőlem, hogy «becses lapunk érdekében» átmulassak egy bálát, s mikor a bálnak vége van, alvás helyett üljek a kalamáris mellé és rakjam a sorokat.

Arra persze nem is gondol, hogy nekem Fruzinkám van!

Méltóztatik tudni, mit jelent ez?

Ismert ön valaha Fruzinkákat?

Oh, kérem, a Fruzinkák valóságos vészangyalai a bajuszt viselő emberi nemnek! Nem tetszik hinni? Én sem hittem, azért kerültem vele egy hajlék alá.

Ne tessék gondolni, hogy csunya.

Szebb ő, mint az angyalok.

Azt se tessék gondolni, hogy mérges.

Szelídebb ő a galambnál.

Csak egy a hibája: szerelemföltő.

Kérem, a szerelemföltés a pokolnak legveszedelmesebb találmánya! Ha kinézek az ablakon, rögtön futtatja a cselédet az utcára és megnézetni, ki ment arra? ha levelet kapok a postán, azt még a konyhában fölbontja és parázsra teszi a beíratlan részét, hogy nincs-e rajta citromlével írt szerelmi értesítés. Hát még ha új nyakkendőt teszek föl és kipödröm a bajuszomat! Ki nem veri a fejéből senki, hogy ezt valami nő kedvéért teszem.

Már most tessék elgondolni: mi történik akkor, ha én Fruzinkának megmondom, hogy nekem az álarczosbálba kell mennem?

Mindenekelőtt sír egy nagyot, azután megátkozza az egész világot, a kalendáriumot, a tűzoltókat, az álarczok gyárosát, a Feketesast, a csapodár férfiakat, a hiszékeny nőket és még sok mindent. Azután becsukatja a kaput, bevarrja a fekete kabátom ujját, borsót dug a cipőmbe s tudom is én, mit nem csinál még, csakhogy el ne mehessek.

Kérem, a Fruzinkák szörnyen találékonyak.

De nekem is volt eszem; nem szóltam neki semmit arról, hogy bálba megyek.

Este 7 órakor egész nyugodtan vacsoráztunk.

Pörkölt volt és túróderelye.

A pörkölt szerencsésen elfogyott. Mikor a derelyét először vettem a villámra, Fruzinka megszólalt:

- Úgy láttam a falragaszon, hogy ma álarczosbál lesz.

A túróderelye egyszerre a vizes gégémre szaladt és akkora köhögés fogott el, hogy a szemeim csaknem kiköltözködtek a homlokom alól.

Ajánlom minden jó kereszténynek, hogy ha Fruzinkája van, ne engedje túróderelye evése közben beszélni.

- Az ám, - feleltem neki, még mindig köhögve, csakhogy eltitkoljam a zavaromat.

A jó lélek vizet öntött a poharamba, de én nem fogadtam el.

-215-

-216-

- Elmegyek egy kávéra, - szóltam szomorúan és fölvettem a télikabátomat. (No úgy-e milyen fifikus vagyok!)

Elbocsátott.

Rohantam egyenesen a bálterembe. Csaknem kurjantottam örömben, hogy ilyen könnyen megszabadulhattam.

Tíz óra volt éppen.

A teremben már tánczoltak. Tarka-barka álarczosok futkostak föl-alá: Nekem legjobban föltűntek a borjú- és számárfejek. Utoljára is nagy őszinteség kell ahoz, hogy valaki így nyilvánítsa az eltitkolt természetét.

-217-

Voltak meglehetősen csinos hölgyek is, de ezeket csak azért vettem szemügyre, hogy ír hassak róluk. Nem éreztem kedvet tilosba lépni, pedig Fruzinka sohasem tudott volna meg róla semmit.

Éppen az a gondolat vetett cigánykereket az agyamban, hogy a söröskancsók mellett jobban lehetne mulatni, midőn föltáru lt az ajtó és egy koromfekete hajú, deli termetű dominó lépett a terembe.

Már megbocsásson, szerkesztő úr, de én bolondulok a koromfekete hajú, deli termetű dominók után.

Azonnal hozzászegődtem, és egyet-kettőt szippantottam, hogy nincs-e konyhaszaga: (Van annyi eszem, hogy a saját cselédemnek nem kurizálok!)

Pompás oppo ponax illata volt.

Már megbocsásson kérem, de én azt tartom, hogy hölgyeken ezen illat elszédíthet egy laptudósítót is.

Én is elszédültem.

Elfelejtettem a világot, a Hiradót, Fruzinkát és minden egyebet: odasúgtam a fülébe, hogy fogadja el a karomat.

-218-

Fekete szemei rám villantak. Kacér mosolylyal szó lt hozzám:

- Ismerlek, szép masz k!

- Először is nem vagyok szép, de ez nem tesz semmit; másodszor nem vagyok masz k, de ez sem tesz semmit.

- Sok embernek a saját arcza a leghamisabb álarcz. Te is ilyen vagy.

- Ne beszélj, kérlek, ilyen okosan, mert megijedek tőled!

Fölkaczagott, azután a vállamra csapott a legyezőjével és így szó lt:

- Nem akarsz megtánczoltatni?

- Nagyon szívesen.

Tizenegy esztendeje mult, hogy nem tánczoltam, de az ő kedvéért elkezdtem a láthatatlan szö llő szsákot tiporni.

Irgett, pö rgött a sugártermetű, koromfeketehajú dominó, olykor összcsapta a tenyereit és hátrasímította azt a kilebbent kis fürtöt a füle mellett.

Mikor vége lett a táncznak, olyan szerelmes voltam bele, hogy kész lettem volna azonnal megesküdni vele mind a két kezemre.

- Mi a neved, gyö ngyök gyö ngye?

-219-

Odahajolt a fülemhez; éreztem forró leheletét, mikor belesúgta:

- Genovéva.

- Genovéva? - feleltem lázasan, - óh Genovéva!

- Csitt! Még meghallják!

- De Genovéva, hallgass hát ide!

- Nos?

- Nem óhajtánál velem vacsorázni?

- Hogyan, ön képes...

- Igen, képes vagyok. Csak nem gondolod tán, hogy nincs pénzem?

- Hát hol vacsorázunk?

- Itt, valamelyik szobában.

- Tudod-e, hogy én kezdelek téged szeretni?

- Én meg már beléd vagyok bolondulva egészen.

- Hát ha így vagyunk, szívesen látlak...

- Hol?

- A lakásomon.

Kezdtem lehűlni.

Észrevette.

- Ne gondolj rosszat. Özvegy vagyok. A saját házamban lakom. Szeretnék veled megismerkedni.

- Hol lakol?

- Az iskola-utczában.

- Ah, gondoltam magamban, - hát egy utczában lakunk.

Az álarczos nő magára vonta a köpenyét. Visszautasította a bérkocsit; azt mondta, le akarja hűteni magát.

S dideregve, szótalanul haladt mellettem.

Megfogtam a kezét.

Hideg volt. Reszketett.

A mint az én lakásom felé közeledtünk, hirtelen visszahőköltem: észrevettem, hogy a Fruzinka ablaka világos.

- Mi bajod? - kérdezte a dominó.

- Nem akarok erre menni!

- Miért?

- Hm... hogy... izé... miért?

(Jaj, ha Fruzinka le talál tekinteni! Borzalmas egek!)

Az álarczosnő izgatottan kérdezte:

- Hát miért nem akar erre jönni?

- Jaj, nagysád, erre nem tanácsos. Útonállók, rablók...

- Ugyan már...

- De kérem, én tudom határozottan: mindennap látom a rendőrségnél és a makói újságban éppen ma este olvastam egy hasonló esetet.

- Ugyan ne legyen olyan gyáva; - szólt, és megragadta a kezemet; aztán húzott erővel, hogy menjek el a saját kivilágított ablakom alatt.

De már annyi ereje egy bivalynak sincsen, hogy engem egy nővel a Fruzinka ablaka előtt elhúzzon!

Visszarántottam a kezemet.

A dominó megfordult; lekapta az álarczát és sápadtan, haragtól villámló szemekkel tekintett reám.

Fruzinka volt...

Kérem, szerkesztő úr, ne küldjön engem többé álarczosbálba!

Vendég mint bűnbak.

- Egy hírlapíró emlékirataiból. -

Én éppen a világbékéről írtam vezércikket.

A F. P. egyik vakációzó munkatársa, a ki hozzánk jött mulatni, a szerkesztőségi kanapén aludt.

Az utczáról lárma hangzott föl.

Valakit vertek.

- Ez vagy a sarki fűszeres, a ki krétát szokott adni a cukor között, vagy a szerkesztőm, - gondoltam magamban.

Letettem hát a tollat és lenéztem az ablakon az utcára.

Három bőrkötényes kovács dögönyözte a kapusarokban a szerkesztőmet.

Körülöttük a különféle inasgyerekek, távolabb a kofák és a fiakkerosok riadoztak örömben a mulatságon.

Rögtön eszembe jutott, hogy a legutóbbi számunkban a szerkesztőm egy erős vezércikket közölt

-223-

«**Hazaárulók**» címmel, a mely arról szólt, hogy Fújtató Gáspár, Pamacs János és Kalapács Péter kovácspolgártársaink a patkók árát 1 krajczárral drágábban adják, mint a többi mestertársaik, holott a patkóik rosszabbak; s midőn ezért egy falusi gazda szót emelt, az egyik kovács a képéhez nyomta a vizes pamacsot, a melylyel a szemet szokták locsolni.

A szerkesztő ebből az esetből kifejtette, hogy a kovácsok el akarják szegényíteni az országot; mert ha minden kovács fölemeli a lópatkók árát, akkor - tekintettel arra, hogy mint Plinius is mondja: «A lónak négy lába van» - és hogy így az országos lólétszámnak négyszerese veendő, - bizonyos, hogy a nemzetnek egy millió forintjába fog évenként kerülni ez a patkóáremelés. E miatt a helybeli kovácsokat elnevezte hazaárulóknak és fölszólította őket a nemzet nevében, hogy a lópatkolásért ne számítsanak többet. Azt a bizonyos falusi gazdát pedig, a ki személyes sértésben emelt a szerkesztőségünk előtt szót, kövessék meg, különben nem méltók arra, hogy patkoltasson velük a közönség stb.

Tehát ezek a hazaárulók a verekedők.

Nem csekély aggodalommal láttam, hogy a szerkesztőmnek újdonatúj cylinderkalapját, a melyben én is ki szoktam járni, egészen laposra verték.

-224-

A szerkesztőm kétségbeesetten védte magát és kiáltozott:

- Uraim!... Jaj, a bordám! Engedjenek szóhoz... nyekk! nem én írtam azt a közleményt!

A három bőrkötényes egyszerre elbocsátotta a szerkesztőmet.

- Hát ki írta? - kérdezték tőle.

A szerkesztőm nyöszörögve felelt:

- A munkatársam.

- Hol az a munkatárs?

- Az emeleten.

A három bőrkötényes eltűnt a kapu alatt.

Én egész nyugodtan fölvettem a kalapomat és kimentem a folyosóra szivarozni.

A három bőrkötényes csakhamar ott termett az ajtó előtt.

- A lap munkatársát keressük, - szóltak hozzám.

Rámutattam az ajtónkra.

- Odabent alszik a kanapén.

A három kovács berohant, én pedig átballagtam a szomszédos kávéházba.

*

Attól az időtől fogva nem jártak hozzánk az ujságírók mulatni.

-225-

A régi istenek felfödözése.

- Riportlevél a párisi világkiállítás megnyitása alkalmából. -

Tekintetes Szerkesztő úr!

Sajnos, de már nem tehetek róla, hogy a párisi világkiállítás megnyitásán, egy különös véletlen közbejötté miatt, lapunkat nem képviselhetem.

Ugyanis Bpsten eltévesztettem a vonatot s a párisi helyett a déli vonatra ültem.

Lapunk legújabb számát olvasván, hirtelen elálmosodtam, elaludtam; és nem vettem észre a tévedést egész Firenzeig.

Itt aztán a konduktor ordítására fölriadtam.

Nem szoktam kétségbeesni, de ezúttal mégis megszeppentem egy kissé.

Az villant meg a fejemben, hogy a fontos megbízásnak ugyan szépen fogok megfelelni; az útiköltségül adott 200 forintból 100-at szépen elfizethetek, el is késem, meg a tudósítással is fölsülök.

-226-

Kiszálltam a kupéból; a táskámat betettem az állomás portásához, magam pedig kiballagtam a Fiezole körül zöldelő hegyek közé, hogy egy kissé gondolkozzam, mitevő legyek.

Egy magaslaton a ciprusok és olajfák közül vidám beszélgetés és kaczagás hangjait hozta felém a szellő.

Sajátságos, tisztán csengő hangok voltak, mintha valami üveghangszerből jöttek volna.

Ez okozta, hogy nem fordultam másfelé, hanem odamentem, a honnan a hangokat hallottam.

Egy puha gyepes tisztáson nagy társaságra bukkantam.

Sajátságos félmeztelen alakok voltak; minthacsak a görög szobrok elevenedtek volna meg bennök.

Mikor a félrehajtott lombok közül eléjük léptem, pillanatra elnémultak és bámulva, mintegy magyarázatot kérve tekintettek reám.

Megemeltem a kalapomat és odaléptem a földön heverésző férfiak közé.

- Bocsássanak meg, - szoltam - ha talán zavarom a társaságukat, de véletlenül tévedtem ide; idegen utazó vagyok és visszavonulok, ha a multságukat zavarom.

- Csak tessék maradni! - szolt nyájasan egy sűrűszakállú férfi, - a földieket mindig szívesen látjuk.

-227-

- Földieket? Hogyan, - önök is szögediek?

Mindnyájan kaczagtak, a mi engem szinte zavarba ejtett.

- Mert én szögedi vagyok, - folytattam, és bemutatam magamat.

A lepedőbe burkolt sereg még mindig kaczagott, csak a barnaszakállú férfi maradt komoly.

- Mi az ó-kor istenei vagyunk, - szolt méltóságosan.

Mondhatom, hogy nem kevésbé lepett meg ez a nyilatkozat. Megnéztem a tárczámat, hogy álmodom-e. Nem álmodtam: a váltóim mind ott voltak.

Gondoltam magamban, hogy ujságírónak nem szabad csudálkozni semmi fölött sem. «Nil admirari mindent megskribálni» - ez a jó riporter jeligeje. Visszanyertem hát a nyugodtságomat és így szoltam:

- Üdvözlöm az urakat! Ugy hírből ismerem önöket régen. Plútó úrért koplaltam is egy napig, mert a professzoromnak azt feleltem, hogy Styx a kedves neje.

Plútó, a ki éppen a Büchner «Kraft und Stoff» című munkáját olvasta, fölemelte a fejét és barátságosan röhögött.

-228-

A barnaszakállú Jupiter mellett egy gyönyörű szép dáma állott; a hozzásímló páváról gondoltam, hogy Junó. Kecses kézíntéssel mutatott helyet a gyöpön, mire én udvarias meghajlással köszöntem meg a kegyét, azután pedig kihúztam a zsebemből egy Híradót, szépen leterítettem a gyöpre és ráheveredtem.

Egy sánta ember, a ki öblös cseh-pipából füstölt mellettem, svéd gyújtót rántott elő és kínált vele.

- Gyujtson rá, öcsém!

(Ecce: istenek öcscse vagyok!)

Előkaptam egy szivart és Junó kegyes fejbőlintására rágyujtottam.

Mellettem egy fiatal, hosszúhajú ember kottákat írt. Amint meghallotta, hogy ujságíró vagyok, egyszerre érdeklődni kezdett irántam.

- Én Apolló vagyok, - szolt behízselő hangon.

- Mindjárt gondoltam.

- Most egy operetten dolgozom.

- Szép.

- Nem tudom, hol adassam elő.

- Mindenütt szívesen fogadják.

- Nem hiszem: nincs protekcióm.

- Az bizony baj.

- És így a darabom megbukik.

- Biz az meglehet, ha nincs protekciója; dehát ne búsuljon, majd Szögedön veröm én a vasat.

Hálásan szorította meg a kezemet.

Most már én is mertem tőle kérdezősködni:

- Bocsásson meg, de nagyon különösnek tartom, hogy az önök létezéséről semmit sem tud a világ.

- Dehogyan nem, hiszen minden múzeum őrzi a szobraikat.

- De önöket nem látja senki.

- Bizony ritkán is merjük magunkat mutatni.

- Miért?

- Hát tudja, nincs divatos ruhánk; így meg már egyszer befogtak bennünket mint őrülteket.

- Azt elhiszem; dehát miért nem szabadnak maguknak ruhákat?

- Tudja: nincs hitelünk.

- Pénzük sincs?

- Jupiter elfelejtett pénzverőt teremteni.

- Dehisz ő hajdanában aranyesőket is csinált.

- Az régen volt: sokat lumpolt az öreg; a dámák különösen sokba kerültek neki. A felhőit régen becsapta zálogba Rothschildéknál. Nem tudja kiváltani.

Jupiter, a ki a «Nemzet» olvasásába volt elmerülve, hirtelen fölkiáltott:

- Nini, «Mercur» Budapesten van!

Szerettem volna fölvilágosítani, hogy az a Mercur, a kiről ő olvas, egy közönséges sorsolási ujság; de hirtelen szárnycsattogás hallatszott a levegőben.

Mercur szállt le.

- Honnan, honnan? - kérdezték az istenek körülrajozva őt.

- Párisból.

- Mit hoztál?

- Semmit egyebet, mint egy pakli kártyát és Junó asszonynak ezt ni.

És átadott az örvendő istenasszonynak egy turnürt.

Junó félrevonult a három Gráciával a ciprusbokrok közé, utána mentek a többi hölgyek is: néhány perc múlva valamennyi turnürösen tért vissza.

Ezalatt Mercur leheveredett közénk a gyöpre és tanította az isteneket huszonegyezni.

Mindegyiknek volt egynehány garasa: megegyeztek abban, hogy a ki elnyeri a többinek a pénzét, az csináltathat magának divatos emberi ruhát frakkal, cilinderrel és lenn maradhat a földön.

Engem is belevontak a játékba.

Marsért, a ki a «Tre visi» villa mellett a Mannlicher-puskát próbálgatta, elküldték Ganimédet és addig is emeltek egynehány tételt.

Nekem több pénzem volt, mint az egész olimpusi truppnak, miért is arra törekedtem, hogy sprengoljam a kasszát.

Hanem Mercur átkozottul furfangosan játszott: rövid öt perc alatt előtte volt már nyolcz forintom és az isteneknek tömérdek rézgarasa.

Észrevettem hogy pakliz, de nem mertem szólani; gondoltam magamban: majd rábószítem Marsot.

Mars meg is érkezett; de kijelentette, hogy nincs egy garasa sem, hanem «hozomra» hajlandó játszani.

Az istenek tiltakoztak a hozom ellen.

Adtam neki kölcsön egy forintot. Azt mondta, hogy legközelebb visszatéríti; de manapság úgy van már ezzel a «legközelebb»-el az ember, hogy még az istenekkel szemben is a «Nagyharang» című bankházra gondol.

Mars dühösen játszott s két tételre elvesztette a flórest.

Vártam, hogy boszúságában megdögönyözi Mercurt, de e helyett hozzám fordult, mire én kénytelen voltam újra kinyitni az erszényemet.

Hanem volt annyi eszem, hogy mikor a pénzt átadtam neki, figyelmeztettem a Mercur újjaira.

A kasszában nagy pénz állott.

Plútó szemei villogtak.

Neptun izzadt.

Bachus gugyival erősítette magát.

Jupiter káromkodott.

Az istennők fölénk hajolva lesték, kihez fordul a nagy kassza.

A kártyák ki voltak osztva.

- 18! - szólt Plútó.

- 19! - szóltam én.

- 20! - kiáltott Neptun.

- 21! - vágta ki a blattot Mercur.

- **Huszonkettő!** - ordított diadalmasan Mars és besöpörte a kasszát.

- Az nem gilt! - kiáltott hevesen Mercur, és visszaakarta venni a pénzt.

Mars fölfortyant:

- Mit? nem gilt? Te spiller, te csaló! Még te akarsz engem tanítani te tacskozó!

És úgy törülte nyakon a szegény Mercurt, hogy az egyszerre elnyúlt a fűben.

* * *

Tekintetes szerkesztő úr! Elgondolhatja ön, hogy Mars minden pénzemet elnyerte. Az istenekkel együtt úgy ki vagyok fosztva, hogy utóbb pénz helyett a kabátom gombjait is elvesztettem - miért is tisztelettel kérem, stb.

A szerkesztő válasza.

(Sürgöny)

Hallja maga! Nem vagyok én közönség, hogy nekem hazudozzon. Mondtam, hogy ne ferblizzen, hát most úgy kell! Pénzt ugyan nem lát tőlem, hanem egy vasúti jegyet küldök a postán. Rögtön írja meg a tudósítását a párisi világkiállításról a legrészletesebben még onnan Firenzéből, s küldjön néhány tudósítást az angol királynéről, Bismarckról és arról, hogy mit csinál a császár Gacsinában, azután jöjjön haza, néhány kisistent le kell itthon menyköveznünk, - nem írták alá a váltónkat!

Értelemzavaró sajtóhibák.

40.	oldal	felülről	9. sor:	ránézett	helyett	rámnézett	olvasandó.
47.	»	alulról	4. »	támad	»	támadt	»
56.	»	felülről	8. »	Ez	»	Ezt	»
90.	»	»	8. »	kezénfogva	»	kézenfogva	»
96-97.	»	több helyen		árbócz	»	árbocz	»

A könyv tartalma.

Előszó, írta **Mikszáth Kálmán.**

A gizehi pergamenlapok

A nagyapó

Lapszerkesztők párbaja

Hogyan jutott Matongó a bájos Kanyerának, Mpvapva leányának, kezéhez?

A fekete kutya

[1](#)
[12](#)
[21](#)
[34](#)
[39](#)

Az álló csillag	45
Öngyilkosság öngyilkos nélkül	50
Klein és Ábelesz	60
A hétfejű sárkány és a műkedvelők	65
A jövő évezredből	76
I. Öngyilkolás.	
II. A jövő évezred marhái.	
Én is mulattam Szent István napján	86
Jób	101
A pásztor	108
A Bárkonyosi Trombita	113
Vendégek a másvilágról	126
Begeken Kelemen gyémántjai	140
Czukorka	150
Két bika	158
Egy regény története	166
Mikor a Szentföldet jártam	176
A laskádi leányok	182
Az én vendégem	198
Trilliók a levegőben	206
Fruzinka	214
Vendég mint bűnbak	222
A régi istenek fölfedezése	225

-236-

A könyv megrendelőinek névsora.

-237-

Régi jó magyar szokás szerint én is kinyomattam azoknak a neveit, a kik a könyvem megjelenését előre biztosítani szívesek voltak, s ezzel engem hálára köteleztek. Nekem a síromig kedves emlékem lesz ez a névsor, a mely különben érdekes adatul is szolgálhat arra, hogy a XIX-ik század végén kik pártolták Szegeden az irodalmat.

Ifj. Bódy János.
 Réthely Lajos.
 Boros Lipót.
 Ivánkovits Károly.
 Kőrös Mihály.
 Kósa Lajos.
 Pillich Gyula.
 Beck István.
 Kováts József.
 Sári Mátyás.
 Dr. Lipkay Kálmán.
 Limbai Elemér (Győr).
 Mihályfi László.
 Kőrösy Lajos.
 Maróthy Ferencz (Dorosma).
 Burg Ede (Percsóra).
 Tajthy Ferencz (Dorosma).
 Zádory Károly »
 Dr. Kazaly Imre »
 Városey Gyula (Kistelek).
 Dr. Bérczy Gyula »
 Bezedics István »
 Dr. Kelemen Béla (Dorosma).
 Urs Nándor (Bpest).
 Urs Ferencz (Rácskeresztúr).
 Urs Simon.
 Varjassi István (Horgos).
 Reményi Ármin »
 Tahy János »
 Reáliskolai tanulók könyvt.
 » tanárok »
 Matskássy József.
 Lóvinger Antal.
 Schwarz S.-né (H.-m.-vásárhy.)
 Orosz Mihály »
 Lindenberg Célia (Bpest).
 Fleiszig Zsigm.-né (H.-M.-Vásh.).
 Vágujhelyi Mariska »
 Zeller Györgyné. (SzőlősGyörök).
 Thomay József.
 Burger Alajos (Sándorfalva).

-238-

Fluck Ferencz.
Kovács Albert.
Szebenyi Benő.
Agócsy Ödön.
Takács Áron.
Kovács József, ügyész.
Dr. Pálmay Dezső.
Weiner Miksa.
Pollák Cz. József.
Várnai L.
Poltzer Sándor.
Ungvári Péter.
Winkler testvérek.
Liptai Emil.
Bokor, gyógyszerész.
Ollik Vilmos.
Salamon Zsigmond.
Csikós N. József.
Stelczel Frigyes.
Dr. Babó Emil.
Bózsó Ödön.
Fournier Károly.
Zsarkó Gyula.
Stein János.
Klein Béla.
F. J.
L. J.
Szmollény Nándor.
Lévay Ferencz.
Mócs Zsigmond (10 p).
Pálffy Viktor.
Dósics Tivadar.
Keresztes Sándor.
Karkecz Alajos.
Urbán Juvenal.
Belényesi magyar kaszinó.
Pálfi Antal (10 p.).
Krausz Berta (Tenke).
Spitzer Gyula (Módos).
Ferderberg Róza (Szerajevó).
Lendvay Vilmos (Léva).
Kereskedő ifjúság (Szeged).
Krausz Ede (Tenke).
Szegedi kórház.
Balázs Károly.
Tamassy József.
Szommer Endre.
Daubravszy Viktor.
Fröhlich Jenő.
Stein Bernát.
Hoffmann Berta.
Hoffer Vilmos.
Greger Béla.
Heksch Vilmos.
Braun János.
Dr. Ujj József.
Dr. Papp Dezső.
Paray Ignác.
Kiss Ferencz.
Keglovich Emil.
Magyari Ede (Kaposvár).
Steierlein Géza »
Szmódics Ödönné »
Tihanyi Sándor (Pécs).
Bérczi Antal.
Temesváry Imre.
Vadász Lajos.
Polgár László.
Bokor Pál.
Mihalovits Ferencz.
Kőrösi Ferencz.
Abránovich Gyula.
Tóth János.
Somogyi József.
Gross Józsa.

Fischer Juliska.
Schwarz Ferencz.
Szögedi Endre (3 p.).
Kis Pál (Palcsi).
Varga József.
Ferenczi János.
Temesváry Andor.
Sziráky József.
Ambrozovits Ede.
Babarczy József.
Fókövi Lajos.
Csutorás Ferencz (Kaposvár).
Rosenberg Rezső.
Böröcz Pál.
Zsiga János (Csongrád).
Mócs Szaniszló Gyula (Eger).
Szeged-belvárosi tanítók könyvt.
Dr. Faragó Ödön.
Rényi Gyula.
László Gyula.
Szathmáry Györgyné (Bpest).
Kass János.
Mayer Béla (Belgrád).
Hohenfels Stella (Bécs).
Kálós Józsefné (Budapest).
Gáspár Imre (Győr).
Pribicskó Károly (Füzér).
Giffing Mihály (Győr).
Dr. Cserey Zsigmond.
Dominig, hadnagy.
Kelemen István.
Obláth Lipót.

Javítások.

Az eredeti szöveg helyesírásán nem változtattunk.

A nyomdai hibákat javítottuk. Ezek listája:

40	- Onagysága - szóltam	- Őnagysága - szóltam
40	mozdulatára ránézett	mozdulatára rámnézett
43	- On filozófus?	- Ön filozófus?
47	támad egyszerre	támadt egyszerre
56	Ez irta	Ezt irta
71	bolyongotte zalatt	bolyongott ezalatt
90	kezénfogva elindultam	kézenfogva elindultam
95	árbócmászás volt	árbocmászás volt
96	főlött az árbóczon	főlött az árboczon
96	árbócz közepén	árbocz közepén
97	árbóczon hagytak	árboczon hagytak
97	Futok az árbóczhoz	Futok az árboczhoz
108	égő aczczal, égő szemekkel	égő arczczal, égő szemekkel
131	vet árnyat reánk	vet árnyat reánk.
144	tűzoltók. eszkimók	tűzoltók, eszkimók
151	- O nem döglük!	- Ő nem döglük!
177	O levágott egy	Ő levágott egy
189	konstantinápolyi hóhér	konstantinápolyi hóhér
206	élczlap szekesztője	élczlap szerkesztője
228	és kíná!t vele	és kínált vele
232	szegény Merc rt	szegény Mercurt
236	Fruzinka 210	Fruzinka 214

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FIGURÁK. (FURCSA EMBEREKRŐL FURCSA HISTÓRIÁK.) ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License

included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in

creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT

84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.